

# K

**k** (*ka'*) *m.dh* Xarafka kow iyo tobnaad ee alifka soomaaliga, waana shibbane. *ld kaaf*.

**ka<sup>1</sup>** *mu.ti.l* (**kuwa**, *w*) Magacuyaal tilmaame oo lab, oo wax ama cid hadlaha u dhow lagu tilmaansado. Tus. “Ka yimid waa Cali”. *ld kan<sup>2</sup>*.

**ka<sup>2</sup>** *h* (nax) Qurub lagu isticmaalo falka bidixdiisa ama hortiisa : a) qurub la xiriira meesha laga dhaqaqayama wax laga qaaday. Tus. “Balcad ayuu ka yimid”, “Qalin ayuu jeebkiisa ka soo bixiyay”, “Tuulo ka tuulo ayuu nastaa”; b) qurub barbardhigid loo isticmaalo. Tus. “Marka waxaa ka weyn Xamar”; c) qurub la xiriira meel uu fal ka dhacay ama laga gudbayo. Tus. “Kooxdan buu ka cayaarayaa”, “Halkaas buu guri ka dhisay”, “Waddada buu ka tallaabay”.

**ka<sup>3</sup>** (-**ka**) *q.l* Qodob magaca lab dib loogu qodbo si looga dhigo wax cayiman. Wuxuuna raacaa magacyada lab oo ku dhammaada b, d, f, l, n, r, s (sh). Qodobkaa waxaa ka farcama: -ga, -ha, -a oo raacaan magacyada kale ee labka ah. Tus. “nin+ka->ninka, buug+ka->buugga”.

**kaa<sup>1</sup>** *mu.ti.l* (**kuwaas**, *w*) *ld kaas<sup>1</sup>*

**kaa<sup>2</sup>** *mu.dhm.ly* Magacuyaal layeelo oo tilmaamaya qofka labaad ee kelida ah. Tus. “Cali wargeyska ayuu iiga kaa qaataay”.

**kaa<sup>3</sup>** (-**kaa**) *dk.ll.l* *ld kaaga<sup>2</sup>*.

**kaa<sup>4</sup>** (-**kaa**) *dk.ti.l* *ld kaas<sup>2</sup>*.

**kaab** *f.g1* (-**bay**, -**btay**) Wax xoojin.

**kaabad** *m.dh* (-**do**, *m.l*) 1. Dhismo yar oo dhulka ka kacsan. 2. Buundo.

**kaabi** *m.l* 1. Kab yar oo falag ah oo derinta afka looga tolo. 2. (*fk*) Meel aad u dhaw. 3. (-*yo*, *m.dh*) Qoryaha ceelka afka laga saaro midkood; raar; xakab.

**kaabid** *m.f.dh* *eeg* kaab.

**kaabsol** *m.l* (-**llo**, *m.dh*) *ld kaabsul*.

**kaabsul** *m.l* Xuub qira yar oo daawo buda ahi ku jirto oo afka laga qaato. *ld kaabsol*.

**kaabul** *m.l* (-**llo**, *m.dh*) Qof ciidanka qalabka sida ka tirsan oo laba alif leh.

**kaad<sup>1</sup>** *m.l* 1. Irridda aqalka xaggiisa gudaha.

2. Labada udub oo aqalka irriddiisa ku mudan midkood.

**kaad<sup>2</sup>** *m.dh* Habeen aan dhaxani jirin.

**kaadar** *m.l* (-**rro**, *m.dh*) Qof loo diyaariyey maamul ama hoggaan siyaasadeed. *ld kaadir*.

**kaaddhal** *m.l* Marcurad.

**kaaddhalnimo** *m.dh* Kaaddhal ahaansho.

**kaadi** *f.mg2* (-**iyay**, -**isay**) U k.: hawl, arrin iwm oo la fulin lahaa in yar dib u dhigid.

**kaadi dhiigow** *m.l* Kaadida oo dhiig soo raaco.

**kaadi<sup>1</sup>** *m.dh* Dareere kelyuhu dhiigga ka soo miiraan oo isugu soo urura kaadihaysta kana soo gudba dhuunta kaadimareenka.

**kaadi<sup>2</sup>** *m.dh* (*baay*) Dareere biyo ah oo ay sameeyaan organnada qashinsaarka ee xayaanka, si ay ugu saaraan qashinka ka soo hadha dheefsashada. Xayaanka sare, kaadida waxa soo saara kelyaha, waxa lagu keydiya kaadi haysta, waxaana laga qashinsaaraa kaadimareenka ama koloykaha. Marka laga reebo biyaha, waxyaabaha ugu muhiimsan ee ay kaadidu ka koobantahay waxa ka mid ah: maxsuulka dheefsashada naytroojoon oo ah yuuriyo, amuuniya, asiidha yuurik iyo kiritaniin iyo ayoorno aan orgaanik ahayn.

**kaadi<sup>3</sup>** *f.mg1/2* (-**iyay**, -**iday/-isay**; -**iyi**) Kaadi sii deyn.

**kaadibadshe** *m.l* (-**shayaal**, *m.l/dh*) (*daaw*) Daawo badisa kaadida ayadoo biyo iyo cusbooyin ka soo deyneysa kelyaha.

**kaadicaso** *m.dh* 1. Cudur lo'da ku dhaca oo shilintu keento midabka kaadiduna guduud ka dhiga. 2. Cudur kelyaha dadka ku dhaca oo kaadida caseeya.

**kaadidhiig<sup>1</sup>** *m.l* Cudur dadka ku dhaca oo laga qaado biyaha wasakhda ah ee fadhiya, kaadidana dhiig ka dhiga.

**kaadidhiig<sup>2</sup>** *m.l* (*daaw*) Cudur dalalka cimilada kulul laga helo oo uu keeno deris-ku-noolka “bilharzia”. Ukumaha deris ku noolka oo soo raaca saxarada ama kaadida

qofka qaba cudurka, waxay ku koraan bocoolaha ku jira biyaha macaan kuwaaso u sii daaya biyaha deris-ku-nool yaryar ah oo ka galaya jirka qofka ku mayranaya biyahaas. Astaamaha: kaadida oo dhiig soo raaca.

**kaadigubasho** *m.dh* (*daaw.*) Xanuuun iyo kaadida oo lagu dhibtoodo, wawa badanaa keena holac kaadihays ama holac kaadimaren. *ld kaadiqabad.*

**kaadihays** *m.dh* (*-syo, m.dh*) Xuub adag oo kaadidu ku keydsanto inta aaney ka iman nafleyda.

**kaadi-ku-ceshoomid** *m.dh* (*daaw.*) Kaadida oo soo bixi weyda oo ku ceshoonta kaadi haysta.

**kaadimacaan** *m.l* (*daaw.*) Cudur ay keento shaqo xumo ku dhacda ganaca, kaas oo soo saara insooliin. Insuliinta jidhka ku yaraatana waxay sababtaa sonkorta oo dhiigga ku badata, ka dibna loo qashinsaaro kaadi ahaan. *ld kaadimma-caan.*

**kaadimareen<sup>1</sup>** *m.l* (*-no, m.dh*) Dhuunta kaadidu marto.

**kaadimareen<sup>2</sup>** *m.l* (*-no, m.dh*) (*c.nafl.*) Tuyuub laga helo naasleyda, kaas oo ka soo qaada kaadida kaadihaysta oo bannaanka uga saara jidhka. Ragga, kaadi mareenku wuxuu dhex maraa guska, waxaana uu ku dhex xidhan yahay xawo mareenka, sidaa darteed waxa kale oo uu u shaqeeyaa marin xawaduna marto.

**kaadimmacaan** *m.l ld kaadimacaan.*

**kaadin** *m.dh ld kaadiyid.*

**kqadin** *m.f.dh eeg kqadi.*

**kaadiqabad** *m.l* Cudur dadka iyo xoolahaba ku dhaca oo kaadida ku xira. *ld kaadi-qabsasho.*

**kaadir** *m.l* (*-rro, m.dh*) *ld kaadar.*

**kaadiraac** *m.l.kh* K. ah: dhicis yar oo aan cad iyo laf yeelan ee xinjir ah.

**kaadiraci** *f.g2* (*-iyay, -isay*) Dhicis aan cad iyo laf toona laheyn dhicin.

**kaadiracin** *m.f.dh eeg* kaadiraaci. *ld kaadiraacis.*

**kaadiraacis** *m.l ld kaadiraacinc.*

**kaadish** *f.mg1* (*-dshay, -dshiday; -dshi*) Kaadiyid.

**kaadishiil** *m.l* Cudur keenna kaadida oo qofka gubta.

**kaadishir<sup>1</sup>** *m.l* 1. Fal iyo asmo la akhiriyo si qof kaadidu ugu dhegto. 2. *ld kaadishirid.*

**kaadishir<sup>2</sup>** *f.g1* (*-ray, -rtay*) Fal iyo asmo cid ku akhriyid si kaadidu u qabato.

**kaadishirid** *m.f.dh eeg* kaadishir<sup>2</sup>. *ld kaadishir<sup>1</sup>* (2).

**kaadisokorow** *m.l ld kaadimacaan.*

**kaadi-taran** *m.l* (*-no, m.dh*) Organ wada qaba habdhisyada taranka iyo kaadi mareenka.

**kaadi-yaro** *m.dh* (*daaw.*) Sameyn ta kaadida oo si aan caadi ahayn u yaraata.

**kaadiyid** *m.f.dh eeg* kaadi<sup>3</sup>. *ld kaadin.*

**kaadsad** *m.l ld kaadsasho.*

**kaadsanla'** *f.mg4* (*'aa, -'ayd*) Sugid la'aan, ku degdegid (wax).

**kaadsanla'aan** *m.f.dh eeg* kaadsanla'. *ld kaadsanla'aansho.*

**kaadsanla'aansho** *m.l/db ld kaadsanla'aan.*

**kaadsasho** *m.f.dh eeg* kaadso. *ld kaadsad, kaadsi.*

**kaadshid** *m.f.dh eeg* kaadish.

**kaadshii** *f.g2* (*-iiyay, -iisay*) Qof kaadi geyn.

**kaadshiin** *m.f.dh eeg* kaadshii.

**kaadsi** *m.l ld kaadsasho.*

**kaadsiinyo** *m.l* Ku degdegid la'aan.

**kaadso** *f.mg3* (*-saday, -satay*) U k.: wax dib u dhigasho.

**kaaf** *m.l* (*-faf, m.l*) Xarafka ka'. *ld k (ka').*

**kaafi<sup>1</sup>** *m.l.kh* K. ah: wax deeq kugu kaafiya.

**kaafi<sup>2</sup>** *f.mg1* (*-iyay, -iday; -iyi*) Wax ku fillaan.

**kaafir** *m.l* (*-rro/-rii, m.dh/kufaar, m.l*) (*dii.*) Qof aan muslin ahayn. *ld kufri<sup>1</sup>.*

**kaafirad** *m.dh* (*-do, m.l*) (*dii.*) Haweenay aan diinta Islaamka rumeysnayn.

**kaafiriin** *m.dh.w eeg* kaafir.

**kaafiyid** *m.f.dh eeg* kaafiyid<sup>2</sup>.

**kaaftoomid** *m.f.dh eeg* kaaftoon.

**kaaftoon<sup>1</sup>** *m.l* (*-nno, m.dh*) (*kiim.*) Awoodda ku darsamidda ee curiye ama xidishe leeyahay, oo le eg tirada atammada haydarojiinta ah ee ku darsama ama barabixiya hal ataam oo curiye ah.

Molikuyullada dabarwadaagga ee fudud kaaftoonkooda si toos ah aya loo helaa, tusaaleahaan kaaftoonka kaarboonka ku jira CH waa 4, kan naytarojiinta ku jirta NH3 waa 3. Ayoonnada kaaftoonkooda waxa loo tiixgeliyaa in uu u dhigmo laxaadka saldanabka.

**kaaftoon<sup>2</sup>** *f.mg1* (*-oomay, -oontay; -oomi*)

Ka k.: wax ka maarmid.

**kaafuur** *m.l* 1. Geed shiinaha koofureed ka baxa oo caleemihisu weligood cagaaran-yihiin, lehna ubax midab cad oo udgoon. 2. Dheecaan geedka kaafuurka laga soo saaro.

**Kaaga<sup>1</sup>** *mu.ll.b* (*kuwaaga, w*) Magacuyaal lahaansho oo lab ah oo tilmaamaya wax adigu (qofka labaad ee kelida ah ee lahadlaha ah) aad leedahay. Tus. "kaaga ayaa ka fiican".

**kaaga<sup>2</sup>** (-kaaga) *dk.lh.l* Dibkabe lahaansho oo lab ah oo tilmaamaya wax adigu (qofka labaad ee kelida ah ee lahadlaha ah) aad leedahay. Tus. "Qalinkaaga baa cusub". *ld kaa<sup>3</sup>*.

**kaah<sup>1</sup>** *m.l* Iftiin yar oo wixii sababay sida dab, qorrax iwm ayan muuqan.

**kaah<sup>2</sup>** *f.mg1* (-hay, -hday) If muuqasho.

**kaaha-altaratyolet** *m.l* (-tyo, *m.dh*) (*fis.*) Kaahinta birlabdanabeed ee hirbaacoodu u dhhexeeya kan midabka cinab sare iyo falladhaha-x (x=egs), taas oo ah inta u dhhexeya 400 naanomitiri (nm) iyo 4 naanomitiri (nm).

**kaahfalid** *m.dh* (*fis.*) Burburka dabiiciga ah ee ku dhaca bu'da atamyada qaarkood, ayna weheliso bixinta saxarrada alfa, bu'da heliyam, saxarrada beta elektaroonno, ama fallaaraaha gaama.

**kaahi** *f.g2* (-iyay, -isay) Kaah wax ka keenid.

**kaahid** *m.f.dh eeg* *kaah<sup>2</sup>*.

**kaahin<sup>1</sup>** *m.l* (-nno, *m.dh*) Qof waxa soo socda ka warrama.

**kaahin<sup>2</sup>** *m.f.dh eeg* *kaahi*.

**kaahin-birlabdanabeed** *m.dh* (*fis.*) Hirar tamareedka ka dhasha saxaro danabaysan iyo badada danab iyo badada birlabta ee la xiriira. Hirarka kaah birlabdanabeedku uma baahdaan dululaati ay ku dhex baahaan.

**kaahin-dulmadow** *m.dh* (*fis.*) Kaahinta kuleed ee ay dulmadow bixiso heer kasta ee heerkul, lehna filiqsanaan tamareed oo leh muuqaalka jeegaanta.

**kaah-qorraxeed** *m.l* (*fis.*) Tamar kaahda dhulka iyo meereyaasha kale ay ka helaan qorraxda. Kaaha gorraxdu si la taaban karo ayuu ugu kala duwanyahay dhulka dushiisa. Xaddiga kaah gorraxeedku wuxuu isla beddelaa kolba xagasha ay fallaaraaha ilaysku uga soo dhacayaan dhulka maalinta dhexdeeda.

**kaakac** *m.l* Tiro aan xad lahayn.

**kaaki** *m.l* 1. Midab u dhow casuuraa. 2. Dhar adag oo badanaa askartu xirato.

**kaal<sup>1</sup>** *m.l* (-lal, *m.l*) Warmaha waaweyn nooc ka mid ah.

**kaal<sup>2</sup>** *m.dh* (-lo, *m.l*) 1. Fandhaal weyn oo bir ama qori ka samaysan. 2. Dhulmadda labadeeda qalbac midkood. 3. Xoolo la siiyo qof guursaday.

**kaal<sup>3</sup>** *f.g1* (-aalay, -aashay) Nin guursadey xoolo siin. *ld kiali*.

**kaalandar** *m.l* (-ooyin, *m.l*) (*c.fal.*) Nidaam loo qaybiyo waqtiga aminno go'an oo halbeegyada dabiiciga ahi yihiin maalinta (ku

wareegga dhulka ee dhidib-dhexaadkiisa) iyo sannadka (ku wareegga dayaxa ee dhulka) iyo toddobaadku waa qaybo lagu heshiiyay. Wareegga dhulka ee qorraxdu wuxuu qaataa waqtii dhan 365 maalmood, shan saacadood, 48 daqiqi-qadood iyo 46 ilbiriqs. Samaynta kaa-landarka waxaa lagala kulmaa dhibaatooyin, haddii wareegga dayaxa ee dhulka hareerihiisa oo qaato halbeeg dabiici ah, waayo, wareeg noq-noqoshada dayaxa ee 12 jeer ahi wuxuu u dhigmaa 364 maalmood, ka qorraxda laga isaabiyaana waa 365 maalmood.

**kaalay** *f.a* (*kaalaya*, *w*) Agtayda imow.

**kaalbaa** *m.l* Caano fadhi ah, oo si ay u adkaadaan biyihii laga miiray oo ay lagama maarmaantahay in lagu cuno fandhaal.

**kaali** *f.g2* (-iyay, -isay) *ld kaal<sup>3</sup>*.

**kaalid** *m.f.dh eeg* *kaal<sup>3</sup>*. *ld kaalin<sup>2</sup>* (2).

**kaalin<sup>1</sup>** *m.l* (-immo, *m.dh*) 1. Ceelka meesha biyaha lagala soo baxo, darkana ku aaddan. 2. Meelaha shidaalka laga qaato.

**kaalin<sup>2</sup>** *m.dh* 1. Hawl guud inta qof kaga aaddan. 2. *ld kaalid*.

**kaaliyam** *m.l* (*kiim.*) Summad : K. Bir firfircoon oo jilicsan. Waa midda saddexaad ee biraha alkaliga (ururka I ee tusaha kalgalka); bar-dhalashan: 63.7° C; bar-karid: 756° C; cufraan beegan: 0.86; tiro borotoon: 19; cuf-atameed: 39.09.

**kaaliye** *m.l* (-yayaal, *m.l/dh*) Qof caawiya qof hawl haya; gargaare.

**kaalmayn** *m.f.dh eeg* *kaalmee*.

**kaalmaysasho** *m.f.dh eeg* *kaalmayso*. *ld kaalmaysi*.

**kaalmaysi** *m.l* *ld kaalmaysasho*.

**kaalmayso** *f.g3* (-stay, -satay) Wax kaalmo ka dhigasho.

**kaalmee** *f.g2* (-meeyay, -maysay) Cid caawinid.

**kaalmo** *m.l/dh* Gargaar ama caawimaad cid loo fidyo.

**kaalo** *m.dh* Nin guursaday xoolaha la siiyo.

**kaalori** *m.l* (-yaal, *m.l/dh*) (*fis.*) K. halbeeg. Xaddiga kulka ee loogu baahdo in uu heerkulka 1 garaam oo biyo ah kor u qado 1° C (1° K). Halbeegga kaalori beryahan looma adeegsado xisaabinta fisikaad, waxana la qaataa Juul. 1 kaalori = 4.1868 juul.

**kaalsiyam** *m.dh* (*kiim.*) Bir firfircoon oo jilicsan, heerkul hoosana ku dhalaasha. Waa curiyaha saddexaad ee ururka II ee tusaha kalgalka curiyayaasha. Waxay ku badantahay jeesada ama dhagaxa didibka iyada oo ah CaCO<sub>3</sub>, jibsimka iyada oo ah CaSO<sub>4</sub> 2H<sub>2</sub>

O, jibsim ooman iyada oo ah CaSO<sub>4</sub>, faloorasbaar iyada oo ah CaF<sub>2</sub> iyo abatayt iyada oo ah CaF<sub>2</sub> Ca<sub>3</sub> (PO<sub>4</sub>). Marka kaalsiyam lagu gubo meel hawo leh, waxa samaysma kaalsiyam ogsaydh (CaO) oo ah adke yooneed oo cad, waxase ka habboon in ogsaydhka laga diyaariyo kaarbooneytyada kaalsiyam kaas oo u kala baxa ilaa 800° C. Ogsaydhka iyo birta nafteeduba waxay sameeyaan haydarog-saydh (Ca(OH)<sub>2</sub>) marka ay la falgalan biyaha.

**kaalsiyam haydarogsaydh** *m.l eeg* kaal-siyam.

**kaalsiyam kaarboneyt** *m.l eeg* kaalsiyam.

**kaalsiyam salfeyt** *m.l eeg* kaalsiyam.

**kaambe** *m.l (-byaal, m.l/dh)* Nafley bad ku nool ah oo leh jir qolof adag ku dhahaarantahay iyo tobantugood, lana cuno.

**kaambi** *f.mg1 (-iyay, -iday, -iyi)* Horay iyo gadaal si welwesan ugu socosho.

**kaambiyid** *m.f.dh eeg* kaambi.

**kaamil<sup>1</sup>** *m.l.kh* K. ah: wax dhan.

**kaamil<sup>2</sup>** *f.g1 (-ilay, -ishay)* Wax kala dhiman dhameystirid. *ld kammil*.

**kaamilan<sup>1</sup>** *f.mg1 (-lmay, -lantay; -lmi)* Wax la kaamilay noqosho. *ld kammilan<sup>1</sup>*.

**kaamilan<sup>2</sup>** *f.mg4 (-lnaa, -lnayd)* Wax la kaamilay ahaansho. *ld kammilan<sup>2</sup>*.

**kaamilid** *m.f.dh eeg* kaamil<sup>2</sup>. *ld kammilid*.

**kaamilmid** *m.f.dh eeg* kaamilan<sup>1</sup>. *ld kam-milmid*.

**kaamilnaan** *m.f.dh eeg* kaamilan<sup>2</sup>. *ld kaamilnaansho, kammilnaan, kammil-naansho*.

**kaamilnaansho** *m.l/dh ld kaamilnaan*.

**kaan** *m.l 1. (u)* Daloola ku yaal doonida miilkeeda dambe iyo madaxa shukaanta. 2. Kala k.: wax kala duwan.

**kaanad** *m.dh* Qori dheer oo masaxiisa ballaaran oo daloola shukaanta afkeeda kore oo fiiqan la gesho, madaxiisa kalena shukaanhayuhu gacanta ku hayo oo doonida ku duduwo.

**kaankaanshoo** *m.f.dh eeg* kaankaanso. *ld kaankaansi*.

**kaankaansi** *m.l ld kaankaanshoo*.

**kaankaanso** *f.mg3 (-saday, -satay)* U k.: wax fadhiya dhaqdhaqaaq yar sameyn.

**kaar<sup>1</sup>** *m.l 1.* Xannuu sida holaca u kulul oo nabar ama meelbugtaa yeelato. 2. Waraaq yar oo afar gees ah oo wax lagu qorto. 3. *ld kaarid*.

**kaar<sup>2</sup>** *f.mg1 (-ray, -rtay)* Xanuu laxow badan dareemid.

**kaarad** *m.dh (-do, m.)* Kiish timirta lagu guro, wareegsan oo qaada 20-25 kiilo.

**kaarbogsilik-asiidh** *m.l (kiim.)* Nooc ka tirsan iskudhisaya orgaanigga ee naanaystoo da guudtahay COOH. Kaarbog-silik asiidh badan ayaa si dabici ah ugu jira dhirta, duxda iyo saliiddana waxay ugu jiraan miistar ahaan. Sidaa awgeed kaarbogsilik asiidhada noocan ah waxa loo yaqaan asiidhoduxeed.

**kaarboohaydryat** *m.l (-tyo, m.dh) (kiim.)* Mid ka mid ah koox iskudhisyo orgaanigga ah oo ku salaysan astaanta guud ee cx (H<sub>2</sub>O). Karboohaydrytyada ugu sahlani waxa weeye sonkorta (sakaraydhyo) oo ay ka mid yihiin gulukowsta iyo sukurowsta. Boolisakaraydhyadu waa kaarboohaydrytyo culays molikiyuulladoodu weyn yahay oo kakan. Tusaale ahaan: istaarj, istaarj xayawaan iyo seliliows.

**kaarboon** *m.l (kiim.)* Curiyaha koowaad ururka IV ee tusaha kalgalka curiyeyaasha. Kaarboonku xubin caan ah ayuu kaga jirra maatarka nool. Sidaa awgled, iskudhisyo kaarboon ah; sida kaarbooneytyada (jeeso iyo irdib) iyo shidaalada foosil (dhuxul-dhagax, saliid iyo neef) iyo shidaallada ayaa laga dheegaa walxaha ku aroora noole.

**kaarboon hal-ogsaydh** *m.l (kiim.)* Neef sun ah, olosha, midablaawe ah oo samaysanta marka kaarboonka lagu gubo meel ogsijintu ku yar tahay (gubasho dhiman). Warshad ahaan, waxa lagu diyaariya ogsidhaynta kaarboon ama neefta dabiciiga ah, ama falgalka lagu magacaabo biyo-neefeed. Waa neef ah yareeye laxaad badan laguna isticmaalo cilmi-bireedka.

**kaarboon laba-ogsaydh** *m.l (kiim.)* Neef aan ololin, midablaawe ah; urna aan lahayn oo samaysanta marka kaarboonka lagu gubo meel ogsijintu ku badantahay. Neef-qaadashaduna way soo saartaa neeftaasi. Kaarboon laba-ogsaydhka ku jira atmosfeerku waa 0.03 % mug ahaan, dhirtuna waxay u rogtaa kaarboohaydryetyo marka footoosintasisku dhacyo.

**kaarbuuno** *m.dh (-ooyin, m.)* Aalad batari ku shaqaysa oo gacanta lagu qabsado waxna lagu iftiimiyo; toosh. *ld karbuuno*.

**kaarid** *m.f.dh eeg* kaar<sup>2</sup>. *ld kaar<sup>1</sup> (3)*.

**kaarotiin** *m.l (baay.)* Xubin ka mid ah dirta midabsidaasha kaarotinoydh. Tusaale ahaan waxa ka mid ah beta-kaarotiin oo midab u yeeshaa xididka daba casaha iyo laykobiin oo bislaysa tamaandhada. Alfa iyo

- beta kaarotiin waxa laga helaa faytamiin A, marka xayawaanku dheef-shiido.
- kaarran** *f.mg4 (-naa, -nayd)* Qof cartamay ahaansho.
- kaarranaan** *m.f.dh eeg* kaarran. *ld kaarranaansho*.
- kaarranaansho** *m.l/dh ld kaaranaan*.
- kaartabollaato** *m.dh (-ooyin, m.l)* Warqad daliigyo leh oo araajida lagu qorto.
- kaarto** *m.dh (-ooyin, m.l) (jugr.)* Khariidat nooc ay doontaba ha ahaatee; amase khariidat loogu talaggalay inay caawiso badmareennada.
- kaartoogaraafiyada** *m.dh (jugr.)* Farshaxan-ka ama sayniska samaynta khariidadaha iyo kaartooyinka.
- kaas<sup>1</sup>** *mu.ti.l (kuwaas, w)* Magacuyaal tilmaame oo lab, oo wax ama cid hadlaha ka fog lagu tilmaansado. Tus. "Kaas ayaa fiican". *ld kaa<sup>1</sup>*
- kaas<sup>2</sup> (-kaas)** *dk.ti.l* Dibkabe tilmaame oo magac lab dib looga qodbo, oo wax ama cid hadlaha ka fog lagu tilmaansado. Tus. "Dukaankaas Cali baa leh". *ld kaa<sup>4</sup>*.
- kaashad** *m.fl eeg* kaasho. *ld kaashi*.
- kaashi** *m.l ld kaashasho*.
- kaasho** *f.g3 (-shaday, -shatay)* Hawl wax u adeegsasho.
- kaatun** *m.l (-uummo, m.dh)* *ld kaatuun*.
- kaatuun** *m.l (-uummo, m.dh)* Shay ka samaysan badanaa macdan qaali ah oo qurux darteed faraha gacmaha loo gashado; marwad, faraati, fargashi. *ld kaatun*.
- kaawi<sup>1</sup>** *m.l 1. ld kaawiyad. 2. Qoray lagu calaamadeeyo meelaha shabaagta la dhigo.*
- kaawi<sup>2</sup>** *f.g2 (-iyay, -isay)* Shay adag mid ka jilicsan ku garaacid.
- kaawin** *m.f.dh eeg* kaawi<sup>2</sup>.
- kaawiyad** *m.dh (-do, m.)* 1. Aalad dhuxul ama koronto kuleye oo dharka la marmariyo, si jactadka looga bi'yo. 2. *ld kaawi<sup>1</sup>*.
- kaawiyadayn** *m.f.dh eeg* kaawiyadee.
- kaawiyadee** *f.g2 (-deeyay, -daysay)* Wax kaawiyad jactad kaga bi'in.
- kaawiyadeysan** *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Wax la kaawiyadeeyahaansho
- kaawiyadeysnaan** *m.f.dh eeg* kaawi-yadeysan. *ld kaawiyadeysnaansho*.
- kaawiyadeysnaansho** *m.l/dh ld kaawiyadeysnaan*.
- kaawo** *m.dh (-ooyin, m.l)* Meesha laga qodo dhagaxa, guruuraxa, ciidda iwm oo wax lagu dhiso.
- kaay<sup>1</sup>** *m.dh* Meel wax lagu qariyo.
- kaay<sup>2</sup>** *f.g1 (-kaayay, -kaayday; -kaayi)* Wax qarin. *ld kay<sup>3</sup>*.
- kaayaga<sup>1</sup>** *mu.ll.b.l (kuwayaga, w)* magacuyaal lahaansho oo lab ah oo tilmaamaya wax annagu (qofka koowaad ee wadarta ah oo kuwa lala hadlayaa aynan ku jirin) aanu leenahay. Tus. "Baaburkiinna, kaayaga ayaa ka weyn". *ld Kayaga<sup>1</sup>*,
- kaayaga<sup>2</sup> (-kaayaga)** *dk.ll.b.l* Dibkabe lahaansho oo tilmaamaya wax annagu (qofka koowaad ee wadarta ah oo kuwa lala hadlayaa aynan ku jirin) aanu leenahay. Tus. "Dalkaayaga ayaa ka ballaaran dalkiinna". *ld kayaga2, kaayo<sup>2</sup>, kayo<sup>2</sup>*.
- kaaye** *m.l Meerto; kal; miile*.
- kaayeyasho** *m.f.dh eeg* kaayeyso. *ld kaayeyesi*.
- kaayeyesi** *m.l ld kaayeyasho*.
- kaayeyso** *f.mg3 (-stay, -satay)* Wax ku kaltamid.
- kaayid** *m.f.dh eeg* kaay<sup>2</sup>, kay<sup>3</sup>.
- kaayo<sup>1</sup>** *mu.dhm.ly* Magacuyaal layeelle oo tilmaamaya qofka koowaad ee wadarta ah, oo kuwa lala hadlayaa aysan ku jirin. Tus. "Waa isku kaayo mid". *ld kayo<sup>1</sup>*.
- kaayo<sup>2</sup> (-kaayo)** *dk.ll.l ld kaayaga<sup>2</sup>*.
- kaaysasho** *m.f.dh eeg* kaayso.
- kaaysoso** *f.g3 (-saday, -satay)* Wax meel ku qarsasho.
- kab<sup>1</sup>** *m.l* 1. Qoryaha laf jabtay lagu xiro si ay isu qabsato. 2. In yar oo maro, bir, qoray ah oo wax jabay ama duleeshamay lagu awdo. 3. *ld kabit*.
- kab<sup>2</sup>** *m.dh (-bo, m.l)* Jaamo harag, caag iwm ah oo inta laysku tolto, cagaha la gashado. *ld kob (4)*.
- kab<sup>3</sup>** *f.g1 (-bay, -btay)* Wax kala jabay ama kala go'ay kab ku xirid.
- kabaab** *m.l* Hilib shiidan oo dhir lagu daray oo inta la kuuskuuso la shiilo.
- kabaabyee** *f.g2 (-eeyay, -eeysay)* Meel jirka ka mid ah dareenka ka qaadiid.
- kabaabyeyn** *m.f.dh eeg* kabaabyee.
- kabaabyeysan** *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax kabaabyo hayso ahaansho.
- kabaabyeysnaan** *m.f.dh eeg* kabaabyeysan. *ld kabaabyeysnaansho*.
- kabaabyeysnaansho** *m.l/dh ld kabaabyeynsaan*.
- kabaabyo** *m.dh* 1. Dareen beelidda ku dhacda meel jirka ka mid ah. 2. Daawo la qaato oo jirka ka lumisa dareenka.
- kabaabyoo** *f.mg3 (-ooday, -ootay)* Kabaa-byo dareemid.
- kabaabyood** *m.f.dh eeg* kabaabyoo.

**kabaal** *m.l (-llo, m.db)* 1. Summad geela lagu dhigto oo ah udub kor u jeeda oo meela kala duwan lagu dhigo; udub. 2. Kal xoog leh oo awrta marka la dhaaminayo la isticmaalo.

**kabaay** *m.db* Xirmo hal ah oo hal mar qof qaado.

**kabacod** *m.db.u* Dhallinyaro rag iyo dumarba leh oo tumasho u banbxday.

**kabacaddayn** *m.f.db eeg* kabacaddee.

**kabacaddee** *f.mg2 (-deeyay, -daysay)* Tumasho u go doomid.

**kabadhige** *m.l (-gayaal, m.l/db)* Qori jilicsan oo kabaha marka la toloyo hoos looga dhigo.

**kabajaa** *m.l/Xasharaadka* duula nooc ka mid ah oo ayaxa isku balyhiin. *ld kabajaan, kobojaas.*

**kabajaa** *m.l (-nno, m.db)* *ld kabajaa.*

**kabalafuq** *m.l* Roob aan badnayn oo rayskiisu ku egayahay inta kabta soo raacdha; kablakac.

**kaballeef** *m.l (-fyo, m.db)* Qof lidnimo darteed wax kasta oo dadnimada ku xun u hoggansama; kabaqaad.

**kaban<sup>1</sup>** *m.l (-nno, m.db) (muus.)* Alaabaha muusikada nooc ka mid ah. *ld kaman.*

**kaban<sup>2</sup>** *f.mg1 (-bmay, -bantay; -bmi)* Wax la kabey noqoshoo.

**kaban<sup>3</sup>** *f.mg4 (-bnaa, -bnayd)* Wax la kabay ahaansho.

**kabaqoys** *m.l* Geed nagaar dhulka ku fida, leh caleemo yaryar oo biyo ka buuxaan oo markii lagu istaago kabaha qooya.

**kabar<sup>1</sup>** *m.l (-rro, m.db)* 1. Janfar, jeefaar; dhalfso. 2. Qalab qori ama bir ka sameysan lehna albaab iyo khaanado, dharka iwm lagu rito; armaajo.

**kabar<sup>2</sup>** *m.db* Daloolada xanjada ka sameysan ee shinnidu malabka ku keydsato.

**kabaraad<sup>1</sup>** *m.l* Qab weyni dadka ku dhalata marka uu helo maal, wiilal, magac iwm.

**kabaraad<sup>2</sup>** *f.mg1 (-day, -dday)* Qab weyn muujin, qof yeeshay wiilal, maal, magac iwm.

**kabaraadid** *m.f.db eeg* kabaraad<sup>2</sup>. *ld kabaa-radis.*

**kabaraadis** *m.db ld kabaraadid.*

**kabardillaacsasho** *m.f.db eeg* kabar-dillaacs. *ld kabardillaacsisi.*

**kabardillaacsisi** *m.db ld kabardillaacsasho.*

**kabardillaacsco** *f.mg3 (-saday, -satay)* Duleelka beejada weynaan.

**kabare** *m.l ld kabaro.*

**kabaro** *m.db (-ooyin, m.l)* 1. Ganasade awr wax ku safrista; oo cidaha miyiga la guura. 2. Hanti yar oo la siijo qof ganacsi loo abbaansado.

**kabarray** *m.db* Nooc shinbiraha ka mid ah oo aan duulimaad badneyn, abuurka beertana la baxda. Midab bey ah leh oo hilibeeda la cuno. *ld barakadley.*

**kabash-kabash** *m.db* Si dhakhso ah oo kala daadsanaani ku jirto oo loo socdo. *ld kabax-kabax.*

**kabash-kabashlayn** *m.f.db eeg* khabash-kabashlee. *ld kabax-kabaxlayn.*

**kabash-kabashlee** *f.mg2 (-leeyay, -leysay)* Si dhakhso ah oo kala daadsanaani ku jirto u socosho. *ld kabax-kabaxlee.*

**kabasho** *m.f.db eeg* kabo.

**kabasiib<sup>1</sup>** *m.l (-byo, m.db)* 1. (-byo, m.db) Tuug aan waxba reebin. 2. (-byo, m.db) Kaballeef. 3. *ld kabasiibid.*

**kabasiib<sup>2</sup>** *f.g1 (-bay, -btay)* Cid xadid iyadoon waxba lagu reebin; mooradduug.

**kabasiibid** *m.f.db eeg* kabasiib<sup>2</sup>. *ld kabasiib<sup>1</sup> (3).*

**kabatol** *m.l/ld kabatole.*

**kabatole** *m.l (-layaal, m.l/db)* 1. Qofka kabaha tola. 2. *ld kabatol.* Qalabka kabaha lagu tolo mid ka mid ah, oo mudaa weyn u eg.

**kabawaar<sup>1</sup>** *m.l/ld kabawaarid.*

**kabawaar<sup>2</sup>** *f.mg1 (-ray, -rtay)* Roob da'ayey joogsasho. *ld kawaweer<sup>2</sup>.*

**kabawaari** *f.g2 (-iyay, -isay)* Roob da'aya joojin (Ilaah).

**kabawaarid** *m.f.db eeg* kabawaar<sup>2</sup>. *ld kabawaar<sup>1</sup>, kabawaaris, kawaweer<sup>1</sup>, kawaweerid.*

**kabawaariin** *m.f.db eeg* kabawaari.

**kabawaaris** *m.db ld kabawaarid.*

**kabawaaro** *m.db* Joogsashada roob da'aya qayoodo. *ld kabawaarid.*

**kabax** *m.l* Meel ciidda laga qaado si ceel iwm looga dhigo.

**kabax-kabax** *m.db ld kabash-kabash.*

**kabax-kabaxlayn** *m.db ld kabash-kabashlayn.*

**kabax-kabaxlee** *f.mg2 (-leeyay, -leysay)* *ld kabash-kabashlee.*

**kabaxow** *m.l* Neef xoolo ah oo aad u gaboobay.

**kabay** *m.l (-yo, m.db)* 1. Kabjad. 2. Qalab naafley jabtay lagu kabo.

**kabayn** *m.f.db eeg* kabee.

**kabbaqable** *m.l.kh* K. ah: shaah, fuud iwm oo aan kululayn, si fiicanna loo kabban karo; qandac; kuljiir. *ld kabbaquble.*

**kabbaqablee** *f.g2 (-leeyay, -laysay)* Dareere si aayar ah u cabbid. *ld kabbaqublee.*

**kabbaqableyn** *m.f.db eeg* kabbaqablee. *ld kabbaqubleyn.*

- kabbaqableysasho** *m.f.db eeg kabbaqabley-so.*  
*ld kabbaqableysi, kabbaqbleysasho, kabbaqbleysi.*
- kabbaqableysi** *m.l ld kabbaqableysasho.*
- kabbaqableyo** *f.g3 (-stay, -satay)* Caano, fuud, shaah iwm aan kululayn kabbasho. *ld kabbaqbleyo.*
- kabbaqblaysi** *m.l ld kabbaqableysasho.*
- kabbaquble** *m.l ld kabbaqable.*
- kabbaqublee** *f.g2 (-leeyay, -leysay) ld kabbaqablee.*
- kabbaqubleyn** *m.dh ld kabbaqableyn.*
- kabbaqbleysasho** *m.dh ld kabbaqabley-sasho.*
- kabbaqbleyo** *f.g3 (-stay, -satay) ld kabbaqableyo.*
- kabbasho** *m.f.db eeg kabbo<sup>2</sup>.*
- kabbax<sup>1</sup>** *m.l.kh K. ah:* nafley cudur ku dhacay kana bogsootay oo jirkeedu sameystay difaac.
- kabbax<sup>2</sup>** *m.l (daaw.)* Xaaladda aanu xayawaanku u nuglavn caabuqa kaga yimaada noolayaasha cudurrada dhaliya ama waxyeellada ka soo gaadhi karta suntooda; kabbaxu waxa uu ku xidhanyahay marka ay dhiigga ku jiraan lid jidh-galayaal iyo unugyada cad-cadi (limfosayto) kuwaas oo soo saara jawaabis kabbaxeed.
- kabbaysad** *m.l ld kabbaysasho.*
- kabbaysasho** *m.f.db eeg kabbayso. ld kabbaysad, kabbaysi.*
- kabbaysi** *m.l ld kabbaysasho.*
- kabbayo** *f.g3 (-stay, -satay)* Dareere kabbo-kabbo u cabbid.
- kabbi** *f.g2 (-iyay, -isay)* Caano iwm cid hal kabbo ka siin. *ld kebbi.*
- kabbin** *m.f.db eeg kabbi. ld kabbis<sup>1</sup>, kebbin, kebbis<sup>1</sup>.*
- kabbis<sup>1</sup>** *m.l ld kabbin.*
- kabbis<sup>2</sup>** *f.g1 (-say, -stay) ld kebbis<sup>2</sup>.*
- kabbisan** *f.mg4 (-snaa, -snayd) ld kebbisan.*
- kabbisid** *m.dh ld kebbisid.*
- kabbisi<sup>1</sup>** *f.g2 (-iiyay, -iisay)* Cid caano iwm in uu kabbado u oggolaansho. *ld kebbisii.*
- kabbisi<sup>2</sup>** *m.f.db eeg kabbisii. ld kebbisiin.*
- kabbisnaam** *m.dh ld kebbisnaan.*
- kabbisnaansho** *m.llah ld kebbisnaan.*
- kabbo<sup>1</sup>** *m.dh (-ooyin, m.l)* 1. Caano, biyo iwm in cantuugo ka yar oo kol afka lagu qaado. 2. Qasac yar oo lagu cabbiro, saliid, gaas iwm.
- kabbo<sup>2</sup>** *f.g3 (-baday, -batay)* Caano, biyo iwm in cantuugo ka yar kol afka ku qaadid.
- kabboo** *f.g3 (-ooday, -ootay)* Kabbo sameyn.
- kabbood<sup>1</sup>** *m.f.l eeg kabboo.*
- kabbood<sup>2</sup>** *m.l (-dyo, m.l)* Lebbis qaab shaati leh qariya qoorta ilaa lawga, qaro uu dhaxanta ku celiyana leh.
- kabboosho** *m.dh* In yar oo caano, biyo iwm ah oo mar afka lagu qaado
- kabco** *m.dh (dii.)* Dhisimo muqaddas ah oo muslimiintu u jihaystaan markay tukanyaan, oo Maka ku yaal. *ld kacbo.*
- kabee** *f.g2 (-beeyay, -baysay)* Cid kab ku garaacid.
- kabeebey** *m.dh* Ciyaar dhaqameed ragga iyo dumarku wada ciyaaraan, leh durbaan, jiib iyo jaan oo laga ciyaaro gobollada koonfureed.
- kabid** *m.f.dh eeg kab<sup>3</sup>. ld kab<sup>1</sup> (3), kabniin.*
- kabiir** *m.l (-rro, m.dh)* Arday horjooge u ah arday Quraan.
- kabixis** *m.l.kh K. ah:* nafley xoog yaraatay qabow awgiis.
- kablakac** *m.l.kh* 1. K. ah: qof aan aad u fekerin. 2. K. ah: rayska kabta raaca.
- kable** *m.l* Caleen dhu-beerreedka ka baxda oo inta la kariyo soorta lagu iiadaamo.
- kabmid** *m.f.dh eeg kaban<sup>2</sup>.*
- kabnaan** *m.f.dh eeg kaban<sup>3</sup>. ld kabnaansho.*
- kabnaansho** *m.llah ld kabnaan.*
- kabniin** *m.l ld kabit.*
- kabo** *f.g/mg3 (-btay, -batay)* 1. (f.g) Wax jabay kabniin ku samaysasho. 2. (f.mg) Ka k.: dhibaato cid ku dhacday ka barbixid.
- kabrar<sup>1</sup>** *m.l* 1. Roobka badan ee da'a marka guga roobyaraan looga baqayo xilligii dhammaado. 2. Xaljal; barar.
- kabrar<sup>2</sup>** *f.g1 (-ray, -rtay)* Nabar caalirid.
- kabralrid** *m.f.db eeg kabrar<sup>2</sup>.*
- kabrarro** *m.dh* Geed quwaax gaaban, xagarka u eg oo leh asal wanaagsan. *ld gabrar.*
- kabriid** *m.l (-ddo, m.dh)* Qoryo yaryar oo afka baaruud ku leh, oo markii meel lagu xoqo deb bixiya; qaraf; tarraq. *ld kebriid, kibriid.*
- kabro** *m.dh* Xeego.
- kabsad** *m.l ld kabsasho.*
- kabsar** *m.dh.u* Nagaar caleemo yaryar oo cunnada lagu udgisto. *ld kabsaro.*
- kabsaro** *m.dh ld kabsar.*
- kabsasho** *m.f.dh eeg kabso. ld kabsad, kabsi.*
- kabsi** *m.l ld kabsasho.*
- kabsid** *m.l (-dyo, m.dh)* 1. Mididinka liita oo kabaha dadka u qaada; kabaqaad. 2. Qof aan ra'yigiisa ku meel mari karin oo had iyo jeer cid ku tiirsan.
- kabso** *f.g/mg3 (-saday, -satay)* 1. (f.g) Kabo illasho. 2. (f.mg) Ka k.: dhibaato cid ku dhacday ka barbixid.

**kabtan** *m.l* (-nno, *m.dh*) Sarkaal saddex xiddigood leh; dhamme.

**kabti<sup>1</sup>** *m.l* 1. Orod xoog loo ordo ilaa laga xiiqo; fagax. 2. Fogaan qof ku xiiqo.

**kabti<sup>2</sup>** *f.mg1* (-iyay, -iday; -iyi) Ilaa laga xiiqo xoog u ordid.

**kabtin** *m.l* Masaafu aad u dheer.

**kabtiyid** *m.f.dh eeg* kabti<sup>2</sup>.

**kabud** *m.l* Cudur oogada u yeela nabarro badan oo buurbuuran oo baruur adag ah.

**kabuubyo** *m.dh* Dareemaha xubnaha jirka midkood oo is dhimma waxyeello darteed lana dareemo jiriiricyo.

**kabuubyoo** *f.mg3* (-ooday, -ootay) Kabuubyoo dareemid.

**kabuubyood** *m.f.l eeg* kabuubyoo.

**kac** *f.mg1* (-cay, -cday; -kici) 1. Istaagid, joogsasho, sarakicid. 2. Maalbeelid, khasaard. 3. Roob da'ayey qaadid. 4. U k.: tegid, aadid. 5. Ula k.: kas u yeelid; maagid. 6. Ku k.: yeelid, samayn.

**kacaamayn** *m.f.dh eeg* kacaamee. *ld* **kacaamin**.

**kacaamee** *f.g2* (-meeay, -maysay) 1. Cid kacaan ka dhigid. 2. Wax cusbooneysiin. *ld* **kacaami**.

**kacaami** *f.g2* (-iyay, -isay) *ld* **kacaamee**.

**kacaamid** *m.f.dh eeg* kacaan<sup>2</sup>. *ld* **kacaan<sup>1</sup>** (4).

**kacaamin** *m.dh ld* **kacaamayn**.

**kacaan<sup>1</sup>** *m.l* 1. Isbeddel hawada gala oo keena kuleyl iyo daruuro badan oo muujinaya saadaal roob. 2. Isbeddel siyaaso, dhaqaale iyo bulsho oo qaran gudihiisa ku dhaca; tawrad. 3. Hiyikaca ku dhaca qof safar raba inuu galo. 4. *ld* **kacaamid**.

**kacaan<sup>2</sup>** *f.mg1* (-aamay, -aantay; -aami) 1. Hiyi kicid. 2. Hawo isbeddelid.

**kacaanad** *m.dh.kh* K. ah: haweenay kacaan ah.

**kacaandiid** *m.l* (-dyo, *m.dh*) Qof aan mabaadi' kacaan u hoggaansanayn.

**kacaannimo** *m.dh* Kacaan ahaansho.

**kaabo** *m.dh ld* **kaabo**.

**kacdimi** *f.g2* (-iyay, -isay) 1. Faras kacdin cayrin. 2. Faras kacdin gelin. *ld* **kactimi**.

**kacdimid** *m.f.dh eeg* kacdin<sup>2</sup>. *ld* **kacdin<sup>1</sup>**, **kactin<sup>1</sup>**.

**kacdimin** *m.f.dh eeg* kacdimi. *ld* **kactimin**.

**kacdin<sup>1</sup>** *m.l* 1. Orodka fardaha billowga ilaa iyo inta uu ka xiiqaayo. 2. Booddada hore oo farasku orodka billaabaaayo. *ld* **kacdimid**.

**kacdin<sup>2</sup>** *f.mg1* (-imay, -intay; -imi) Faras kacdin ordid. *ld* **kactin<sup>2</sup>**.

**kacdoode<sup>1</sup>** *m.l* 1. Dib u caaliridda nabar la moodaayay in uu bogsooday dib u caaliro. 2. *ld* **kacdooidid**. *ld* **kacdoon**.

**kacdoode<sup>2</sup>** *f.mg1* (-day, -dday) Nabar inuu bogsaday la moodayey caalirid. *ld* **kacdoon<sup>2</sup>**.

**kacdooidid** *m.f.dh eeg* kacdoode<sup>2</sup>. *ld* **kac-dood<sup>1</sup>**, **kacdoomid**, **kacdoon<sup>1</sup>**.

**kacdooomid** *m.dh ld* **kacdooidid**.

**kacdoon<sup>1</sup>** *m.dh ld* **kacdooidid**.

**kacdoon<sup>2</sup>** *m.l* (taar.) Bannanbax lama filaan u dhaca ay la socoto xasillooni daro laguna diiddanyahay siyaasad dal laguna doonayo isbeddel siyaasadeed.

**kacdoon<sup>3</sup>** *f.mg1* (-day, -dday) *ld* **kacdoood<sup>2</sup>**.

**kackac** *m.l* Bur jilicsan oo kuuskuusan oo la shiilay dhedhen macaanna leh.

**kacsad** *m.l ld* **kacsasho**.

**kacsan** *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax aan degganeyn ahaansho.

**kacsanaan** *m.f.dh eeg* kacsan. *ld* **kacsanaansho**.

**kacsanaansho** *m.l/dh ld* **kacsanaan**.

**kacsasho** *m.f.dh eeg* kacso. *ld* **kacsad**, **kaci**.

**kaci** *m.l* Darenka rabidda galmo. *ld* **kacsasho**.

**kacso** *f.mg3* (-saday, -satay) 1. Kaci dareemid. 2. Wax fadhiya istaagsasho.

**kactimi** *f.g2* (-iyay, -isay) *ld* **kacdimi**.

**kactimin** *m.dh ld* **kacdimin**.

**kactin<sup>1</sup>** *m.l ld* **kacdimid**.

**kactin<sup>2</sup>** *f.mg1* (-imay, -intay; -imi) *ld* **kacdin<sup>2</sup>**.

**kadaallii<sup>1</sup>** *m.l* Jiif, fadhi, joog iyo socod diidid xasillooni la'an awgeed.

**kadaallii<sup>2</sup>** *f.mg1* (-iyay, -iday; -iyi) Jiif, fadhi, joog iyo socod diidid xasillooni la'an awgeed.

**kadaalliyid** *m.f.dh eeg* kadaallii<sup>2</sup>.

**kadab** *m.l* Calaf Eebbe kuu qoray; risiq.

**kadabshiir** *m.l* Naasleyda nooc ka mid ah oo dabaggallaha u eg kase madow, koox-kooxna u socda oo dudumooyinka gala. *ld* **kadafjiir**, **kadafshiir**.

**kadaf** *m.l* Bahal dhirxagata ka mid ah oo dabaggallaha u eg.

**kadafjiir** *m.l ld* **kadabshiir**.

**kadafshiir** *m.l ld* **kadabshiir**.

**kadalan** *m.l* Jirriqa; warriiq.

**kadalloob<sup>1</sup>** *m.l* 1. Fadhi aan salka dhuulka lagu hayn oo cagaha keliya lagu fadhiyo. 2. *ld* **kadallooobid**.

**kadalloob<sup>2</sup>** *f.mg1* (-bay, -btay) Fadhi aan salka dhuulka lagu hayn fadhiyid.

**kadalloobi** *f.g2* (-iyay, -isay) Kadalloob u fariisiin.

**kadalloobid** *m.f.dh eeg* kadalloob<sup>2</sup>. *ld* **kadallooob<sup>1</sup>** (2).

**kadalloobin** *m.f.dh eeg* kadalloobi.

<b>kadalloobsad</b> <i>m.l/l d</i> <b>kadalloobsasho.</b>	<b>kadeedan</b> <sup>2</sup> <i>f.mg4</i> (-dnaa, -dnayd) Wax la kadeeday ahaansho.
<b>kadalloobsan</b> <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) 1. Cid kadalloobay ahaansho. 2. Cid degdegsan meel u socota ahaansho.	<b>kadeedid</b> <i>m.f.dh eeg</i> kadeed <sup>2</sup> .
<b>kadalloobsanaan</b> <i>m.f.dh eeg</i> kadalloobsan. <i>ld</i> kadalloobsanaansho.	<b>kadeedmid</b> <i>m.f.dh eeg</i> kadeedan <sup>1</sup> .
<b>kadalloobsanaansho</b> <i>m.l/dh ld</i> <b>kadalloobsanaan.</b>	<b>kadeednaan</b> <i>m.f.dh eeg</i> kadeedan <sup>2</sup> . <i>ld</i> kadeednaansho.
<b>kadalloobsasho</b> <i>m.f.dh eeg</i> kadalloobso. <i>ld</i> kadalloobsad, kadalloobsi.	<b>kadeednaansho</b> <i>m.l/dh ld</i> <b>kadeednaan.</b>
<b>kadalloobsi</b> <i>m.l/l d</i> <b>kadalloobsasho.</b>	<b>kadhoorad</b> <i>m.dh ld</i> <b>kalloorad.</b>
<b>kadalloobso</b> <i>f.mg3</i> (-saday, -satay) Si kadalloob ah u fadhiisasho.	<b>kadi</b> <i>f.mg2</i> (-iyay, -isay) Si kedo ah u dhicid. <i>ld</i> kedi <sup>2</sup> .
<b>kadankood<sup>1</sup></b> <i>m.l</i> Si kadalloob ah oo loo fadhiisto. <i>ld</i> <b>kadankoodid.</b>	<b>kadiido</b> <i>m.dh ld</i> <b>kadiidyoo.</b>
<b>kadankood<sup>2</sup></b> <i>m.dh</i> Meel dhulka ka yaraha sarreysa oo dakhal ka hooseeyo.	<b>kadiidoo</b> <i>f.mg3</i> (-ooday, -ootay) <i>ld</i> <b>kadiid-yoo.</b>
<b>kadankood<sup>3</sup></b> <i>f.mg1</i> (-day, -dday) Kadalloob u fariisasho.	<b>kadiidood</b> <i>m.l/l d</i> <b>kadiidyood.</b>
<b>kadankoodid</b> <i>m.f.dh eeg</i> kadankood <sup>3</sup> . <i>ld</i> <b>kadankood<sup>1</sup>.</b>	<b>kadiidyo</b> <i>m.dh</i> Qandho lala jareeyo. <i>ld</i> <b>kadiido.</b>
<b>kadankoodsad</b> <i>m.l/l d</i> <b>kadankoodsasho.</b>	<b>kadiidyyo</b> <i>f.mg3</i> (-ooday, -ootay) Kadiidyo dareemid. <i>ld</i> <b>kadiidoo.</b>
<b>kadankoodsan</b> <i>f.mg4</i> (-naa, -nayd) Wax meel kadankooday ahaansho.	<b>kadiidyyood</b> <i>m.f.l eeg</i> kadiidyyoo. <i>ld</i> <b>kadiidoo.</b>
<b>kadankoodsanaan</b> <i>m.f.dh eeg</i> kadan-koodsan. <i>ld</i> <b>kadankoodsanaansho.</b>	<b>kadin<sup>1</sup></b> <i>m.l</i> (-immo, <i>m.dh</i> ) 1. Xero ama guri meesha furan ee laga galoo; irrid, illin, albaab. 2. Boqol neef oo geel ah. 3. Geel gaar u foofi kara oo ciid anfici kara.
<b>kadankoodsanaansho</b> <i>m.l/dh ld</i> <b>kadankoodsanaan.</b>	<b>kadin<sup>2</sup></b> <i>m.f.dh eeg</i> kadi. <i>ld</i> <b>kedin, kedis.</b>
<b>kadankoodsasho</b> <i>m.f.dh eeg</i> kadankoodso. <i>ld</i> <b>kadankoodsad, kadankoodsi.</b>	<b>kadiso</b> <i>m.dh</i> (-ooyin, <i>m.l</i> ) Wax aan lagu talaggelin oo si lama filaan ah u dhaca. <i>ld</i> <b>kediso.</b>
<b>kadankoodsi</b> <i>m.l/l d</i> <b>kadankoodsasho.</b>	<b>kadlайн</b> <i>m.f.dh eeg</i> kadlee. <i>ld</i> <b>kadlays.</b>
<b>kadankoodso</b> <i>f.mg3</i> (-saday, -satay) Kadankood u fariisasho.	<b>kadlays</b> <i>m.l/l d</i> <b>kadlayn.</b>
<b>kadbasho</b> <i>m.f.dh eeg</i> kadbo.	<b>kadlaysii</b> <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Si kadle ah u orodsiin (faras, dameer iwm).
<b>kadbo</b> <i>f.g3</i> (-baday, -batay) Calaf Ilaah siiyay cunid (qof).	<b>kadlaysiin</b> <i>m.f.dh eeg</i> kadlaysii.
<b>kaddaan</b> <i>m.dh</i> Takar.	<b>cadle</b> <i>m.l</i> Orod aayar ah oo afar addin lagu ordo.
<b>kaddib<sup>1</sup></b> <i>fk</i> Dib, dabadeed.	<b>kadlee</b> <i>f.mg2</i> (-leeyay, -laysay) Si kadle ah u ordid.
<b>kaddib<sup>2</sup></b> <i>m.l/kh</i> K. ah: xabbad qarxi weyday.	<b>kaduud<sup>1</sup></b> <i>m.l</i> 1. Laalaabka saanta wejiga. 2. <i>ld</i> <b>kaduudid.</b>
<b>kaddib<sup>3</sup></b> <i>f.mg1</i> (-bay, -btay) Rasaas iwm dhici waayid. <i>ld</i> <b>katib.</b>	<b>kaduud<sup>2</sup></b> <i>f.g1</i> (-day, -dday) Saanta wejiga laalaabid. <i>ld</i> <b>kuduud.</b>
<b>kaddibaad</b> <i>m.dh</i> Qarxi waayidda xabbad qori laga riday ay qarxi weydo	<b>kaduudan<sup>1</sup></b> <i>f.mg1</i> (-dmay, -dantay) Wax la kaduuday noqosh.
<b>kaddibid</b> <i>m.f.dh eeg</i> kaddib <sup>3</sup> .	<b>kaduudan<sup>2</sup></b> <i>f.mg4</i> (-dnaa, -dnayd) Wax la kaduuday ahaansho. <i>ld</i> <b>kuduudan.</b>
<b>kaddibiye</b> <i>m.l</i> (-yayaal, <i>m.l/dh</i> ) Buntuq aan xabbadaha qarxin cillad awged.	<b>kaduudi</b> <i>f.g2</i> (-iyay, -isay) Saanta wejiga laalaab u yeelid. <i>ld</i> <b>kuduudi.</b>
<b>kaddiifad</b> <i>m.dh</i> (-do, <i>m.l</i> ) Gogol dun adag, cudbi iwm ka samaysan, qurux leh oo lagu goglado guryaha gudahooda. <i>ld</i> <b>gaddiifad, kaddiifo, katifiad, qaddiifad.</b>	<b>kaduudit</b> <i>m.f.dh eeg</i> kaduud <sup>2</sup> . <i>ld</i> <b>kaduud<sup>1</sup> (2), kuduud<sup>1</sup>, kuduudit.</b>
<b>kaddiifo</b> <i>m.dh ld</i> <b>kaddiifad.</b>	<b>kaduudin</b> <i>m.f.dh eeg</i> kaduudi. <i>ld</i> <b>kuduudin.</b>
<b>kadeed<sup>1</sup></b> <i>m.l</i> Dhibaato; jirrab.	<b>kaduudmid</b> <i>m.f.dh eeg</i> kaduudan <sup>1</sup> .
<b>kadeed<sup>2</sup></b> <i>f.g1</i> (-day, -dday) Wax aad u dhibid.	<b>kaduudnaan</b> <i>m.f.dh eeg</i> kaduudan <sup>2</sup> . <i>ld</i> <b>kaduudnaansho, kuduudnaan, kuduud-naansho.</b>
<b>kadeedan<sup>1</sup></b> <i>f.mg1</i> (-dmay, -dantay; -dmi)	<b>kaduudnaansho</b> <i>m.l/dh ld</i> <b>kaduudnaan.</b>
Wax la kadeeday noqosh.	

**ka-faa'iideyste** *m.l (-tayaal, m./l/dh) (daaw.)*

Jeermiyo ka-faa'iideysta xaalad bukaan oo difaaca jirku dhimmanyahay. Difaac la'aanta oo ay keeni karto: infekshin cuduro kale ama dawo jeermiyada ka-faa'iideystayaasha sida badan jirro uma keeni karaan qof caafimaad qaba.

**kafaalad** *m.dh* Dammaanad.

**kafaalaqaad<sup>1</sup>** *m.l* Ballan.

**kafaalaqaad<sup>2</sup>** *f.g1 (-day, -dday)* 1. Cid masuuliyadda nolosheeda qaadid. 2. Ka k.: cid dammiinasho.

**kafaalaqaadid** *m.f.dh eeg kafaalaqaad<sup>2</sup>*.

**kafaalasho** *m.f.dh eeg kafaalo<sup>2</sup>*.

**kafaalo<sup>1</sup>** *m.l* 1. Daryeel. 2. Cid masuuliyad-deeda oo la qaado.

**kafaalo<sup>2</sup>** *f.g3 (-aashay, -aalatay)* 1. Wax daryeeliid. 2. Wax mas uuliyaddooda qaadid.

**kafaaraggud** *m.l (dii.)* Bixinta la bixyo kafaaro la galay. 2. *(dii.)* Wax kafaaro laga dhigi karo ama geli kara ama guda.

**kafaaraggudasho** *m.f.dh eeg kafaaraggudo*.

**kafaaraggudo** *f.mg3 (-utay, -udatay)* Kafaaro iska bixin.

**kafaaro** *m.dh (dii.)* Wax Ilahartoo loo sameeyo ama loo baxsho sida soon, sadaqo iwm oo gef ama dembi la falay daboola.

**kafad** *m.dh (-do, m.l)* 1. Saxanka miisaanka. 2. Qoriga doonta lagu wado afka hore ee ballaaran. 3. Dembiisha weyn ee fooxa. *ld kefed*.

**kafaf** *f.mg1 (-faf, -ftay)* Wax qoyan in yar engegid.

**kafafi** *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax in yar qallajin.

**kafafid** *m.f.dh eeg kafaf*.

**kafafin** *m.f.dh eeg kafafi. ld kafafis*.

**kafafis** *m.l ld kafafin*.

**kafan<sup>1</sup>** *m.dh (-fno, m.l)* Marada cad oo meydka la aasayo lagu duubo. *ld karfan<sup>1</sup>*.

**kafan<sup>2</sup>** *f.g1 (-fnay, -fantay; -fni)* Maro cad ku duubid (meyd). *ld karfan<sup>2</sup>*.

**kafee** *f.g2 (-feeyay, -feysay)* Wax deeqid, ama ka fillaansho.

**kafeyn** *m.f.dh eeg kafee*.

**kafnid** *m.f.dh eeg kafan<sup>2</sup>. ld karfanid*.

**kaftamid** *m.f.dh eeg kaftan<sup>2</sup>. ld kaftan<sup>1</sup> (2)*.

**kaftan<sup>1</sup>** *m.l* 1. Hadal aan xumi lahayn oo qosol leh oo laba qof ama ka badani isdhaafsadaan.

2. *ld kaftamid*.

**kaftan<sup>2</sup>** *f.mg1 (-amay, -antay; -ami)* Hadal aan xumi lahayn oo maad leh isdhaafsasho (laba qof ama ka badan).

**kaftandhable** *m.l* Hadal dhab ah oo si kaftan ah loo gudbiyo.

**kaftanlow** *m.l.kh* Qof kaftan badan.

**kafuufo** *m.dh* 1. Dhibaato ka dhalata cunto la iska badiyey. 2. Gaajo; faqri.

**ka-goys** *m.l* Ka-g. ah: weyl, nirig iwm oo naaska hooyadood ka go'ay.

**kahad** *m.l ld kahasho*.

**kahasho** *m.f.dh eeg kaho. ld kahad, kahsad, kahsasho, kahsi<sup>1</sup>*.

**kaho** *f.g3 (-haday, -hatay)* Wax karaah-sasho. *ld kahso*.

**kahortag** *m.l (daaw.)* Hab walba oo looga hortago cudurrada, sida: tallalka gawraca-tada iyo kixda, ama falloreynta oo looga hortago suuska ilkaha caruurtta.

**kahortagga-cudurrada** *m.l (daaw.)* Qaypta dawada ee hawsheeda ugu weyn ay tahay ka hortagga cudurrada; waa qayb ballaaran oo shaqaaluuhu ku hawlanyahay xalka mas'alado ka dhhexeya tallalka liddiga ku ah cudurrada la isqaadsiyo sida gawraca-tada, kixda iwm. Ilaa helitaanka habab lagu baabi'yo qaadayaasha (gudbiyayaasha) cudurrada, sida kaneeccada gudbisa deriskunoolka duumaada.

**kahsad** *m.l ld kahasho*.

**kahsi<sup>1</sup>** *m.l ld kahasho*.

**kahsi<sup>2</sup>** *m.l (daaw.)* Xaalad uu jidhku ku soo saaro jawaab ah kabbax an caadi ahayn qaar ka mid ah lid jidh dhaliyyaasha oo la yidhaahdo allarjiino, kaas waxa ka mid ah boodhka, faxalka, cuntooyinka qaarkood iyo dawooyinka ama dhogorta.

**kahsitire** *m.l (-ayaal, m.l./m.dh) (daaw.)* Dawo joojisla falka "istamiinka" ayadoo dabooleysa meelaha ay qabsato.

**kahso** *f.g3 (-saday, -satay)* *ld kaho*.

**kajamid** *m.f.dh eeg kajan<sup>2</sup>*.

**kajan<sup>1</sup>** *m.l* Hadal beeni ku jirto oo kaftan iyo ciyaar u eg.

**kajan<sup>2</sup>** *f.mg1 (-amay, -antay; -ami)* Ku k.: cid ku jeesjeesid.

**kakabi** *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Wax dirqi meel ciriiriyoon ku gelin. 2. Ku k.: xoolo iwm cayrin.

**kakabin** *m.f.dh eeg kakabi. ld kakabo*.

**kakabo** *m.dh* 1. Cayrinta lagu cayriyo wax meel ciriiriyoon. 2. Cayrinta wax meel lagu cayriyo. *ld kakabin*.

**kakan** *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax adag ahaansho.

**kakanaan** *m.f.dh eeg kakan. ld kaka-naansho*.

**kakaansho** *m.l/dh ld kakanaan*.

**kakanaanta** *beerka m.dh (daaw.)* Xaalad beerku buko oo ay ka dhex sameysmaan karrimo sooh mayraxeed ah kuwaasoo ay ku dhex yaallaan jasiirado ka sameysan unugyo soo badanaya oo beddalaya kuwi dhintay.

Beerku wuxu yeeshaa midab hurdi madow ah iyo kuus-kuus.	<b>kalabbax<sup>2</sup></b> <i>m.l (kiim.)</i> Falgalka kiimikaad ee iskudhis u kala jabiya iskudhisyo ka kooban molikuyuullo fudud.
<b>kakoon</b> <i>m.l (-nno, m.db)</i> Sacab aan buuxin.	<b>kalabbax<sup>3</sup></b> <i>f.g1 (-xay, -xday)</i> 1. Laba shay oo isku jiray kala miirmid. 2. Laba shey ama ka badan oo isku jiray kala furmid. 3. Derin, maro iwm kala siibmid. 4. Kala tegid.
<b>kal<sup>1</sup></b> <i>m.l (-lal, m.l)</i> 1. Waa; goor; sano. 2. Miile.	<b>kalabbaxsan</b> <i>f.mg1 (-naa, -nayd)</i> Wax kalabbaxay ahaansho.
<b>kal<sup>2</sup></b> <i>m.db (-lo, m.l)</i> 1. Hiyi; laab; qalbi. 2. Lafaha dhudhommada midkood. 3. Tibta mooyaha wehelisa ee badarka lagu tumo ama awrtu lagu raro. 4. Meel ballaaran oo biyuhu galaan.	<b>kalabbaxsanaan</b> <i>m.f.db eeg</i> kalabbaxsan. <i>ld</i> <b>kalabbaxsanaansho</b> .
<b>kal<sup>3</sup></b> <i>m.db (jool.)</i> Qayb ka mid ah taxanaha waqtii jiiyoolooyeedka, oo ah in ka mid ah waaga, kal naftigiisa waxaa loo sii qayb-qaybiyaa saman-saman.	<b>Kalabbaxsanaansho</b> <i>m.l/db ld</i> <b>kalabbaxsanaan.</b>
<b>kala</b> <i>qr:fk</i> 1. Qurub tilmaamaya wax ka durkid ama ka soocmid. Tus. "Way kala tegeen. Kalluunka yaa kala yaqaan?". 2. Qurub tilmaamaya ka gooni ahaansho. Tus. "Way kala fiicanyihiin".	<b>kalabbaxsasho</b> <i>m.f.db eeg</i> kalabbaxso.
<b>kalaamidiya</b> <i>m.db (daaw.)</i> Jeermi u dhexeeya fiiruska iyo baktiiriyada oo jirro u keena dadka iyo shimbiraha cudurrada shimbiraha oo ay keento kalaamidiyadu waxaa loo gudbin karaa dadka, cudurka indhaha ee tarakooma waxa keena "kalaamidiya trachomatis".	<b>kalabbaxso</b> <i>f.g3 (-saday, -satay)</i> Wax duubnaa kala fidsasho.
<b>kalaan</b> <i>m.l</i> Hadal.	<b>kalabbayr</b> <i>m.l (-ro, m.db)</i> Meel laba dhabbe ama xarriiqood isku weydaartaan.
<b>kalaankal</b> <i>m.l</i> Hilib cadad yar yar laga dhigo oo la kariyo.	<b>kalabbixi</b> <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> 1. Wax isku jirey kala saarid. 2. Badar shiidan budo iyo jariir u kala saarid.
<b>kalaawi</b> <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Hilib la jarjaray dheeccaan dab kaga saarid.	<b>kalabbixid</b> <i>m.f.db eeg</i> kalabbax <sup>2</sup> .
<b>kalaawin</b> <i>m.f.db eeg</i> kalaawi.	<b>kalabbixin</b> <i>m.f.db eeg</i> kalabbixi. <i>ld</i> <b>ka-labbixis.</b>
<b>kalabbar<sup>1</sup></b> <i>m.l</i> 1. Laba meeloood meel dhex dhexaad u ah. 2. Laba qeybood oo isle'eg wax loo qeybiyey qeybtood. 3. Wax muggiisi bar ku jiro.	<b>kalabbixis</b> <i>m.l ld</i> <b>kalabbixin.</b>
<b>kalabbar<sup>2</sup></b> <i>f.g1 (-ray, -rtay)</i> Labo meeloood oo isle'eg u qaybin.	<b>kalabbixiye</b> <i>m.l (-yayaal, m.l/db)</i> ( <i>c.naf1</i> ) Noole ka hela tamarta burburka kiimikeed ee noolayaal dhintay ama qashinka dhirta. Tusaale ahaan: dirxi dhuleed, fangiga iyo bakteeriya fara badan.
<b>kalabbaran<sup>1</sup></b> <i>f.mg1 (-rmay, -rantay)</i> Weel wax bar ah noqosho.	<b>kalabbootd</b> <i>m.l Khilaaf</i> ; ismaandhaaf.
<b>kalabbaran<sup>2</sup></b> <i>f.mg4 (-rnaa, -rnayd)</i> Wax laba meeloood loo qaybshay ahaansho.	<b>kalabbootd</b> <i>f.mg1 (-day, -dday)</i> 1. Figrad, dood iwm isku khilaafid. 2. Bur iyo biyo u kala bixid (caano)
<b>kalabbarasho</b> <i>m.f.db eeg</i> kalabbaro.	<b>kalabbootdid</b> <i>m.f.db eeg</i> kalabbootd <sup>2</sup> .
<b>kalabbarid</b> <i>m.f.db eeg</i> kalabbar <sup>2</sup> .	<b>kalaboodsan</b> <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Wax kalaboodday ahaansho.
<b>kalabbarmid</b> <i>m.f.db eeg</i> kalabbaran <sup>1</sup> .	<b>kalaboodsanaan</b> <i>m.f.db eeg</i> kalaboodsan. <i>ld</i> <b>kalaboodsanaansho</b> .
<b>kalabbarnaan</b> <i>m.f.db eeg</i> kalabbaran <sup>2</sup> . <i>ld</i> <b>kalabbaraansho.</b>	<b>kalaboodsanaansho</b> <i>m.l ld</i> <b>kalabood-sanaan.</b>
<b>kalabbaraansho</b> <i>m.l ld</i> <b>kalabbaraan.</b>	<b>kala-dheereynta-dhalmada</b> <i>m.db (daaw.)</i> Ka hortagidda uur qaadidda lama filaanka ah.
<b>kalabbaro</b> <i>f.g3 (-rtay, -ratay)</i> 1. Wax kala aqoonsasho. 2. Wax laba qaybood ka dhigasho	<b>kala-durug-qaaradeed</b> <i>m.l (jool.)</i> Kala sikashada gudubka qaybo ka mid ah qaaradihi hore, kuwaas oo sameeyay dhul-weynaha qaaradaha dunida ee maanta.
<b>kalabbartan</b> <i>m.l/kh</i> Dhibicda goobaabida laba isle'eg u qaybisa.	<b>kala-faa'iidaysi</b> <i>m.l (baay.)</i> Xidhiidhka ka dhexeeya laba ama in ka badan oo sinjiyo ah, kaas oo labaduba ka faa'iidaysanayaan. Mararka qaarkood labada sinji midna ka kale la'aanti ma noolaan karo, mararka qaarkoodna midba ka kale la'aantii wuu noolaan karaa.
<b>kalabfax<sup>1</sup></b> <i>m.l</i> Kala miirmidda laba waxood oo isku jiray ay kalamirmaan.	<b>kalafuji</b> <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Wax isku dhegganaa labo u kala qaadid.
	<b>kalafujin</b> <i>m.f.db eeg</i> kalafuji. <i>ld</i> <b>kalafujis.</b>

**kalafujis** *m.l ld kalafujin.*

**kalafuq<sup>1</sup>** *m.l* Is dayn laba shay oo isku dhegganaa is daayaan.

**kalafuq<sup>2</sup>** *f.mg1 (-qay, -qday)* Wax is-haystay is dayn

**kalafuqid** *m.f.db eeg* kalafuq<sup>2</sup>.

**kalafuqsad** *m.l ld kalafuqsasho.*

**kalafuqsan** *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax kala fuqay ahaansho.

**kalafuqsanaan** *m.f.db eeg* kalafuqsan. *ld* kalafuqsanaansho.

**kalafuqsanaansho** *m.l ld kalafuqsanaan.*

**kalafuqsasho** *m.f.db eeg* kalafuqso. *ld* kalafuqsad, kalafuksi.

**kalafuksi** *m.l ld kalafuqsasho.*

**kalafuqso** *f.g3 (-saday, -satay)* Wax is-haystay kala dillaacsasho.

**kala-furan** *m.l (kiim.)* Dumid ku dhacda molikuyuul una kala furta laba molikuyuul, laba atam, laba xididshe ama laba ayoon.

**kalagal** *m.l* Meesha ay cadduunka iyo buuraleydu iska galaan.

**kalaggoyn** *m.db (xis.)* Asto (-). Xisaabfalka labaale ee lagu helo faraqa u dhexeeya laba tiro ama xaddi. Kalaggoyn tu waa waydaarka isugeynta.

**kalaggoys** *m.l (-syo, m.db)* 1. Labo xubnood oo lafo leh meesha ay iska haystaan; laabato. 2. Laba waddo meal ay iska gooyaan.

**kalaggurad** *m.l ld kalaggurasho.*

**kalaggurasho** *m.f.db eeg* kalagguro. *ld* kalaggurad.

**kalagguris** *m.db ld kalagurid.*

**kalagguro** *f.g3 (-rtay, -ratay)* 1. Wax isku jiray ama isu dhowwa kala qaadasho. 2. Shax, jare iwm oo la kala badin waayey kala qaadasho. 3. Laba wax oo foodda is kula jiray dib u kala fogaasho.

**kalagguur<sup>1</sup>** *m.l* 1. Labo reer kala guurid-dooda 2. K. ah: isbeddelka xilliyyada, marxaladaha iwm.

**kalagguur<sup>2</sup>** *m.l* 1. (*daaw.*) Cudur caruurtu ku dhaca oo madax weyneeyaa. 2. (*baay.*) Heerka saddexaad ee qaybsanka unugga.

**kalagguur<sup>3</sup>** *f.mg1 (-ray, -rtay)* 1. Laba reerood ama qof oo wada degganaa midba dhan u guurid. 2. Xilli isbeddelid.

**kalagguurid** *m.f.db eeg* kalagguur<sup>3</sup>. *ld* kalagguuris.

**kala-hanqaaran<sup>1</sup>** *f.mg1 (-rmay, -rantay; -rmi)* Wax kala lumay oo aan dhammayn noqosho.

**kala-hanqaaran<sup>2</sup>** *f.mg4 (-rnaa, -rnayd)* Wax kala lumay oo aan dhammayn ahaansho.

**kala-hanqaarmid** *m.f.db eeg* kalahan-qaaran<sup>1</sup>.

**kala-hanqaarnaan** *m.f.db eeg* kalahan-qaaran<sup>2</sup>. *ld* kala-hanqaarnaansho.

**kala-hanqaarnaansho** *m.l/dh ld* kalahan-qaarnaan.

**kala-jaad** *m.l.kh* K. ah: ka kooban noocyoo kala geddisan.

**kala-jeexid** *m.db* Jeexid ama qalid noole, si loo muujiyo anatamiga xubnihiisa had iyo jeerna waxa loo adeegsadaa xirfad ahaan iyo aqoon korodhsii ama baadhish cilmi ah.

**kala-kaan** *m.l (kiim.)* Wax la xidhiidha in ka badan hal weji. Iskujir kala kaan ah, tusaae ahaan, wuxuu ka koobanyahay laba ama dhowr weji oo kala muuqda.

**kalaqaad<sup>1</sup>** *m.l* 1. Bushimo, baalasha, indha-ha, iwm oo isku dhegganaa oo la kala fogeeyo. 2. *ld* kalaqaadid.

**kalaqaad<sup>2</sup>** *f.g1 (-day, -dday)* 1. Wax isku jirey kala soocid. 2. Af, indho iwm kala furid.

**kalaqaadid** *m.f.db eeg* kalaqaad<sup>2</sup>. *ld* kalaqaad<sup>1</sup> (2).

**kala-rog** *m.l (-gyo, m.db) (jugr.)* Xariiq xuduudeed kacsan oo kala soocda durdurrada waaweyn kuwasoo laag u ah saxan webiyo kalageddisan.

**kalasaar** *f.g1 (-ray, -rtay)* 1. Wax isku jirey kala soocid. 2. Hadal, fikrad iwm oo la garan waayey caddeyn. 3. U gar qaybin (cid).

**kalasaarid** *m.f.db eeg* kalasaar.

**kalasarree** *f.mg2 (-reeyay, -reysay)* 1. Wax, wax kale korkiisa saaran ahaansho. 2. Qof, qof kale ka derejo sarreya, ahaansho. 3. Waxaan isku dherer ahayn ahaansho (dhul).

**kalasarreyn<sup>1</sup>** *m.f.db eeg* kalasarree. *ld* kalasarreys.

**kalasarreyn<sup>2</sup>** *m.db (jugr.)* Faraqyada kac-sanaanta meel kasta oo dhulka dushiisa ka mid ah.

**kalasarreys** *m.l ld* kalasarreyn.

**kalasooc<sup>1</sup>** *m.l* 1. Wax kala jaad ah oo isku darsan oo intii is lehba gooni loo saaro. 2. *ld* kalasoocid<sup>1</sup>.

**kalasooc<sup>2</sup>** *f.g1 (-cay, -cday)* Wax kala jaad ah oo isku darsan intii is lehba gooni u saarid.

**kalasoocan<sup>1</sup>** *f.mg1 (-cmay, -cantay; -cmi)* Wax isku jaad ahaa oo la kalasarey noqosho.

**kalasoocan<sup>2</sup>** *f.mg4 (-cnaa, -cnayd)* Wax la kalasarey ama la kala gooyay ahaansho.

**kalasoocid<sup>1</sup>** *m.f.db eeg* kalasooc<sup>2</sup>. *ld* kalasooc<sup>1</sup> (2).

**kalasoocid<sup>2</sup>** *m.db (baay.)* Habaynta noolayaasha iyada oo loo kala qaybinayo kooxo taxane ah, laguna salaynayo fisiyoolajigooda, anatamigooda, bayokii-

miko ahaan ama xidhiidho kale oo ka dhexeeya.

**kalasooocmid** *m.f.db eeg* kalasooocan<sup>1</sup>.

**kalasooocnaan** *m.f.db eeg* kalasooocan<sup>2</sup>. *ld* kalasooocnaansho.

**kalasooocnaansho** *m.lldh ld* kalasooocnaan.

**kalatag<sup>1</sup>** *m.l* Kala guuridda ay kala guuraan dad wada noolaa khilaaf awgiis. *ld* **kalategid**.

**kalatag<sup>2</sup>** *f.mg1 (-gay, -gtay; -tegi)* 1. Wax wada joogay ama meel ku wada dhaqmayey qaarba doc aadid. 2. Nin iyo naag is qabey is furid.

**kalategid** *m.f.db eeg* kalatag<sup>2</sup>. *ld* **kalatag<sup>1</sup>**.

**kalax** *m.l (-xyo, m.db)* 1. Weel badanaa qori ka sameysan oo biyaha lagu cabbo. 2. Bocool weyn oo berriga laga helo.

**kalaxayad** *m.l (fiis.)* U kalabbaxa dhud ileys ee dhudo midabeysan oo u baaha si ay u sameeyaan muuqaal jeegaan.

**kalaxayasho** *m.f.db eeg* kalaxayo.

**kalaxayo** *f.mg3 (-yday, -ytay)* Aryo isku jira oo xeroonaya ayadoo ayan cidi kala soocin, xeryahooda kala aadid.

**kalaxigstad** *m.l ld* kalaxigasho.

**kalaxigasho** *m.f.db eeg* kalaxigso. *ld* kalaxigstad, kalaxigsi.

**kalaxigsi** *m.l ld* kalaxigasho.

**kalaxigso** *f.g3 (-saday, -satay)* Labo qof oo wax isku haysta midkood u hiillin.

**kalbaa** *m.l* Caano lo'aad oo fadhi ah oo inta la adkeeyey biyihii laga miiray.

**kalbad** *m.db ld* kelbed.

**kalbax<sup>1</sup>** *m.l* 1. K. ah: qof daacad ah. 2. *ld* kalbixid.

**kalbax<sup>2</sup>** *f.mg1 (-xay, -xday; -bixi)* 1. Bila dhameysad. 2. Si niyad furan ula hadlid (cid).

**kalbixid** *m.f.db eeg* kalbax<sup>2</sup>. *ld* **kalbax<sup>1</sup>** (2).

**kaldambeed** *m.l (-dyo, m.db)* Inta ugu dambeysa xilliga jiilaalka.

**kaldhaash** *m.l (-shyo, m.db)* Barbaro waaweyn, cad cad oo lo'du garbaha iyo wejiga ku yeelato.

**kaldhal** *m.l.kh* K. ah: neef kol keliya dhalay; marcurad.

**kaldheer** *m.db (-ro, m.l)* Lafaha dhuuxa leh ee dhaadheer middood.

**kaldho** *m.db* 1. Caws caleemo dhaadheer, dun adag oo laga sameeyo rarada. 2. Maqaar lo'aad qallalan oo la goglado.

**kal-dibadeedka** **dhudhunka** *m.l (c.nafl.)* Kalka xagga dibedda xiga ee dhudhunka.

**kale** *s.* 1. Dheeraad ah, aan la mid ahayn. 2. Oo k.: sidiis, camal. Tus. "Waa aabbiihiis oo kale". *ld* **aleto**.

**aleto** *s. ld* **kale**.

**kalfadhi** *m.l (-iyo, m.db)* Fadhi waqtay cayiman la qabto oo looga hadlo arrimo muhiim ah.

**kalgacal** *m.l* Rabitaan iyo qaddarin qoto dheer oo cid loo hayo. *ld* **kalgacayl**.

**kalgacayl** *m.l ld* **kalgacal**.

**kalgal** *m.l (-llo, m.db)* Habka ay curiyayaasha kiimikadeed ay u nidamsan-yihiin.

**kalhoraad** *m.l (-dyo, m.db)* Dhammaadka gamashiga, waqtay ugu horreeya waraabka xoolaha.

**kalhuuris<sup>1</sup>** *m.l (daaw.)* Muddada u dhexeysa marka qof jeermi qaado iyo marka lagu arko astaanta ugu horreysa ee cudurka.

**kalhuuris<sup>2</sup>** *m.db (-syo, m.db)* Xilliga u dhexeysa marka ukunta la dhalo ilaa inta ay ka dillaacyaso.

**kali** *m.db ld* **keli<sup>2</sup>**.

**kaligitaliye** *m.l (-yayaal, m.lldh)* 1. Qof madax ah oo aan talada cid kale wax ka siin. 2. Qof madax adag. *ld* **keligitaliye**.

**kaligitashade** *m.l (-dayaal, m.lldh)* Qof arrimihiisa aan cid kale la tashan. *ld* **keligitashade**.

**kaligoodtashadayaal** *m.lldh.w eeg* kaligitashade. *ld* **keligoodtashadayaal**.

**kaliil** *m.db (-lo, m.l)* Xilliga roobka gu' bilawdo ama roobka dayreed oo hawadu aad u kululaato.

**kali-talis** *m.l (siyaa.)* Dawlad keli talis ah, waa nidaam dawladeed ee xisbi keliya waddanka xukumo, oo aan u oggoleyn kooxo ka soo horjeesta.

**kalitashad** *m.l* Dabeecad qof leeyahay oo aan cid la tashan. *ld* **kalitashi, kelitashad, kelitashi**.

**kalitashi** *m.l ld* **kalitashad**.

**kalkaal<sup>1</sup>** *m.l* Gargaar; kaalmo; taageero; waxtar.

**kalkaal<sup>2</sup>** *f.g1 (-aalay, -aashay)* Cid taageero u fidin ama wax tarid.

**kalkaalid** *m.f.db eeg* kalkaal<sup>2</sup>.

**kalkaaliso** *m.db (-ooyin, m.l)* Qof dumar ah oo loo tababbaray inay kaalmeeyo dhakhtarrada.

**kalkaaliiye** *m.l (-yayaal, m.lldh)* Nin loo tababbaray intuu kaalmeeyo dhakhtarrada.

**kalkaggeedi** *m.l.kh* K. ah: qof socdaal raba hiyikaca ku dhaca.

**kalkoon** *m.db* Miro yicibeed oo dhilan.

**kalkoosh** *m.l* Suun ballaaran oo xersi ka lusha oo dhallinta shirta ciyaartaa qoorta ku xirtaan.

**kalkulas** *m.db (xis.)* Laan ka mid ah xisaabta oo lagu barto xigidda iyo abyinaynta fansaarada iyo mawaadiicda la xiriira. Waxaana loo

qaybiyya kalkulas abyineed iyo kalkulas xigsinayd.

**kalkulas-abyineed** *m.dh* (*xis.*) Qayb ka mid ah kalkulaska ee lagu barto abyinaynta iyo adeegsigiisa. Wawa lagu dabaqaa raadinta bededka, mugaggaa, dhererrada xoodka ama furfurista xigsineed.

**kalkulas-xigsineed** *m.db* (*xis.*) Wawa ay la xiriirta dhakhsaha isbeddelka ee fansaaro marka loo eego isbeddellada ku dhaca doorsoomaha madax bannaan. Wawa ay ka soo ifbaxday dhibatooyinka la xiriira soo saaridda taabteyaasha xoodka.

**kallah<sup>1</sup>** *m.l* Ka tegidda aroor hore, meel laga tago; jarmaad. *ld* **kallahaad, kallaho.**

**kallah<sup>2</sup>** *f.mg1* (-hay, -hday) Aroorta hore meel ka tegid.

**kallahaad** *m.dh ld kallah<sup>1</sup>*.

**kallahid** *m.f.dh eeg kallah<sup>2</sup>*. *ld* **kallihid.**

**kallaho** *m.dh ld kallah<sup>1</sup>*.

**kallahsan** *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax aroor hore soconaya ahaansho.

**kallahsanaan** *m.f.dh eeg kallahsan*. *ld* **kallahsanaansho.**

**kallahsanaansho** *m.ll/dh ld kallahsanaan.*

**kalleeti<sup>1</sup>** *m.dh* 1. Gantaal xoog leh oo kaadi ama biyo oo meel durugsan gaara. 2. Istaagga oo lagu kaadsho. *ld* **talleiji, tallooji.**

**kalleeti<sup>2</sup>** *f.mg1* (-iyay, -iday; -iy) Ku k.: kaadi ama wax la mid ah, oo si ganid ah, u sii dayn.

**kalleetyiid** *m.f.dh eeg kalleeti<sup>2</sup>*.

**kalli** *m.l* (*c.naf.*) Dhisme ka kooban dhuumo kuwaas oo gudbiya dareerayaasha. Dhinaca dhirta dareerayaashu waa biyo, milanno ka samaysan cusbooyin aan orgaanik ahayn ama milanno cunto ah. Dhinaca xayawaanka dareerayaashu inta badan waa dhiig, ama dhiig iyo limf dhinaca lafdhabarleyda.

**kallif** *m./Wax fulintoodu* ay dhib tahay.

**kallif<sup>2</sup>** *f.g1* (-fay, -ftay) Wax fulintoodu ay dhib tahay cid ku khasbid.

**kallifid** *m.f.dh eeg kallif<sup>2</sup>*.

**kallihad** *m.dh ld kallahid.*

**kalloorad** *m.dh* (-do, *m.l*) Weel macdan ka samaysan sal ballaaran, af dhuuban iyo siddo la qabsado leh oo caanaha, subagga iwm lagu shubto; jeeg. *ld* **gadhoorad, kadhoorad.**

**kalluumaysad** *m.l ld kalluumaysasho.*

**kalluumaysasho** *m.f.dh eeg kalluumayso*. *ld* **kalluumaysad, kalluumaysi.**

**kalluumaysato** *m.dh.u* Dad noloshoodu ku xiran tahay kalluumeyisiga; kalluunsato.

**kalluumaysi** *m.l ld kalluumaysasho.*

**kalluumayso** *f.mg3* (-stay, -satay) Kalluun dabasho.

**kalluun** *m.l.u* (*c.naf.*) Nafley dhiig qabow leh oo jaadad badan, wuxuu leeyahay laf dhabar iyo xubin la yiraahdo qoonbiyaa, biyaha ayuu ku dhex nool yahay, hilibkiisana waa la cunaa; mallaay.

**kalmoon** *m.dh* Miro yicibeed oo dhilan.

**kalnugeyl** *m.l* 1. Niyad dabacsanaan raxmadi ku jirto. 2. Fuleynimo. 3. Adkaysi yari.

**kalnuglaan** *m.ll/dh eeg* kalnugul. *ld* **kalnuglaansho.**

**kalnuglaansho** *m.ll/dh ld* **kalnuglaan.**

**kalnugul** *f.mg4* (-glaa, -glayd) 1. Wax niyad debecsan oo raxmad badan ahaansho. 2. Wax cabsi badan ahaansho (qof). 3. Wax adkaysi yar ahaansho (qof).

**kaloox** *m.l* Bocool.

**kalsaar** *m.dh* Haan weyn oo marka la rarayo horay la marinayo; horaad.

**kalsamaan** *m.f.dh eeg* kalsan. *ld* **kalsamaansho, kalsami.**

**kalsamaansho** *m.ll/dh ld* **kalsamaan.**

**kalsami** *m.dh* Daacadnimo iyo uurfayoobi wax loo hayo. *ld* **kalsamaan.**

**kalsan** *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax laabtiisu deggan tahay oo aan shiddo ku jirin ahaansho.

**kalshiyam-side** *m.l* (-dayaal, *m.ll/dh*) (*jool.*) K. ah: wax uu ku jiro saami weyn oo kaalshiyam kaarboonayt ah; badanaa, waxaa lagu istcmalaa dhadhaabaha iyo ciidda.

**kalsoon** *f.mg4* (-naa, -nayd) Ku k.: aan dareen ka qabin ama aaminsan ahaansho.

**kalsoonaan** *m.f.dh eeg* kalsoon. *ld* **kalsoonaansho, kalsooni.**

**kalsoonaansho** *m.ll/dh ld* **kalsoonaan.**

**kalsooni** *m.dh ld* **kalsoonaan.**

**kalsoonidarro** *m.dh* Aan aamin lagu qabin.

**kaltamid** *m.f.dh eeg* kaltan<sup>2</sup>.

**kaltan<sup>1</sup>** *m.l* (-nno, *m.dh*) Miileysiga hawl qabashadeed la miileysto; moogtan.

**kaltan<sup>2</sup>** *f.mg1* (-amay, -antay; -ami) Hawl iwm. qabashadeeda miilaysasho.

**kaltiri** *f.mg2* (-iyay, -isay) 1. U k.: xooluhu inta ay biyaha ka qadayaan xisaabin. 2. Wax riman sidkooda u maalmo tirin.

**kaltirin** *m.f.dh eeg* kaltiri. *ld* **kaltiris.**

**kaltiris** *m.l ld* **kaltirin.**

**kalwi** *f.g2* (-iyay, -isay) Wax si degdeg ah oo is dabajoog ah u qabasho ama dhihid.

**kalwin** *m.f.dh eeg* kalwi. *ld* **kalwis** (2).

**kalwis** *m.l* 1. K. ah: Beer la gooyay xabbad-xabbad badar ah oo haray. 2. *ld* **kalwin.**

<b>kalxan</b> <i>m.db (-amo, m.l) (c.nafl.)</i> Laf samaysa qayb ka mid ah garabka, taas oo iskuuidha lafta ballaara ee garabka iyo lafta dhafka.	<b>kammilnaan</b> <i>m.db ld kaamilnaan.</i>
<b>kal-xawaaji</b> <i>m.l</i> Kal yar oo xawaajka, haylka iwm lagu tumo.	<b>kammilnaansho</b> <i>m.ll/dh ld kaamilnaan.</i>
<b>kama<sup>1</sup></b> <i>m.l ld kamma<sup>1</sup>.</i>	<b>kammudbixi</b> <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Ka k.: waran iwm wax ka dusin.
<b>kama<sup>2</sup></b> <i>f.mg1 (-a'ay, -a'day)</i> <i>ld kamma<sup>2</sup>.</i>	<b>kammudbixin</b> <i>m.f.db eeg kammudbixi.</i> <i>ld kammudbixis.</i>
<b>kama'id</b> <i>m.dh ld kamma'id</i>	<b>kammudbixis</b> <i>m.l ld kammudbixin.</i>
<b>kaman</b> <i>m.l ld kaban<sup>1</sup>.</i>	<b>kamuun</b> <i>m.db</i> Nagaar laamo badan, ubaxiisuna guduud iyo caddaan yahay. Wuxuu leeyahay miro dhuudhuuban oo leh iniiyoo udgoon oo cunnadana lagu darsado dawana laga dhigto.
<b>kamandhuur<sup>1</sup></b> <i>m.l ld kamandhuurid.</i>	<b>kan<sup>1</sup></b> <i>m.l (kaman, m.l)</i> Baruur fuusha kelyaha korkooda.
<b>kamandhuur<sup>2</sup></b> <i>f.mg1 (-ray, -rtay)</i> Si foolxun u fadhiyid.	<b>kan<sup>2</sup></b> <i>mu.ti.l (kuwan, w)</i> Magacuyaal tilmaame oo lab, oo wax ama cid hadlaha u dhow lagu tilmaansado. Tus. "Waa kan ninka qoray buugga". <i>ld ka<sup>1</sup></i>
<b>kamandhuurid</b> <i>m.f.db eeg kamandhuur<sup>2</sup>.</i> <i>ld kamandhuur<sup>1</sup>.</i>	<b>kan<sup>3</sup> (-kan)</b> <i>dk.ti.l</i> Dibkabe tilmaame oo magac dib looga qodbo, oo wax ama cid hadlaha u dhow lagu tilmaansado.
<b>kamas</b> <i>m.db</i> Inta u dhexeya koodka iyo sanqaroorka oo ku beegan indhaha oo aad u godan.	<b>kanaaf</b> <i>m.l.kh (-fyo, m.db)</i> K. ah: Dibi aan weli xoogaysan oo qiyaastii laba jir ah.
<b>kamasha</b> <i>m.l</i> Gomosh.	<b>kanaal</b> <i>m.l (-llo, m.db)</i> Laag ama far biyomareen ah oo beeraha lagu waraabiyoo.
<b>kambal<sup>1</sup></b> <i>m.l (-llo, m.db)</i> Agagaarka aqalka.	<b>kandeela</b> <i>m.db (-ooyin, m.l) (fis.)</i> Summad: Cd. Halbeeggaa Caalamiga (H.C.) ee itaal iftiimeedka, ku qotoma jihada, dul madow oo ah 1/600,000 mitir laba jibbaaran, heerkulkuna le'egyahay heer barafowga balaatinam, cadaadiskuna yahay 101,325 niyuutan halkii mitir (n/m).
<b>kambal<sup>2</sup></b> <i>f.mg1 (-elay, -ashay)</i> 1. Kaga k.: cid naaf ka qaadid. 2. Is k.: seexasho.	<b>kaneeeo</b> <i>m.db.u (c.nafl.)</i> Cayayaanka duula nooc ka mid ah oo qaardeed ay keento cudurro xunxun oo ay duummada ka mid tahay; dhilmaanyo.
<b>kambalid</b> <i>m.f.db eeg kambal<sup>2</sup>.</i>	<b>kanguuro</b> <i>m.db.u (c. nafl.)</i> Naasley lugaha dambe ku socota, uurka ku leh kiish ay ilmaha ku qaadato, oo ku nool Ustaraaliya.
<b>kambani</b> <i>m.l (-iyo, m.l)</i> Hay'ad madax bannaan oo ku hawlan hawlo ganacsii, cilmbaaris iwm.	<b>kaniisad</b> <i>m.db (-do, m.l)</i> Meel dhisan oo ay masiixiyintu wax ku caabudaan.
<b>kambiyaale</b> <i>m.l (-layaal, m.ll/dh)</i> Lacag bangi laga deynsado oo muddo xaddidan lagu bixiyo oo ribisaareedu badan yahay.	<b>kanjab<sup>1</sup></b> <i>m.l</i> Cudur ku dhaca xoolaha aad u cayila oo burburiya baruurta loo yaqaan kanka.
<b>kambrian-ka-horeeye</b> <i>m.l (jool)</i> Waqtiga dhan ee qiyaas jiyooloji oo ka horeysay xilligii kambriyanka ee waagii 600 oo milyan oo sano ka hor.	<b>kanjab<sup>2</sup></b> <i>f.mg1 (-bay, -btay)</i> Cayil dartiis u dhimasho.
<b>kamiin</b> <i>m.db</i> 1. Cabbid horaadda xoolo ooman. 2. Rabitaan saa'id ah oo cunto iyo cabbitaan loo qabo.	<b>kanjabid</b> <i>m.f.db eeg kanjab<sup>2</sup>.</i>
<b>kamiinasho</b> <i>m.f.db eeg kamiino.</i>	<b>kankamid</b> <i>m.f.db eeg kankan<sup>2</sup>.</i>
<b>kamiinjebi</b> <i>f.mg2 (-iyay, -isay)</i> Neef ooman biyo ku qaboobid	<b>kankan<sup>1</sup></b> <i>m.l</i> Ur xooggan oo meel ka soo baxa.
<b>kamiinjebin</b> <i>m.f.db eeg kamiinjebi.</i> <i>ld kamiinjebis.</i>	<b>kankan<sup>2</sup></b> <i>f.mg1 (-amay, -antay; -ami)</i> Ka k.: ur udgoon meel ka soo carfid.
<b>kamiinjebis</b> <i>m.l ld kamiinjebin.</i>	<b>kankoon</b> <i>m.l</i> Wax sida kubbadda u wareegsan ama qaab u eg leh.
<b>kamiino</b> <i>f.g3 (-ntay, -natay)</i> Neef aad u ooman biya cabid.	<b>kankoonstan</b> <i>f.mg4 (-naa, -nayd)</i> Wax wareegsan ahaansho.
<b>kamma<sup>1</sup></b> <i>m.l/fk</i> Wax aan kas ama ula kac loo falin. <i>ld kama<sup>1</sup>.</i>	
<b>kamma<sup>2</sup></b> <i>f.mg1 (-a'ay, -a'day)</i> Kas iyo ulakac la'aan wax u samayn. <i>ld kama<sup>2</sup>.</i>	
<b>kamma'id</b> <i>m.f.db eeg kamma<sup>2</sup>.</i> <i>ld kama'id.</i>	
<b>kammil</b> <i>f.g1 (-ilay, -ishay)</i> <i>ld kaamil<sup>2</sup>.</i>	
<b>kammilan<sup>1</sup></b> <i>f.mg1 (-lmay, -lantay; -lmi)</i> <i>ld kaamilan<sup>1</sup>.</i>	
<b>kammilan<sup>2</sup></b> <i>f.mg4 (-lnaa, -lnayd)</i> <i>ld kaamilan<sup>2</sup>.</i>	
<b>kammilid</b> <i>m.dh ld kaamild.</i>	
<b>kammilmid</b> <i>m.dh ld kaamilmid.</i>	

<b>kankoonsanaan</b> <i>m.f.dh eeg</i> kankoonsan. <i>ld kankoonsanaansho.</i>	<b>karaahiy</b> <i>m.db.kh</i> K. ah: wax naftu kahato.
<b>kankoonsanaansho</b> <i>m.l/dh ld kankoon-sanaan.</i>	<b>karaamayn</b> <i>m.f.dh eeg</i> karaamee.
<b>kanooni</b> <i>m.l (-iyo, m.dh)</i> Qori af weyn leh oo meel fog wax ka baabi'ya; mafdac.	<b>karaamaysan</b> <i>f.mg4 (-snaa, -snayd)</i> Wax karaamo leh ahaansho.
<b>kansar</b> <i>m.l (-rro, m.dh)</i> ( <i>daaw.</i> ) Buro xume oo dhan ha ahaado "karjinome" ama "sarkoome" wuxu ka sameysmaa unug oo si aan caadi ahayn oo dhakhso badan u qaybsama, kasoo dabadeed dhex gala oo burburiya (xubnaha) soohayaasha ku ag dhow. Wawa dhacda in unug ka mid ah burada uu raaco dhiigga ama liinfada oo ku beermo meel kale oo jirka ka mid ah (metastasis).	<b>karaamaysnaan</b> <i>m.f.dh eeg</i> karaamaysan. <i>ld karaamaysnaansho.</i>
<b>kansarbeereed</b> <i>m.l (daaw.)</i> Burobahalaad ka baxda beerka waxay ku badantahay Afrika iyo waddamada kale ee cimilada kulul waxa keeni kara fangas iyo sumo kale.	<b>karaamaysnaansho</b> <i>m.l/dh ld karaamays-naan.</i>
<b>kansarka dhuuxa</b> <i>m.l (daaw.)</i> Cudur ay sababaan unugyada dhiigga ee cad cad markay aad u bataan. Cudurkani dhiig yari ayuu keena beeryaraduna way ballaadhaan. Noocyada kala duwan ee unugyada dhiigga cadcadii markay bataan, waxay jidhka ku ridaan noocyo kala duwan oo kansarka dhuuxa ah. Cudurkani wuxuu keeni kaara dhimasho.	<b>karaamee</b> <i>f.g2 (-meeyay, -meysay)</i> 1. Cid karaamo siin (Eebbe). 2. Cid xurmayn.
<b>kansarka sambabka</b> <i>m.l (daaw.)</i> Kansar ka baxa dhuumaha neefta (kansar dhuumeed) ama sambabka.	<b>karaamo</b> <i>m.dh</i> 1. ( <i>dii.</i> ) Heybad Ilaha siyo qof cibaado badan. 2. ( <i>-ooyin, m.l</i> ) Arrin la yaab leh oo aan lagu fasiri karin xeerarka dabiiciga ah, oo Eebbe ku mannadeysto awliyadiisa.
<b>kansarka keene</b> <i>m.l</i> Onkojiin.	<b>karaan</b> <i>m.l</i> Awood wax qabad.
<b>kansho</b> <i>m.l</i> Waqt u cuntama arrin ama hawl la qaban lahaa; fursad.	<b>karaaniyam</b> <i>m.l (c.naf)</i> Qayb ka mid ah gambada madaxa ee lafdhabarleyda taas oo daboosha ilalisana maskaxda. Waxay ka samaysantahay dhown lafood oo balbal-laadhan oo isdhexgalay, oo ay u dhexee-yaan kalagoysyo aan dhadhaqaqaaqin.
<b>kansi</b> <i>m.l (-iyo, m.dh)</i> Lacag, dhagax, bir iwm oo qaali ah si gaar ahna loo ilaaliyo. <i>ld kensi.</i>	<b>karaankur</b> <i>m.dh</i> 1. Badar, budo iyo jariir u kala saarid. 2. Badar qashin ka saarid. 3. <i>ld kuraankur.</i>
<b>kantiin</b> <i>m.l (-nno, m.dh)</i> Dukaan yar oo laga qaato raashinka iwm.	<b>karaar<sup>1</sup></b> <i>m.l</i> 1. Cayil; buurran. 2. Xowliga wax leeyihiin. 3. Buux; badasho.
<b>kar<sup>1</sup></b> <i>m.l</i> 1. Aburka kulaylka biyaha iyo wixii la mid ah soo saaraan. 2. ( <i>-rar, m.l</i> ) Cad wax lagu karo.	<b>karaar<sup>2</sup></b> <i>m.l (fiis.)</i> Summad: a. Dhakhsaha korodhka xawaarahay iyo keynaanka. Waxaa lagu cabbiraa mitir halkii seken ee laba jibbaaran (m/s2).
<b>kar<sup>2</sup></b> <i>m.dh (-ro, m.l)</i> 1. Gabal yar oo harag,xaashi adag iwm. oo wax lagu karo. 2. Madax nirgood oo la cucubay oo hal lagu maalo.	<b>karaar<sup>3</sup></b> <i>f.mg1 (-ray, -rtay)</i> 1. Cayilid. 2. Badasho; buuxid.
<b>kar<sup>3</sup></b> <i>f.g/mg1 (-ray, -rtay)</i> 1. ( <i>f.g</i> ) Wax sameynooda awood u yeelasho. 2. ( <i>f.g</i> ) Meel dillaacsan wax ku dul tolid. 3. ( <i>f.mg</i> ) Hoore burid. 4. ( <i>f.mg</i> ) Wax muggooda kordhin. 5. ( <i>f.mg</i> ) Moos iwm bislaansho. 6. ( <i>f.mg</i> ) Middi af yeelasho.	<b>karaar-cufisjiidad</b> <i>m.l (fiis.)</i> Summad: g. Karaarka ay la kulanto walax iskeed ugu soo dhex dhacda badada cufisjiidadka dhulka. Tijabo ahaan, karaarka cufis-jiidadku, ugu dhawaan, waa madoorsoome marka loo eego oogada dhulka, waana ka xor dabeeccada iyo samayska walaxda soo dhacaysa (taas oo aan la tixgelin ca-daadiska hawada). Tani waxa ay xaqiijisaa saamigalnimada culeyska walax-da iyo cufka walaxda.
<b>karaab</b> <i>m.dh.u</i> Qoryo yaryar oo xalallefsan oo shabaagta badda la dhigo lagu xirxiyo, si ay u sabbayso oo u muuqato.	<b>karaari</b> <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> 1. Wax badin. 2. Xowli kordhin.
	<b>karaarid</b> <i>m.f.dh eeg</i> karaar <sup>3</sup> .
	<b>karaarin</b> <i>m.f.dh eeg</i> karaari. <i>ld karaaris.</i>
	<b>karaaris</b> <i>m.l ld karaarin.</i>
	<b>karaawil</b> <i>m.l</i> Afarta nooc ee turubku u kala baxo mid ka mid ah.
	<b>karab</b> <i>m.l</i> Sallax sisib ah, badda gunteeda ah, ciid lahayn oo baroosinku qabamin.
	<b>karah</b> <i>f.g1 (-rhay, -rahday; -rhi)</i> Wax niyadda ka nicid.
	<b>karahsad</b> <i>m.l ld karahsasho.</i>

<b>karahsasho</b> <i>m.f.dh eeg</i> karahso. <i>ld karah-sad, karahsi.</i>	<b>karfanid</b> <i>m.dh ld kafnid.</i>
<b>karahsi</b> <i>m.l ld karahsasho.</i>	<b>karhasho</b> <i>m.f.dh eeg</i> karho.
<b>karahso</b> <i>f.g3 (-saday, -satay)</i> Wax niyadda ka nicid.	<b>karhid</b> <i>m.f.dh eeg</i> karah.
<b>karan<sup>1</sup></b> <i>m.l</i> Martisoor weyn; diyaafad.	<b>karho</b> <i>f.g3 (-haday, -hatay)</i> Wax niyadda ka necbeysasho
<b>karan<sup>2</sup></b> <i>m.dh</i> 1. Baargo'idda awr raraynimo loo jarabbaray yeesho. 2. Xilli roob badani ka da'o waqooyi galbeed oo ku beegan bisha Luulyo.	<b>kari</b> <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> 1. Dab iyo biyo wax ku bislayn. 2. Biyaha iwm aad u kululeyn.
<b>karan<sup>3</sup></b> <i>f.g/mg1 (-rmay, -rantay)</i> 1. ( <i>f.g</i> ) Awr rarooy ah baar go'id. 2. ( <i>fm.g</i> ) Maro, harag iwm wax kar leh noqosho.	<b>karid</b> <i>m.f.dh eeg</i> kar <sup>3</sup> .
<b>karan<sup>4</sup></b> <i>f.mg4 (-rnaa, -rnayd)</i> Wax kar leh ahaansho (maro, harag iwm).	<b>kariim</b> <i>m.l 1. (di.i.)</i> Macagyada Eebbe mid ka mid ah; Kariin. 2. Qof deeqsi ah.
<b>karantiil</b> <i>m.l ld karantiin.</i>	<b>kariin</b> <i>m.l ld kariim.</i>
<b>karantiin<sup>1</sup></b> <i>m.l</i> 1. Meel lagu takooro nafley cudur halis ah qabta. 2. K. ah: nafley cudur halis ah qabta oo meel lagu go'doomiyay. <i>ld karantiil.</i>	<b>kariinad</b> <i>m.dh (-do, m.l)</i> Silsilad.
<b>karantiin<sup>2</sup></b> <i>m.l (daaw.)</i> Muddada qof ama neef xoolo ah lagu hayo meel duwan si looga hortago fidista cudur la isqaadsiiyo. Waagii hore muddada karantiinku wuxuu ahaa 40 beri, hadda cudurrada kala duwan waxay leeyihiin muddo karantiin oo kala duwan.	<b>karin<sup>1</sup></b> <i>m.l (-rmol-imoo, n. m.)</i> 1. Raadka, raridda badani u yeesho awrtabaarkeeda. 2. Xiriirkha buuraha duudkooda sare, meel inta kale ka gaaban. 3. ( <i>-rmol-imoo, m.l</i> ) Cad wax lagu karo; karmo. 4. Xerada xoolaha oodda lagu oodo barkeeda sare meel ka bannaan.
<b>karar</b> <i>m.dh</i> Xoogga roob u da'o una biya dhigo.	<b>karin<sup>2</sup></b> <i>m.f.dh eeg</i> kari. <i>ld karis.</i>
<b>karasho</b> <i>m.dh</i> 1. Adkaysi, karti. 2. <i>eeg</i> karo.	<b>karinbillayn</b> <i>m.f.dh eeg</i> karinbillayne.
<b>karatey</b> <i>m.l</i> Hab loo dagaallamo oo aan wax hub ah la isticmaalin, oo lugaha, gacmaha iwm la adeegsado.	<b>karinbillaysad</b> <i>m.l ld karinbillaysasho.</i>
<b>karawaliin</b> <i>m.l</i> Dareere kiimika ku jirto oo musqulaha lagu dhaqo.	<b>karinbillaysan</b> <i>f.mg4 (-snaa, -snayd)</i> Wax si karinbillilo ah loo tolay ahaansho (maro).
<b>karaytar</b> <i>m.l (-rro, m.dh) (jool.)</i> Dalool wareegsan oo ku yaalla toobinka folkaa-naha dushiisa.	<b>karinbillaysasho</b> <i>m.f.dh eeg</i> karinbillayso. <i>ld karinbillaysad, karinbillaysi.</i>
<b>karbaash<sup>1</sup></b> <i>m.l (-shyo, m.dh)</i> 1. Suun dhuuban oo dheer oo dabo la qabto leh, waxna lala dhaco, jeedal. 2. Calallo, jawaano iwm oo la isku tolo oo waxyeellada rarka looga celiyo gaadiidka.	<b>karinbillaysi</b> <i>m.l ld karinbillaysasho.</i>
<b>karbaash<sup>2</sup></b> <i>f.g1 (-shay, -shtay)</i> Wax jeedal la dhicid.	<b>karinbillaysnaan</b> <i>m.f.dh eeg</i> karinbillaysan. <i>ld karinbillaysnaansho.</i>
<b>karbaashid</b> <i>m.f.dh eeg</i> karbaash <sup>2</sup> .	<b>karinbillaysnaansho</b> <i>m.l/dh ld karinbillays-naan.</i>
<b>karbuuno</b> <i>m.dh (-ooyin, m.l)</i> <i>ld kaarbuuno.</i>	<b>karinbillayo</b> <i>f.g3 (-stay, -satay)</i> Maro si karinbillilo ah u tolasho.
<b>kardhusho</b> <i>m.f.dh eeg</i> kardho <sup>2</sup> .	<b>karinbille</b> <i>m.l (-layaal, m.l/dh)</i> <i>ld karinbillo.</i>
<b>kardho<sup>1</sup></b> <i>m.dh</i> Dhaxan ama xanuun lala gariiro	<b>karinbillee</b> <i>f.g2 (-leeyay, -leysay)</i> Si karinbillilo ah u tolid (maro).
<b>kardho<sup>2</sup></b> <i>f.mg3 (-dhaday, -dhatay)</i> 1. Neef irmaan oo ari ah darar awgeed la qaylin. 2. Qof jirro ama dhaxan la gariirid.	<b>karinbillo</b> <i>m.dh</i> Habka dhar tooxiisu gaabtay loo tolo oo dhar kale loogu kabo. <i>ld karinbille.</i>
<b>kareeb</b> <i>m.l</i> Dhar jilacsan, midab leh oo qurxan oo haweenku qaataan. <i>ld kirib.</i>	<b>karingaab</b> <i>m.l</i> Buuraha is-haysta duudkooda kore oo siman, meel inta kale ka gaaban.
<b>karfan<sup>1</sup></b> <i>m.dh ld kafan<sup>1</sup>.</i>	<b>karis</b> <i>m.l ld karin.</i>
<b>karfan<sup>2</sup></b> <i>f.g1 (-nay, -ntay)</i> <i>ld kafan<sup>2</sup>.</i>	<b>kariwaa</b> <i>m.l</i> Qof madax adag oo aan wax laga dhaadhicin karin.
	<b>karjinooma</b> <i>m.l (daau.)</i> Kansar walba oo ka dhasha sooha ebiteliyamka oo saameeya maqaarka iyo uurkijirtada.
	<b>karkaar</b> <i>m.l (-rro, m.dh)</i> Qoryaha ceelka afkiisa la saaro ee marka ceelka wadaanta laga soo saarayo dawliska lagu dul jiido; makaab.
	<b>karkabad</b> <i>m.dh ld karkabo.</i>
	<b>karkabadyan</b> <i>m.f.dh ld karkabayn.</i>
	<b>karkabadee</b> <i>f.g2 (-deeyay, -deysay)</i> <i>ld karkabee.</i>

**karkabayn** *m.f.db eeg* karkabee. *ld karkabadyan.*  
**karkabee** *fg2 (-beeyay, -baysay)* Cid hawl qabashadeed inay dedejiso ku dirqin. *ld karkabadee.*  
**karkabeyn** *m.f.db eeg* karkabee. *ld karkabadeyn.*  
**karkabeysan** *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Cid wax degdeg ku jiro ahaansho  
**karkabo** *m.db* Ku dirqinta hawl qabasha-deeda lagu dirqyo cid iney si degdeg u qabato. *ld karkabad.*  
**karkar** *m.l* 1. Tolmo lagu sameeyo dhar iwm. oo meelo badan ka dildillaacay. 2. K. ah: qof dirac ah. 3. Karka iyo rogmashada biyaha iyo waxii la mid ah oo kululaada.  
**karkarid** *m.db* Karkar badan u yeelid.  
**karkarin** *m.db* 1. Dhowr jeer karin. 2. Kar-kar gaarsiin (biyo iwm).  
**karkoor** *m.l* Dhul dhagax badan leh.  
**karmaandho** *m.db* Kalluunka badda nooc ka mid ah.  
**karmayn** *m.f.db eeg* karmee.  
**karmee** *f.mg2 (-meeyay, -maysay)* 1. Meel laba xiddigood u dhaxeysa oo aan midna u bursanay fariisasho (dayax). 2. Maro iwm. karmo u yeelid.  
**karmid** *m.f.db eeg* karan<sup>3</sup>.  
**karnaan** *m.f.db eeg* karan<sup>4</sup>. *ld karnaansho.*  
**karnaansho** *m.lldb ld karnaan.*  
**karniimo** *m.db ld karniin.*  
**karniin** *m.l* 1. *ld karniimo.* Awood; karti. 2. (-iimmo, *m.db*) Kar; kab; nud.  
**karo** *f.g3 (-oday, -otay)* Maro, darbaal iwm oo meeli ka daloosho karin saarasho.  
**karood<sup>1</sup>** *m.l* 1. Cudur si degdeg ah wax u dila; habaar. 2. Dhul taag ah, dhagax leh oo dhirtu ku yartahay. 3. *ld baroodid.*  
**karood<sup>2</sup>** *f.mg1 (-day, -dday)* 1. Cudur nafley degdeg u dilid. 2. *ld barood<sup>2</sup>.*  
**karoodid** *m.db ld baroodid.*  
**karoor<sup>1</sup>** *m.l (-rro, m.db)* 1. Meel dhisan oo lagu kaydiyo dalaggaa ka soo go'a beeraha, kana samaysan tiirar kor loo dhisay dushana laga saaray caws iyo hargo. 2. Wax badan oo lays dulsaaray.  
**karoor<sup>2</sup>** *fg1 (-ray, -rtay)* Wax badan is dul saarid.  
**karoorad** *m.l ld karuurasho.*  
**karooran** *f.mg4 (-rnaa, -rnayd)* Wax badan oo lays dul saaray ahaansho.  
**karoorasho** *m.db ld karuurasho.*  
**karoorid** *m.f.db eeg* karoor<sup>2</sup>.  
**karoornaan** *m.f.db eeg* karooran. *ld karoornaansho.*

**karoornaansho** *m.lldb ld karoornaan.*  
**karooro** *f.g3 (-rtay, -ratay)* *ld karuuro.*  
**karooto** *m.db* Nooc quadaarta ka mid ah oo leh bari cas oo cunta lagu darsado; dabacase.  
**karraani** *m.l (-iyo, m.db)* Qof xafiis, dukaan iwm ka shaqeeya oo wixii qorid u baahan qora.  
**karrayas** *m.db (-so, m.l)* Luqunta iyo feerah lafta u dhaxeysa, garbahana kala reebta.  
**karrayasad** *m.l ld karrayasho.*  
**karrayasi** *m.l ld karrayasho.*  
**karrayaso** *f.mg3 (-stay, -satay)* 1. Meel dhibaato leh meel ka fiican ka doorsasho. 2. Jirro ka bogasho.  
**karreeb** *m.db* 1. (*u*) Geel dhalay oo ubadka xerada looga reebay. 2. (*-bo, m.l*) Warqad meel loo qoray koobiga ka hara.  
**karriin** *m.l ld garriin.*  
**karriinlarroor** *m.l* 1. Degdeg badan. 2. Qof degdegsiinyo badan.  
**karro** *m.db* Geed-gaab aan qodax lahayn oo miro la cuno iyo laamo laga qoro fandhaalada iwm leh; hamir, himir.  
**karsad** *m.l* Badar iwm qashin ka saarasho. *ld karsasho.*  
**karsan** *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax la kariyey ahaansho.  
**karsanaan** *m.f.db eeg* karsan. *ld karsa-naansho.*  
**karsaansho** *m.lldb ld karsanaan.*  
**karsasho** *m.f.db eeg* karso. *ld karsad, karsi.*  
**karshimi** *fg2 (-iyay, -isay)* Hilib aad u bislays.  
**karshimid** *m.f.db eeg* karshin<sup>2</sup>.  
**karshin<sup>1</sup>** *m.l* Hilib aad loo bisleeyey.  
**karshin<sup>2</sup>** *f.mg1 (-imay, -intay; -imi)* Hilib wax aad loo kariyey noqosho.  
**karsi** *m.l ld karsasho.*  
**karsii** *fg2 (-iiyay, -isay)* Qof wax ku dhib ah in uu ku dhawaqaqo u suurtaggelin  
**karsiin** *m.f.db eeg* karsii.  
**karso** *f.g3 (-saday, -satay)* Wax dab iyo biyo ku bislaysasho.  
**karti** *m.db* Awood u suurtaggelineysa qof inuu hawl si fiican u qabto.  
**kartidarro** *m.db* Karti yaridda uu qof leeyahay oo u diidda in uu hawl si fiican u fuliyo. *ld kartixumo, kartili'i.*  
**kartili'i** *m.db ld kartidarro.*  
**kartixumo** *m.db ld kartidarro.*  
**karuur<sup>1</sup>** *m.l* Tuuridda alaab iwm meel la tuuro.  
**karuur<sup>2</sup>** *m.l* Caano geel oo dhanaan.  
**karuur<sup>3</sup>** *f.g1 (-ray, -ratay)* Alaab iwm meel tuurid.

<b>karuur<sup>4</sup></b> <i>f.g1 (-ray, -rtay)</i> Caano geel dhanaan noqsho.	<b>kashifan<sup>1</sup></b> <i>f.mg1 (-fmay, -fantay; -fmi)</i> 1. Wax qarsoonaa oo la sheegay noqsho. 2. Wax la ceebeeyey noqsho.
<b>karuurad</b> <i>m.l ld karuurasho.</i>	<b>kashifan<sup>2</sup></b> <i>f.mg4 (-fnaa, -fnayd)</i> 1. Wax qarsoonaa oo la sheegay ahaansho. 2. Wax la ceebeeyey ahaansho.
<b>karuuran<sup>1</sup></b> <i>f.mg1 (-rmay, -rantay; -rmi)</i> Wax meel tuurmay noqsho.	<b>kashifid</b> <i>m.f.dh eeg kashif<sup>2</sup>.</i> <i>ld kashif<sup>1</sup> (3), kashifaad.</i>
<b>karuuran<sup>2</sup></b> <i>f.mg4 (-rnaa, -rnayd)</i> Wax meel tuuran ahaansho.	<b>kashifmid</b> <i>m.f.dh eeg kashifan<sup>1</sup>.</i>
<b>karuuran<sup>3</sup></b> <i>f.mg1 (-rmay, -rantay)</i> Caano karuur noqsho.	<b>kashifnaan</b> <i>m.f.dh eeg kashifan<sup>2</sup>.</i> <i>ld kashifnaansho.</i>
<b>karuuran<sup>4</sup></b> <i>f.mg4 (-rnaa, -rnayd)</i> Caano karuur ahaansho.	<b>kashifnaansho</b> <i>m.l/dh ld kashifnaan.</i>
<b>karuurasho</b> <i>m.f.dh eeg</i> karuuro. <i>ld karoorad, karoorasho, karuurad.</i>	<b>kashiiddo</b> <i>m.dh ld kashiito.</i>
<b>karuurid</b> <i>m.f.dh 1. eeg</i> karuur <sup>3</sup> . 2. <i>eeg</i> karuur <sup>4</sup> .	<b>kashiisho</b> <i>m.dh</i> Badar la shiiday oo la karshey oo lagu cuno sanuunad ama caano; soor. <i>ld gashiisho.</i>
<b>karuurmid</b> <i>m.f.dh 1. eeg</i> karuuran <sup>1</sup> . 2. <i>eeg</i> karuuran <sup>3</sup> .	<b>kashiito</b> <i>m.dh (-ooyin, m.l)</i> Nafley caws ku nool ah oo leh qodxo dhaadheer oo midabbo caddaan iyo madow isugu jira leh, beerahana aad u waxyeelaysa; yaadaddo; dhiddo; caanaquub.
<b>karuurnaan</b> <i>m.dh 1. eeg</i> karuuran <sup>2</sup> . 2. <i>eeg</i> karuuran <sup>4</sup> . <i>ld karuurnaansho.</i>	<b>kashkaash<sup>1</sup></b> <i>m.l</i> Caws nagaar iwm oo aqallada lagu goglo, si reyska gogosha looga xijjiyo.
<b>karuurnaansho</b> <i>m.l/dh ld karuurnaan.</i>	<b>kashkaash<sup>2</sup></b> <i>f.g1 (-shay, -shtay)</i> Caws, nagaar iwm aqal ku goglid.
<b>karuuro</b> <i>f.g3 (-rtay, -ratay)</i> Wax badan is dul saarasho. <i>ld karooro.</i>	<b>kashkaashad</b> <i>m.f.l eeg</i> kashkaasho.
<b>karwaliin</b> <i>m.l</i> Dareere kiimiko ku jirto oo musqulaha lagu dhaqo.	<b>kashkaashan</b> <i>f.mg4 (-shnaa, -shnayd)</i> Wax la kashkaashay ahaansho.
<b>kas<sup>1</sup></b> <i>m.l</i> Awood maskaxeedka wax lagu kala garto. 2. Ulakac; bareer.	<b>kashkaashid</b> <i>m.f.dh eeg</i> kashkhaash <sup>2</sup> . <i>ld kashkaashis.</i>
<b>kas<sup>2</sup></b> <i>f.g1 (-say, -stay)</i> 1. Wax macnihiisa garasho. 2. U k.: wax ulakac u sameyn.	<b>kashkaashis</b> <i>m.dh ld kashkaashid.</i>
<b>kasab<sup>1</sup></b> <i>m.l</i> Hanti dhibaata badan loo maray helitaankeeda.	<b>kashkaashnaan</b> <i>m.f.dh eeg</i> kashkaashan. <i>ld kashkaashnaansho.</i>
<b>kasab<sup>2</sup></b> <i>f.g1 (-sbay, -sabtay)</i> Wax si dhib leh ku helid; tacbid.	<b>kashkaashnaansho</b> <i>m.l/dh ld kashkaash-naan.</i>
<b>kasaliim</b> <i>m.l (-myo, m.dh)</i> Kabax.	<b>kashkaasho</b> <i>f.g3 (-shtay, -shatay)</i> Aqal kashkaash ku goglashedo.
<b>kasbasho</b> <i>m.f.dh eeg</i> kasbo <sup>2</sup> .	<b>kasid</b> <i>m.f.dh eeg</i> kas <sup>2</sup> .
<b>kasbayn</b> <i>m.f.dh eeg</i> kasbee.	<b>kaskaasbax<sup>1</sup></b> <i>m.l</i> Xaalad liidatey oo horey loogu jirey oo laga soo fiicnaado.
<b>kasbee</b> <i>f.g2 (-eeyay, -eeysay)</i> Badar jawaan ku jira kasbo ku hubin.	<b>kaskaasbax<sup>2</sup></b> <i>f.mg1 (-xay, -xday; -bixi)</i> Xaalad hore oo liidatey oo lagu jirey ka soo fiicnaansho.
<b>kasbid</b> <i>m.f.dh eeg</i> kasab <sup>2</sup> .	<b>kaskaasbixid</b> <i>m.f.dh eeg</i> kaskaasbax <sup>2</sup> .
<b>kasbo<sup>1</sup></b> <i>m.dh</i> Bir af dhuubar oo lagu eego muunada badar jawaan ku jira; bunbay.	<b>kaslaan</b> <i>m.l</i> Qof aan hawsha jecleyn; caajis.
<b>kasbo<sup>2</sup></b> <i>f.g3 (-baday, -batay)</i> 1. Wax tacbasho. 2. Cid kalsoonideeda hanasho.	<b>kasmo</b> <i>m.dh</i> Awood maskaxeed wax lagu kala garto.
<b>kasdaran</b> <i>f.mg4 (-rnaa, -rnayd)</i> Wax aan garasho badan lahayn ahaansho.	<b>kasoobbax<sup>1</sup></b> <i>m.l (-xyo, ml.)</i> Nabar weyn oo oogada ka soo baxa oo caalir leh.
<b>kasdarnaan</b> <i>m.f.dh eeg</i> kasdaran. <i>ld kasdarnaansho.</i>	<b>kasoobbax<sup>2</sup></b> <i>m.l (-xyo, m.l) (daaw.)</i> Nabar sida qaolibka ah ka weyn kasoobax kuna oolli kara jirka sare iyo uurkujirtadaba.
<b>kasdarnaansho</b> <i>m.l/dh ld kasdarnaan.</i>	<b>kasoobbax-naas</b> <i>m.l (-xyo ..., m.dh) (daaw.)</i> Halaamacooldka naaska oo sida badan uu keeno baktiiriya ka soo gala ibta.
<b>kasdarro</b> <i>m.dh</i> 1. Garasho yari. 2. Degga-naan la'aan iyo fudfudeyd cidi leedahay.	
<b>kashif<sup>1</sup></b> <i>m.l</i> 1. K. ah: meel aan asturneyn. 2. Fadeexad. 3. <i>ld kashifid.</i>	
<b>kashif<sup>2</sup></b> <i>f.g1 (-fay, -ftay)</i> 1. Wax la qariyey sheegid. 2. Cid fadeexo ku sameyn.	
<b>kashifaad</b> <i>m.dh ld kashifid.</i>	

<b>kasoofeen</b> <i>m.l</i> Caano dhay ah oo aan weli isbeddelin.	<b>kawaweerid</b> <i>m.dh ld</i> kabawaarid.
<b>kasta</b> <i>s.</i> Mid walba oo ka mid ah wax wada jira oo aan la kala reebeyn; mid <i>k.</i> : mid walba.	<b>kawaweeris</b> <i>m.dh ld</i> kabawaarid.
<b>kastan</b> <i>m.l (-ammo, m.dh)</i> Xafis lagu canshuuro badeecadaha dibadda loo dhoofiyi iyo kuwa laga keensanayaba.	<b>kawaweero</b> <i>m.dh ld</i> kabawaarid.
<b>kasxumaan</b> <i>m.f.dh eeg</i> kaxsun. <i>ld</i> <b>kasxumaansho, xaskumi.</b>	<b>kawdiid<sup>1</sup></b> <i>m.l ld</i> kuududid.
<b>kasxumaansho</b> <i>m.l/dh ld</i> <b>kasxumaan.</b>	<b>kawdiid<sup>2</sup></b> <i>f.mg1 (-day, -dday)</i> <i>ld</i> kuudud <sup>2</sup> .
<b>kasxumi</b> <i>m.dh ld</i> <b>kasxumaan.</b>	<b>kawdiidi</b> <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> <i>ld</i> kuududi.
<b>kasxumo</b> <i>m.dh</i> 1. Garaad yarida qof leeyahay. 2. Fufdudeyd iyo degganaan la'aan qof leeyahay	<b>kawdiidid</b> <i>m.dh ld</i> kuududid.
<b>kasxun</b> <i>f.mg4 (-umaa, -umayd)</i> Wax garaad yar ahaansho.	<b>kawdiidin</b> <i>m.dh ld</i> kuududin.
<b>kataan</b> <i>m.dh</i> Shax laba jare leh; irmaan.	<b>kawir<sup>1</sup></b> <i>m.l</i> 1. Burcad udgoon oo haweenku madaxa ku carafsadaan; hab gaar ah oo dumarku timaha u furtaan oo u gambaystaan. 2. Meel u weecashada dooni ama markab.
<b>kati</b> <i>m.l (-iyo, m.dh)</i> Bir af dhuuban oo waranka gadaal laga gesho. <i>ld</i> <b>taki.</b>	<b>kawir<sup>2</sup></b> <i>f.g1 (-ray, -rtay)</i> Doonni ama markab meel u leexin.
<b>katib</b> <i>f.mg1 (-bay, -btay)</i> <i>ld</i> <b>kaddib<sup>3</sup>.</b>	<b>kawirasho</b> <i>m.f.dh eeg</i> kawiro.
<b>katiffad</b> <i>m.dh ld</i> <b>kaddifad.</b>	<b>kawirid</b> <i>m.f.dh eeg</i> kawir <sup>2</sup> .
<b>katiniad</b> <i>m.dh (-do, m.l)</i> Silsilad.	<b>kawiro</b> <i>f.g3 (-rtay, -ratay)</i> Haweeney kawir marsasho ama habka kawirka u firasho.
<b>katooolig</b> <i>m.l (dii.)</i> Madaahibta diinta masiixiga mid ka mid ah.	<b>kawkab<sup>1</sup></b> <i>m.l</i> Dhibaatada ka raacda xoolo aad u oomman biyo badan cabidda. <i>ld</i> <b>kawkabid.</b>
<b>kaw</b> <i>m.dh.sh.r</i> Erey ulajeeddadiisa laga garto wax go'ay (xarig go'ay; naf baxday); kaf.	<b>kawkab<sup>2</sup></b> <i>f.mg1 (-bay, -btay)</i> Xoolo aad u harraadan ama u gajajesan biyo badan oo ay cabbeen ku wareerid.
<b>kawaamid</b> <i>m.f.dh eeg</i> kawaan <sup>2</sup> . <i>ld</i> <b>ka-waanid.</b>	<b>kawkabid</b> <i>m.f.dh eeg</i> kawkab <sup>2</sup> . <i>ld</i> <b>kawkab<sup>1</sup>.</b>
<b>kawaan<sup>1</sup></b> <i>m.l (-nno, m.dh)</i> 1. Meel ama dukaan hilibka lagu iibyo ama lagu gado. 2. Meesha xoolaha lagu qalo.	<b>kawl<sup>1</sup></b> <i>m.l ld</i> <b>shawl<sup>1</sup>; shawlid.</b>
<b>kawaan<sup>2</sup></b> <i>f.g1 (-aamay, -aantay; -aami/-aani)</i> Neef si hilibkiisa loo cuno qalid.	<b>kawl<sup>2</sup></b> <i>f.g1 (-lay, -wshay)</i> Hilib dufan ku shiilid. <i>ld</i> <b>shawl<sup>2</sup>.</b>
<b>kawaanasho</b> <i>m.f.dh eeg</i> kawaano.	<b>kawlid</b> <i>m.f.dh eeg</i> kawl <sup>2</sup> . <i>ld</i> <b>shawlid.</b>
<b>kawaanid</b> <i>m.dh ld</i> <b>kawaamid.</b>	<b>kawrax<sup>1</sup></b> <i>m.l</i> Wax qoyan oo aan si aad ah u engejin.
<b>kawaanle</b> <i>m.l (-layaal, m.dh)</i> Qof mehe-raddiisu tahay inuu hilibka ka ganacsado.	<b>kawrax<sup>2</sup></b> <i>f.mg1 (-xay, -xday; -rixi)</i> In yar engegid.
<b>kawaanley</b> <i>m.dh.u</i> Wadar kawaanle.	<b>kawrixi</b> <i>f.g2 (-iyay, -isay)</i> Si tartiib ah u engejin.
<b>kawaano</b> <i>f.g3 (-aantay, -aanatay)</i> Neef xoola ah ganacs ahaan qalasho.	<b>kawrixid</b> <i>m.f.dh eeg</i> kawrax <sup>2</sup> .
<b>kawaawe</b> <i>m.l</i> Qalabka beeraha nooc ka mid ah oo ka kooban bir af ballaaran iyo daab qori ah.	<b>kawrixin</b> <i>m.f.dh eeg</i> kawrixi. <i>ld</i> <b>kawrixis.</b>
<b>kawaawee</b> <i>f.g2 (-weeyay, -weysay)</i> Beer kawaawe ku simid.	<b>kawrixis</b> <i>m.l ld</i> <b>kawrixin.</b>
<b>kawaaweyn</b> <i>m.f.dh eeg</i> kawaawee. <i>ld</i> <b>kawaaweyns.</b>	<b>kawtamid</b> <i>m.f.dh eeg</i> kawtan <sup>2</sup> .
<b>kawaaweys</b> <i>m.l ld</i> <b>kawaaweyn.</b>	<b>kawtan<sup>1</sup></b> <i>m.l</i> Cayaar quruurux lagu cayaaro oo jaadad badan u sii kala baxbaxda; shamako.
<b>kawaaweysan</b> <i>f.mg4 (-snaa, -snayd)</i> Wax kawaawe lagu simay ahaansho (beer).	<b>kawtan<sup>2</sup></b> <i>f.mg1 (-amay, -antay; -ami)</i> Kaw-tan ciyaarid.
<b>kawaaweysanaan</b> <i>m.f.dh eeg</i> kawaaweysan. <i>ld</i> <b>kawaaweysnansho.</b>	<b>kax</b> <i>m.dh</i> Meel bannaan oo aan lahayn geedo dhaadheer, caws iyo nagaarse leh.
<b>kawaaweysnaansho</b> <i>m.l/dh ld</i> <b>kawaaweys-naan.</b>	<b>kaxaan</b> <i>m.l</i> Roobka ugu horreyya ee dayta da'a.
<b>kawaawee<sup>1</sup></b> <i>m.l ld</i> <b>kabawaarid.</b>	<b>kaxarbe</b> <i>m.l ld</i> <b>gaxarbe.</b>
<b>kawaweer<sup>2</sup></b> <i>f.mg1 (-ray, -rtay)</i> <i>ld</i> <b>kaba-waar<sup>2</sup>.</b>	<b>kaxayn</b> <i>m.f.dh eeg</i> kaxee.

**kaxee** *f.g2 (-xeeyay, -xaysay)* Wax soconaya oo meel joogey ka wadid.

**kay<sup>1</sup>** *mu.dhm.ly* Magacuyaal layeеле ee tilmaamaya qofka koobaad ee kelida ah. Tus. "Waa isku kay mid".

**kay<sup>2</sup>** *f.g1 (kaayay, kayday, kaayi)* *ld kaay<sup>2</sup>*.

**kay<sup>3</sup>** *(-kay)* *dk.lh.l ld kayga<sup>2</sup>*.

**kayaga** *(-kayaga)* *dk.lh.l ld kaayaga<sup>2</sup>*.

**kayd** *m.l (-dad, m.l)* Cunno, lacag iwm oo meel loo dhigto in waa dambe la cuno ama wax lagu qabsado.

**kayd-ayoonaay** *m.l (-ded ..., m.l) (kiim.)* Summad: IP. Taranta loo baahanyahay in lagaga qaado hal elektaroon atam (ama molikiyuul koox) markuu yahay wejiga neefta.

**kayd-faraq** *m.l (-dad ..., m.l) (fis.)* Summad: V. Hawsha lagu qabtay dhaqaajinta saldanab laba barood oo mareeg danab ka mid ah dheddooda. Halbeegga Caalamiga ee keyd faraqu waa foot (V). V = W/Q.

**kayd-haye** *m.l (-yayaal, m.l/dh)* Qof wax kayd ah haya.

**kaydi** *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax kayd ahaan meel u dhigid.

**kaydin** *m.f.dh eeg* kaydi.

**kaydsad** *m.l ld kaydsasho*.

**kaydsan** *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax la kaydiyey ahaansho.

**kaydsanaan** *m.f.dh eeg* kaydsan. *ld kaydsanaansho*.

**kaydsanaansho** *m.l/dh ld kaydsanaan*.

**kaydsasho** *m.f.dh eeg* kaydso. *ld kaydsad, kaydsi*.

**kaydsi** *m.l ld kaydsasho*.

**kaydsos** *f.g3 (-saday, -satay)* Cunno, lacag iwm meel dhigasho si aad mar kale u isticmaashid.

**kayga<sup>1</sup>** *mu.lh.l (kuweyga, w)* Magacuyaal lahaansho oo lab oo tilmaamaya wax anigu (qofka koowaad ee kelida ah ee hadlaha ah) aan leeyahay. Tus. "Midkan kayga ma ah".

**kayga<sup>2</sup> (-kayga)** *dk.lh.l* Dibkabe lahaansho oo tilmaamaya wax anigu (qofka koowaad ee kelida ah ee hadlaha ah) aan leeyahay. Tus. "Dalkaygu waa hodan". *ld kay<sup>3</sup>*.

**kaykayle** *m.l* 1. Harag, dhar iwm adag oo qallafsan oo aan weli wax laga qaban. 2. K. ah: qof ama xoolo aan culays wadin oo dheeraynaa.

**kaylakeen** *f.mg1 (-nay, -ntay)* Qof ama dad meel dareen ka dhacay warkeeda keenid.

**kayle** *m.l* God dheer oo wixii ku dhacaaysan ka bixi karin.

**kaylli** *m.l* 1. Xannuun badan oo meel dhaawac ah haya. 2. *(-yo, mdb.)* God dheer oo ugaarta lagu dabo. *ld keylli*.

**kaymadow** *m.dh* Haweenay nasiib xun.

**kaymayn** *m.dh (juqr.)* Dariiqadda dhul looga dhigo mid kayn leh iyada oo aan meeshaasi hore u lahayn dhir.

**kaymo-caleen-irbadlay** *m.dh (bot.)* Dhirlayda calemahoodu u egihiiin irbadaha ama qodxaha.

**kayn<sup>1</sup>** *m.dh (-yomo, m.l)* 1. Nasiibdarro, ayaandarro, cawaxurno. 2. *(-ymo, m.l)* Meel dhir badan; hawd; jiq; toon.

**kayn<sup>2</sup>** *m.dh (-yomo, m.l) (juqr.)* Eray lagu magacaabo dhul aan beernayn oo ay ka baxaan hoosbaxayaal isku cufan; mararka gaarkood waxaa loo adeegsadaa, iyadoo waxa la isku qancyaa yaryhiin, inay yihiiin kaymaha mansuunta nooc ahaantooda.

**kaynaan<sup>1</sup>** *m.l* Geeddi meel fog loo guuro oo aan nasasho badan lahayn.

**kaynaan<sup>2</sup>** *f.mg1 (-nay, -ntay)* Geeddi dheer oo aan nasasho badan lahayn guurid.

**kaynaani** *f.g/mg2 (-iyay, -isay)* 1. *(f.g)* Geeddi dheer oo aan nasasho lahayn wadid. 2. *(f.mg)* Ku k.: cid wax ku tuurid.

**kaynaanid** *m.f.dh eeg* kaynaan<sup>2</sup>.

**kaynaanin** *m.f.dh eeg* kaynaani.

**kayn-badhaale** *m.l (-layaal, m.l/dh) (juqr.)* Kaymaha cagaar-ma-dhigeyaasha ah ee ka baxa dhulalka badhaalah, halkaas oo roobku uu culusyahay, Xilli oomane ahna usan jirin; meelaha qaarkood kaymahaani waxay ku sii fidsanyihii dhulalka mansuunta dhabta ah.

**kayn-maanguruuf** *m.l (-fyo, m.dh) (juqr.)* Dhul qoyan oo biyo fedhiyaan oo badanaa ay buuxiyeen kayn maanguruuf ah, kan maanguruuftu badanaa waxay ku dhacdaa dhul xeebeedka hoose ee gobollada kulaalayda, waxayna ugu sii badantahay agagaaraha webiga afkiisa.

**kayn-mansuun** *m.l (-nno, m.dh) (juqr.)* Nooc kaymaha kulaalayda oo astaan u ah gobollada hela cimilo mansuunta dhabta ah, halkaas oo roobku uu gaarayo 1,000 ilaa 2,000 mm sannadku. Geedaha caleemaha waaweyn leh waxaa badanaa lagu sharxaan inay u eg yihiiin geedaha caleen - dhacseyalka; caleemahooda waxay daadiyaan xilliga oomanaha ah, laakiin caleen cusub ayaa u soo baxda marka roobabka mansuuntu billaabanyaan labada geed oo loogu aqoon ogyahay kaymaha mansuunta waa tiik iyo saal labadoodaba waxaa laga helaa loox adag oo qiimo leh.

**kaynroobaad** *m.dh* Kolka roob da'yo ee ifka qorraxda iyo dhibicda roobku isqabtaan, muuqaalka isku duuban ee midabbada badan leh oo qaabka qaansada u eg, cirkana ka dhex muuqda; qaanso-roobaad; jeegaan; caasha-carrabdheer.

**kayn-tirid** *m.dh* (*juqr.*) Goynta dhirta iyo banaynta kaynta.

**kayo<sup>1</sup>** *mu.dhm.ly ld kaayo<sup>1</sup>.*

**kayo<sup>2</sup> (-kayo)** *dk.lh.l ld kaayaga<sup>2</sup>.*

**kays** *m.l (nax.)* Isbeddel sarfeed oo ku dhaca qaabka ereyada qaarkood (siiba magacyada), oo muujinaya xiriirkha naxweed ee qaabkaasi uu la leeyahay weerta inteeda kale; waa seddaxda habdhis kaysyada soomaaliyeed waxaana ka mid ah: kays yeelaale oo ah marka magaca yeele uu dhammaadkiisa ka muuqdo -u ama -i. Labada kale waa: kays yeermo iyo kays lahaansho.

**kaytiin** *m.l (-no, m.dh)* Walax geeso oo kale ah oo laga helo gidaarada unugyada fangi farabadan; waxaana uu ka koobanyahay boolisakaraydhyo. Waxa uu ka mid yahay walxaha daboola jidhka cayayaanka.

**kebbi** *f.g2 (-iyay, -isay) ld kabbi.*

**kebbin** *m.dh ld kabbin.*

**kebbis<sup>1</sup>** *m.l 1. ld kabbis (-syo, m.dh)* Lakab adag oo ka samaysan dhagax, dhoobo, qoryo ama wax kale oo lagu sameeyo dhismaha iwm laguna qurxiyo. 2. *ld kebbin*.

**kebbis<sup>2</sup>** *f.g1 (-say, -stay)* Lakab adag oo ka samaysan dhagax, dhoobo, qoryo iwm. meel ku sameyn. *ld kabbis<sup>2</sup>*.

**kebbisan** *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Wax la kabbisay ahaansho (dhisme iwm). *ld kabbisan.*

**kebbisid** *m.f.dh eeg kebbis<sup>2</sup>. ld kabbisid.*

**kebbisii** *f.g2 (-iiyay, -iisay) ld kabbisii.*

**kebbisiin** *m.dh ld kabbisiin.*

**kebbisnaan** *m.f.dh eeg kebbisan. ld kabbis-naan, kabbisnaansho, kebbisnaansho.*

**kebbisnaansho** *m.l/dh ld kebbisnaan.*

**kebed** *m.dh (-bdo, m.l)* Gogol badanaa mayrax ka samaysan oo dun midabyo leh lagu qurxiyo.

**kebedgalool** *m.l (-llo, m.dh)* Nooc kebdaha ka mid ah oo laga sameeyo mayrax galool. *ld gebedgalool.*

**kebriid** *m.l ld kabriid.*

**kedi<sup>1</sup>** *m.l* Geed qodxeed miro la cuno leh oo qolof adag leh, layskuna daaweyyo; shillin; kulan; quud.

**kedi<sup>2</sup>** *f.mg2 (-iyay, -isay) ld kadi.*

**kedin** *m.dh ld kadin<sup>2</sup>.*

**kedis** *m.l* 1. Fal u dhaca si lama filaan ah. 2. Barnaamaj aqooned oo lagu tartamo. 3. *ld kadin<sup>2</sup>.*

**kediso** *m.dh ld kadiso.*

**pedo** *m.dh* 1. Wax si degdeg iyo lamafilaan ah ku dhaca; aan la iska jirin; lamafilaan. 2. (*fk*) Si kedis ah; islamarkiiba.

**kee<sup>1</sup>** *mu.we.l kuwee, w* Magacuyaal weyddiimeed oo lab oo iskii u taagan, oo wax ama qof lagu hubsado. tus. "Waa kee midka aaday xafiiska?"

**kee<sup>2</sup> (-kee)** *dk.we.l* Dibkabe weyddiimeed oo lab, oo wax ama qof lagu hubsado. Tus. "Wiilkee baa kula hadlay?"

**keeb** *m.l (-bab, m.l)* Bir yar oo qaroofsan oo kolka farta dib loogu soo jiido, qarxiyaha ka wareegta, oo xabbaddu dhacdo; riishad.

**keed (-keed)** *dk.lh.l ld keeda<sup>2</sup>.*

**keeda<sup>1</sup>** *mu.lh.l (kuweeda, w)* Magacuyaal lahaansho oo dhaddig, oo tilmaamaya wax isagu (qofka saddexaad ee kelida ah ee dhaddig) ay leedahay. Tus."keedu wuxuu ka muuqdaa halkaas".

**keeda<sup>2</sup> (-keeda)** *dk.lh.l* Dibkabe lahaansho oo tilmaamaya wax isagu (qofka saddexaad ee kelida ah ee dheddig) ay leedahay. *ld keed.*

**keen<sup>1</sup>** *mu.dhm.ly* Magacuyaal layele ee tilmaamaya qofka koowaad ee wadarta ah oo kuwa lala hadlayaa ay ku jiraan. Tus. "Cali baa isugu keen yeeray".

**keen<sup>2</sup> f.g1 (-nay, -ntay)** 1. Wax meel durugsan yaal meel dhow u soo qaadid. 2. Cid wax u dhiibid.

**keen<sup>3</sup> (-keen)** *dk.lh.l ld keenna<sup>2</sup>.*

**keenayn** *m.f.dh eeg keenee.*

**keencee** *f.g2 (-neeyay, -naysay)* Awr keeno gelin.

**keenid** *m.f.dh eeg keen<sup>3</sup>. ld keenis.*

**keenis** *m.dh ld keenid.*

**keenna<sup>1</sup>** *mu.lh.l (kuweenna, w)* Magacuyaal lahaansho oo lab oo tilmaamaya wax innagu (qofka koowaad ee wadarta ah oo kuwa lala hadlayo ay ku jiraan) aynu leennahay. Tus. "Guriiga keenna aaya ka dhow".

**keenna<sup>2</sup> (-keenna)** *dk.lh.l* Dibkabe lahaansho oo tilmaamaya wax innagu (qofka koowaad ee wadarta ah oo kuwa lala hadlayo ay ku jiraan) aynu leennahay. Tus. "Aan aadno gurigeenna". *ld keen<sup>3</sup>.*

**keeno** *m.dh (-ooyin, m.l)* Siriq hoggaanka loo yeelo oo geela inta gafuurka loo suru lagu wado.

**keensad** *m.l ld keensasho.*

**keensasho** *m.f.dh eeg keenso. ld keensad.*

- keenso** *f.g3 (-saday, -satay)* Wax meel durugsan ka qaadasho.
- keer<sup>1</sup>** *mu.ti.l (kuweer, w)* Magacuyaal tilmaame oo lab, oo wax ama cid hadlaha ka fog yarana jaahiisa ka babcan lagu tilmaansado. Tus. "Keer baa fariistay meeshaadii ee ka kici".
- keer<sup>2</sup> (-keer)** *dk.ti.l* Dikbabe tilmaame oo magac lab dib looga qodbo oo wax ama cid hadlaha ka fog yarana jaahiisa ka babcan lagu tilmaansado.
- keeratoosis** *m.l (daaw.)* Wax walba sidii gees, maqaarka ka baxa.
- kefed** *m.dh ld kafad.*
- kelbed** *m.dh (-do, m.l)* Qalab ka samaysan laba birood oo istallaabsan, iskuna qodban oo kolkii laysku qabto afkoodu isu yimaado, waxaana lagu soo fujiyya masaabiirta, siliggana lagu gooyo; biinso. *ld kalbad.*
- kelbi** *m.l* Libaax-badeedka waaweyn nooc ka mid ah.
- keli<sup>1</sup>** *m.l (-iyo, m.dh)* 1. Geed yar oo leh laamo wada buruq-buruq ah oo aroorro leh oo dhirta daawada ka mid ah. 2. Oo k. ah: mid ah, aan la wehelin. 3. *ld kelli<sup>1</sup>.*
- keli<sup>2</sup>** *m.l (nax.)* Lidka wadarta (tus.: gabar (keli) gabdho (wadar)); eeg tiro.
- keli<sup>3</sup>** *m.dh* Wax aan la wehelin. *ld kali.*
- keligillabe** *m.l (-bayaal, m.l/dh)* Nin hawlkar ah oo shaqo kasta ku wanaagsan.
- keligitaliye** *m.l (keligood taliyayaal, m.l/dh)* (*siyaa.*) Hoggaamiye waddan ku qabsaday xoog, awoodda xukunkana ku haysta si kelinnimo ah, tashi la'aan. *ld kaligitaliye.*
- keligitashade** *m.l ld kaligitashade.*
- keligitashe** *m.l (keligood tashayaal, m.l/dh)* (*siyaa.*) Hoggaamiye, ama qof kale oo leh awood weyn, oo awooddisuun ku isticmaala si xaq daro iyo cadowtinnimo. *ld kaligitashade.*
- keligoodtashadaayaal** *m.dh ld kaligood-tashadaayaal.*
- kelinnimo** *m.dh* Keli ahaansho.
- kelitalis** *m.l (-syo, m.dh)* (*siyaa.*) Waddan dawladdisu uu haysto qof keliya lehna awood kama dambaysi ah.
- kelitashad** *m.l ld kalitashad.*
- kelitashi** *m.l ld kalitashad.*
- keliya** *s.* Aan wax wehlin; uun.
- keliyeysad** *m.l ld keliyeysasho.*
- keliyeysasho** *m.f.dh eeg* keliyeyso. *ld keliyeysad.*
- keliyeyso** *f.mg3 (-stay, -satay)* Ku k.: keli ku ahaansho (wax).
- kelli<sup>1</sup>** *m.l (-iyo, m.dh)* Biyomareen yar oo beeraha lagu waraabiyi. *ld keli<sup>1</sup> (3).*
- kelli<sup>2</sup>** *m.dh (-iyo, m.l)* Mid ka mid ah labada cad oo digirta qaabkeeda leh oo uurka ku jirta (lafdhabarla labadeeda dhinac) oo waxa oogadu raacdoo iyo dhiigga kala soocda, oo kaadi ahaan dibadda uga soo saarta.
- kelli<sup>3</sup>** *m.dh (-iyo, m.dh)* (*c.naf.*) Xubin muhim ah oo qashinsaarka u qabilسان lafdhabarleyda, taas oo laga saaro walxo wasakh naytaroojiin ah (inta badan, kaadi ahaan). Naasleydu waxay leeyihiin lammaane kelyah oo ku yaalla bucda.
- kelli-badeed** *m.l (-dyo, m.dh)* (*juqr.*) Gacan badeed oo aan aad u ballaarayn oo iskuxira laba badood, oo dhex mara laba dhul oo waaweyn.
- kelliballow** *m.l.kh* K. ah: xoolo aan dhergin. *ld gelliballow.*
- kelliggub** *m.l* Summad geel oo ah bar dab ah oo kellida korkeeda lagu dhigo.
- kellijuluqe** *m.l* Neef xoolo ah oo soo xerooday isaga oon dheregasanayn.
- kelmed** *m.dh (-do, m.l)* Eray, hadal.
- kelmi** *m.l ld gelmi.*
- kelmidhabad** *m.l ld gelmidhabasho.*
- kelmidhabasho** *m.dh ld gelmidhabasho.*
- kelmidhabo** *f.mg3 (-btay, -batay)* *ld gelmidhabo.*
- kelya-adag** *f.mg4 (-dkaa, -dkayd)* Wax dhiirran ahaansho.
- kelya-adayg** *m.l* Dhiirranaan cidi leedahay. *ld kelya-adkaan.*
- kelya-adkaan** *m.f.dh eeg* kelya-adag. *ld kelya-adeg, kelya-adkaansho.*
- kelya-adkaansho** *m.l/dh ld kelya-adkaan.*
- kelyaciirsad** *m.l ld kelyaciirsasho.*
- kelyaciirsasho** *m.f.dh eeg* kelyaciirso. *ld kelyaciirsad, kelyaciirsi.*
- kelyaciirsi** *m.l ld kelyaciirsasho.*
- kelyaciirso** *f.mg3 (-saday, -satay)* Kelyo adayg lahaansho.
- keni** *m.l* 1. In door ah (waqt). 2. Niyad.
- keni-adag** *f.mg4 (-dkaa, -dkayd)* Wax qalbi adag ahaansho.
- keni-adayg** *m.l* Qof go'aan adag leh. *ld keni-adkaan.*
- keni-adkaan** *m.f.dh eeg* kenyi-adag. *ld kenyi-adayg, kenyi-adkaansho.*
- keni-adkaansho** *m.l/dh ld kenyi-adkaan.*
- kensi** *m.l ld kansi.*
- keratiin** *m.l (baay.)* Koox ka mid ah borotiinnada miiqan ee laga helo timaha, baalasha, qoobobka iyo geesaha.
- keretinniism** *m.l* Maraarnimo.

**keylli** *m.l ld keylli.*

**keynaan** *m.l Summad* : V. Dhakhsaha barabax walax. Keynaan waa xawaare ji-heysan. Keynaan waa xaddi leeb, xawaa-ruhuna waa xaddi foolwaa.

**keyrkeyr<sup>1</sup>** *m.l* Cabsi darteed oo lala gar-gariiro. **keyrkeyr<sup>2</sup>** *f.mg1 (-ray, -rtay)* Cabsi darteed la gargariirid.

**keyrkeyri** *f.g2 (-iyay, -isay)* Cabsi gelin (cid).

**keyrkeyrid** *m.f.db eeg* keyrkeyr<sup>2</sup>.

**keyrkeyrin** *m.f.db eeg* keyrkeyri.

**khaaddin** *m.l (-immo, m.db)* 1. Nin meel barakaysan sida masajid iwm. ka adeega oo barako doon ah. 2. Nin wadaad u adeega oo barako doon ah. *ld khaaddun*.

**khaaddun** *m.l ld khaaddin.*

**khaafsan** *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax dareenkiisa garasho feker awgiis la maqan yahay ahaansho.

**khaafsanaan** *m.f.db eeg* khaafsan. *ld khaaf-sanaansho.*

**khaafsanaansho** *m.l/dh ld khaafsanaan.*

**khaa'in** *m.l (-niin/-nno, m.db)* Qof dhagar badan. *ld khaayin.*

**khaa'iniin** *m.db/w eeg* khaa'in.

**khaa'innimo** *m.db* Khaa'in ahaansho.

**khaakhuul** *m.l (-llo, m.db)* Rabsho xassiloonda lagu waxyeeleeyo.

**khaalis** *m.l/kh* Wax saafi ah oo aan wax kale ku jirin.

**khaanad** *m.db (-do, m.l)* Meel yar oo wax lagu rito oo lagu sameeyo armaajada, miiska iwm.

**khaarij** *m.l* Dal, dalalka kale ee xuduuddiisa dibadda ka ah.

**khaariji** *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Qof dilid. 2. Qof, qof kale wax ka raba ka reebid.

**khaarijin** *m.f.db eeg* khaariji. *ld khaarijis.*

**khaarijis** *m.l ld khaarijin.*

**khaas** *m.l* 1. K. ah: wax gaar ah oo lagu keli yahay. 2. K. ahaan: gaar ah, gooni ah.

**khaash<sup>1</sup>** *m.l* Cunno, miro, dawo iwm oo intay raageen xumaadey; faad. *ld qaash.*

**khaash<sup>2</sup>** *f.mg1 (-shay, -shtay)* Cunno, miro, dawo iwm faadid.

**khaashid** *m.f.db eeg* khaash<sup>2</sup>.

**khaati** *m.l ld khaatir.*

**khaatimo** *m.db* Sida wax waliba ku dhammaadaan ama ku dambeeyaan; ciribdambeed. *ld khaatumo.*

**khaatir** *m.l* 1. *ld khaatil.* Qof dhagar badan. 2. Kh. ka joog: qof, qof kale shiddaysan. *ld khaati.*

**khaatumo** *m.db ld khaatimo.*

**khaawis<sup>1</sup>** *m.l* Fiirada qof meel daloosha laga fiiryo isaga oo aan ogeyn.

**khaawis<sup>2</sup>** *f.g1 (-say, -stay)* Iyadoo aan ogeyn cid meel daloosha ka firiin.

**khaawisid** *m.f.db eeg* khaawis<sup>2</sup>.

**khaayin** *m.l ld khaa'in.*

**khaayir<sup>1</sup>** *m.l* Si yasid iyo jeesjees leh oo cid loo fiiryo.

**khaayir<sup>2</sup>** *f.g1 (-ray, -rtay)* Si yasid iyo jeesjees leh cid u fiirin.

**khaayirid** *m.f.db eeg* khaayir<sup>2</sup>.

**khaayis<sup>1</sup>** *m.l* 1. Cunto waqtigeedii dhammaaday oo dhacday. 2. Cunto baryood ah.

**khaayis<sup>2</sup>** *f.mg1 (-say, -stay)* Cunto waqtigeedii dhammaaday oo aan la cuni karin noqosho.

**khaayisid** *m.f.db eeg* khaayis<sup>2</sup>.

**khabaar<sup>1</sup>** *m.l (-rro, m.db)* Wax aan horey loo ogeyn oo laysu sheego ama la helo; war. *ld khabar.*

**khabaar<sup>2</sup>** *f.mg1 (-ray, -rtay)* U k.: cid war u dirid ama u sheegid.

**khabaarid** *m.f.db eeg* khabaar<sup>2</sup>.

**khabaarsad** *m.l ld khabaarsasho.*

**khabaarsasho** *m.f.db eeg* khabaarso. *ld khabaarsad, khabaarsi.*

**khabaarsi** *m.l* Dhibaato ay dhaliveen col iyo abaar. *ld khabaarsasho.*

**khabaarso** *f.g3 (-saday, -satay)* War raadsasho.

**khabar<sup>1</sup>** *m.l* 1. Dhacdo naxdin leh. 2. *ld khabaari!*

**khabar<sup>2</sup>** *m.l (nax.)* Curiye weerta ka tirsan oo tilmaama waxa yeelaha laga sheego. Tus. "Saalax waa wiil fiican".

**khabarsad** *m.l ld khabaarsasho.*

**habarsasho** *m.f.db eeg* khabarso. *ld khabarsad, khabarsi.*

**habarsi** *m.l ld khabaarsasho.*

**habarso** *f.g3 (-saday, -satay)* Khabar raadsasho.

**khabiid** *m.l (-dyo, m.db)* Qof aan weji furreyn oo xaasid ah.

**khabiidnimo** *m.db* Khabiid ahaansho.

**khabiir** *m.l (-rro/khubaro, m.db)* Qof laamaha cilmiga ama fanka mid ka mid ah aqoon gaar ah oo dheer u leh.

**khad** *m.l/dh* Wax shubma oo madow ama midab kale oo wax lagu dhigo ama wax lagu daabaco; anqaas.

**khadar** *m.l* Nasiib wanaagsan.

**khaddaab<sup>1</sup>** *m.l* Qad lagu xardho soo jeedka haweenka si loogu qurxiyo.

**khaddaab<sup>2</sup>** *f.g1 (-bay, -btay)* Haween soo jeedkeeda si loo qurxiyo qad ku xardhid.

**khaddaabid** *m.f.db eeg* khaddaab<sup>2</sup>.

**khaddif<sup>1</sup>** *m.l ld khatifi.*

**khaddif<sup>2</sup>** *f.mg1 (-fay, -ftay)* *ld khatif<sup>2</sup>.*

<p><b>khaddifid</b> <i>m.f.db ld khatifid.</i></p> <p><b>khaddifsan</b> <i>f.mg4 (-naa, -nayd) ld kha-tifsan.</i></p> <p><b>khaddifsanaan</b> <i>m.dh ld khatifsanaan.</i></p> <p><b>khaddifsanaansho</b> <i>m.lldh ld khatifsanaan.</i></p> <p><b>khaddiib</b> <i>m.l (-bbo, m.db) Ninka khudbadda jimcaha ka akhriya masaajidka.</i></p> <p><b>khadyaan</b> <i>m.l.kh K. ah: qof dhibaato uusan wax ka qaban karin daashhatay.</i></p> <p><b>khafiif<sup>1</sup></b> <i>m.l 1. Kh. ah: wax culays yar; wax jurmi yar. 2. Qof maskaxdiisa wax u dhimanyihiin.</i></p> <p><b>khafiif<sup>2</sup></b> <i>f.mg1 (-fay, -ftay) 1. Qof maskaxda wax uga dhimman yihiin noqosho. 2. Ku kh.: wax jacayl awgii ku waalasho.</i></p> <p><b>khafiifi</b> <i>f.g2 (-iyay, -isay) Wax khafiif ka dhigid.</i></p> <p><b>khafiifid</b> <i>m.f.db eeg khafiif<sup>2</sup>.</i></p> <p><b>khafiifin</b> <i>m.f.db eeg khafiifi. ld khafiifis.</i></p> <p><b>khafiifis</b> <i>m.l ld khafiifin.</i></p> <p><b>khafiifnimo</b> <i>m.db Khafiif ahaansho.</i></p> <p><b>khafiifsan</b> <i>f.mg4 (-naa, -nayd) Wax maskaxdiisu wax u dhiman yahay ahaan-sho (qof).</i></p> <p><b>khafiifsanaan</b> <i>m.f.db eeg khafiifsan. ld khafiifsanaansho.</i></p> <p><b>khafiifsanaansho</b> <i>m.lldh ld khafiifsanaan.</i></p> <p><b>khafiyad</b> <i>m.dh (-do, m.l) Garaangar yar oo wareeta oo leh meel xariggu galo, oo ceelka korkiisa suran, dalowgana lagu soo jiido.</i></p> <p><b>khajal<sup>1</sup></b> <i>m.l Xishood; asluub; asturnaan. ld khajil<sup>1</sup>.</i></p> <p><b>khajal<sup>2</sup></b> <i>f.mg1 (-alay, -ashay) Dareen naxdin iyo xishood leh muujin. ld khajil<sup>2</sup>.</i></p> <p><b>khajalid</b> <i>m.f.db eeg khajal<sup>2</sup>. ld khajilaad, khajilid.</i></p> <p><b>khajil<sup>1</sup></b> <i>m.l ld khajal<sup>1</sup>.</i></p> <p><b>khajil<sup>2</sup></b> <i>f.mg1 (-ilay, -ishay) ld khajal<sup>2</sup>.</i></p> <p><b>khajilaad</b> <i>m.dh Dareen naxdin iyo xishood badan leh cid fagaara joogto ay muujiso. ld khajalid.</i></p> <p><b>khajilid</b> <i>m.dh ld khajalid.</i></p> <p><b>khal</b> <i>m./Waxyaalaha lagu saqraamo oo cinabka la khamiiriyyat laga sameeyo oo kala go'a dhananna isu roga.</i></p> <p><b>khalaawo</b> <i>m.db ld khilaawo.</i></p> <p><b>khalaq</b> <i>f.g1 (-lqay, -laqday; -lqi) Wax abuurid (Eebe).</i></p> <p><b>khalfad</b> <i>m.dh (-do, m.l) 1. Dariishad. 2. Khaanad.</i></p> <p><b>khaliif<sup>1</sup></b> <i>m.l 1. (dii.) (khulafaa, m.db) Afartii madax oo Nebi Maxamed (n.k.h.a) ku xigtay (Abuubakar, Cumar, Cismaan iyo Cali) darajada iyo magaca loo yihiin. 2. (-fjo, m.db) Nin wakiil ka ah Shiikh xertiisu meelo badan joogto.</i></p>	<p><b>khaliif<sup>2</sup></b> <i>f.g1 (-fay, -ftay) (dii.) Khaliif ka dhigid.</i></p> <p><b>khaliifan</b> <i>f.mg4 (-fnaa, -fnayd) (dii.) Qof la khaliifay ahaansho.</i></p> <p><b>khaliifid</b> <i>m.f.db eeg khaliif<sup>2</sup>.</i></p> <p><b>khaliifnaan</b> <i>m.f.db eeg khaliifan. ld khaliif-naansho.</i></p> <p><b>khaliifnaansho</b> <i>m.lldh ld khaliifnaan.</i></p> <p><b>khaliifnimo</b> <i>m.db Khaliif ahaansho.</i></p> <p><b>khaliji<sup>1</sup></b> <i>m.l.u Qoryo dhuudhuuban oo aqallada lagu dhiso ama bedemmada iwm lagu awdo ama lagu karo; sarab; sadaq.</i></p> <p><b>khaliji<sup>2</sup></b> <i>f.g1 (-iyay, -iday; -iyi) Khalji wax ku dhisid.</i></p> <p><b>khaliyyid</b> <i>m.f.db eeg khaliji<sup>2</sup>.</i></p> <p><b>khalkhal<sup>1</sup></b> <i>m.l.kh 1. Kh. ah: xasillooni darro qof ku dhacda cabsi, farax, naxdin iwm awgood. 2. Kh. ah: qalab xubno badan ka kooban oo adkaantii iyo is-haysashadii ka ba'do; kharraab.</i></p> <p><b>khalkhal<sup>2</sup></b> <i>f.mg1 (-alay, -ashay) 1. Qof xasillooni-darro muujin. 2. Qalab kharraabid.</i></p> <p><b>khalkhal-birlabeed</b> <i>m.l (c.fal) Qulqulad weyn oo ku dhaadha bed birlabeedka dhuulka oo dunida oo dhan saamaysa, taas oo dhammaan ama sida badan qarinaysa isbeddelka maalmeed.</i></p> <p><b>khalkhalgel<sup>1</sup></b> <i>f.g2 (-iyay, -isay) ld khalkhali (1).</i></p> <p><b>khalkhalgelin</b> <i>m.db ld khalkhalin.</i></p> <p><b>khalkhalgelis</b> <i>m.l ld khalkhalin.</i></p> <p><b>khalkhali</b> <i>f.g2 (-iyay, -isay) ld 1. ld khalkhali. Cid khalkhal ku abuurid.<sup>2</sup> Aala</i></p> <p><b>khalkhalid</b> <i>m.f.db eeg khalkhal<sup>2</sup>.</i></p> <p><b>khalkhalin</b> <i>m.f.db eeg khalkhali. ld khalkhalgen, khalkhalgelis, khalkhalis.</i></p> <p><b>khalkhalsan</b> <i>f.mg4 (-naa, -nayd) 1. Wax khalkhal la geliyey ahaansho. 2. Wax la kharraabiyye ahaansho.</i></p> <p><b>khalkhalsanaan</b> <i>m.f.db eeg khalkhalsan. ld khalkhalsanaansho.</i></p> <p><b>khalkhalsanaansho</b> <i>m.lldh ld khalkhal-sanaan.</i></p> <p><b>khalqi</b> <i>m.l u Uun badan.</i></p> <p><b>khalqid</b> <i>m.f.db eeg khalaq.</i></p> <p><b>khalwo</b> <i>m.db ld khilaawo.</i></p> <p><b>khamaar<sup>1</sup></b> <i>m.l Cayaaro lacag lagu kala helo. ld khammaar<sup>1</sup>.</i></p> <p><b>khamaar<sup>2</sup></b> <i>f.mg1 (-ray, -rtay) 1. Khamaar ciyaarid. 2. Ku k.: wax biimo gelin. ld khammaar<sup>2</sup>.</i></p> <p><b>khamaarid</b> <i>m.f.db eeg khamaar<sup>2</sup>. ld khammaarid.</i></p>
--	--

**khamaa<sup>1</sup>** *m.l.kh* Kh. ah: bil labaatan iyo sagaal ku dhammaata; toomman.

**khamaa<sup>2</sup>** *f.mg1* (-say, -stay) Toomman noqosho (bil).

**khamaa<sup>3</sup>** *m.f.dh* eeg khamaa<sup>2</sup>.

**khamii<sup>1</sup>** *m.l* 1. Badar cajiiiman, muddo la huuriyo si loo dubi karo. 2. Badar yar, cajiiiman oo canjeero, bur iwm lagu fixiyo.

**khamii<sup>2</sup>** *f.mg1* (-ray, -rtay) Badar cajiiiman khamii noqosho.

**khamii<sup>3</sup>** *f.g2* (-iyay, -isay) Khamiir ka dhigid. **khamiirid<sup>1</sup>** *m.f.dh* eeg khamiir<sup>2</sup>.

**khamiirid<sup>2</sup>** *m.dh* (*baay*). Isbeddel kiimikaad oo ay walxaha orgaanikada ku dhaliyaan waxyaboo nool (sida: yiist, baktiiriya, iwm). Falkasna waxa keena insaymo. Waa dariiqada lagu diyaariyo alkoollada (sida: itanool). Marka insaymka loo yaqaan siyaameys uu la falgaloo sonkoraha (sakaraydhada) ku jira istaarijka.

**khamiirin** *m.f.dh* eeg khamiir.

**khamiis<sup>1</sup>** *m.l* (-syo, *m.dh*) Dhar tolan oo ilaa canqowyada jooga, gacmo dheerna leh oo raggu gashadaan. *ld qamiis*.

**khamiis<sup>2</sup>** *m.dh* (-so, *m.l*) Maalmaha toddobaadka mid ka mid ah oo arbacada iyo jimcaha u dhxeysa.

**khammaar<sup>1</sup>** *m.l ld khamaa<sup>1</sup>*.

**khammaar<sup>2</sup>** *f.mg1* (-ray, -rtay) *ld khamaar<sup>2</sup>*.

**khammaarid** *m.dh ld khamaa<sup>1</sup>*.

**khamraawi** *m.l/dh* (-iyaal, *m.l/dh*) Xargaha shiraaca haya midkood.

**khamraysan** *f.mg4* (-snaa, -snayd) Ahaansho qof khamri cabsan.

**khamraysnaan** *m.f.dh* eeg khamraysan. *ld khamraysnaansho*.

**khamraysnaansho** *m.l/dh ld khamrays-naan*.

**khamri** *m.l ld khamro*.

**khamriyacob** *m.l* (-byo, *m.dh*) Qofka khamriga cabba.

**khamro** *m.dh* Wax kasta oo la cabbo oo aalkol ku jirto oo lagu sakhraamo. *ld khamri*.

**khamsiin** *m.l* (*juqr.*) (Carabi) Dabayl koonfurlayda kulul oo qallalan oo ka dhacda masar, waxay la xiriirta sirookada woqooyiga Afrika.

**khaniis** *m.l* Baane; siiba midka carruurta faraxuumeyya.

**khanni** *m.l* (-iyo, *m.dh*) Qolalka iyo hulalka alaabada lagu guro (markab, dooni iwm).

**khansir** *m.l* (-ro, *m.dh*) Naasley jaadad badan leh oo Muslinka iyo Yuhuudda maahree dadka kale hilibkiisa cunaan.

**kharaab<sup>1</sup>** *m.l* K. ah: qalab gabay hawshuu qabanayey. *ld kharraab<sup>1</sup>*.

**kharaab<sup>2</sup>** *f.mg1* (-bay, -btay) 1. Shaqeyn waayid (qalab). 2. Hawl gabid (qalab). *ld kharaab<sup>2</sup>*.

**kharaabi** *f.g2* (-iyay, -isay) Kharaab ka dhigid (wax). *ld kharraabi*.

**kharaabid** *m.f.dh* eeg kharaab<sup>2</sup>. *ld khar-raabid*.

**kharaabin** *m.f.dh* eeg kharaabi. *ld khar-raabin*.

**kharaabsan** *f.mg4* (-naa, -nayd) Ahaansho wax kharaabay. *ld kharraabsan*.

**kharaabsanaan** *m.f.dh* eeg kharaabsan. *ld kharaabsanaansho*, **kharaabsanaan**, **kharaabsanaansh**

**kharaabsanaansho** *m.l/dh ld kharab-sanaan*.

**kharaar** *m.l ld xaraar<sup>1</sup>*.

**kharaaraansho** *m.l/dh* eeg kharaarow. *ld xaraaraansho*.

**kharaari** *f.g2* (-iyay, -isay) Wax kharaar ka dhigid. *ld xaraari*.

**kharaarin** *m.f.dh* eeg kharaari. *ld xaraarin*.

**kharaarow** *f.mg3* (-raaday, -raatay) 1. Wax kharaar noqosho. 2. Wax adkaaday noqosho (arrin). *ld xaraarow*.

**kharaf** *m.l* (-fyo, *m.dh*) Qof fudud oo iska hadla oo warkiisa aan waxba laga soo qaadin.

**kharaj** *m.l* Wax allaale wixii lacag ah oo jeebka ka baxa. *ld kharash*.

**kharajgarayn** *m.f.dh* eeg karajgaree. *ld kharashgarayn*.

**kharajgeree** *f.g2* (-reeyay, -raysay) Lacag iwm kharaj ahaan u bixin. *ld kharashgaree*.

**kharash** *m.l ld kharaj*.

**kharashgarayn** *m.dh ld kharajgarayn*.

**kharashgaree** *f.g2* (-reeyay, -raysay) *ld kharajgaree*.

**kharto** *m.dh* Dhul aan la degganeyn oo oommame ah.

**khariidad** *m.dh* (-do, *m.l*) *ld khariiddo*.

**khariidad-borojakhсанeyd** *m.dh* (*juqr.*)

Muujisanaanta ay ku muujisantahay dhulka dushiisa oo dhan ama qayb ka mid ah dul fidsan korkeed, si loogu muujiyo muuqaallada dabeeccadda, siyaasadeed, ama muuqaallo kale; bar kasta oo ku taal khariiddadda dusheeda waxay u taagantahay ama xiriir la leedadahay meel juqraafiyeed oo ka mid ah dhulka runta ah iyadoo la adeegsanayo qiyas go'an ama borojek-shan.

**khariidad-kala-sarreynta** *m.dh* (-o ..., *m.l*) (*juqr.*) Khariidad muujinaysa kala sarraynta meel.

**khariiddo** *m.dh* (-ooyin, *m.l*) Naqshad warqad iwm lagu sameeyo oo muujineysa dhulka oo dhan ama qeyb ka mid ah. *ld khariidad*.

**khariff<sup>1</sup>** *m.l* 1. Xilliga doonyaha shiraaca leh ay xayirmaan dabeysha oo isbeddesha awgeed.  
2. Nooc timirta ka mid ah oo aan aad u bilaan, dhieg dhieg badanna leh.

**khariff<sup>2</sup>** *f.mg1* (-fay, -ftay) Doon meel ku xayirmid dabaysha oo isbeddeshay aw-geed.

**kharifiid** *m.f.db eeg* khariff<sup>2</sup>.

**kharqaan** *m.l ld* harqaan.

**kharqaanle**.

**kharqad** *m.db* (-do, m.l) 1. Cad ama jeex yar oo maro ah. 2. Hal maro ah oo la geliyo barkimaha. *ld* harqad.

**kharraab<sup>1</sup>** *m.l ld* kharaab<sup>1</sup>.

**kharraab<sup>2</sup>** *f.mg1* (-bay, -btay) *ld* kharaab<sup>2</sup>.

**kharraabi** *f.g2* (-iyay, -isay) *ld* kharaabi.

**kharraabin** *m.db* *ld* kharaabin.

**kharraabsan** *f.mg4* (-naa, -nayd) *ld* kharaabsan.

**kharraabsanaan** *m.db* *ld* kharaabsanaan.

**kharraabsanaansho** *m.l ld* kharaabsanaan.

**kharrib<sup>1</sup>** *m.l* Dhis ama alaaboo ama wax kale oo wanaagsan oo la xumeyyo, la burbur-sho, kharaab laga dhigo. *ld* kharribaad.

**kharrib<sup>2</sup>** *f.g1* (-bay, -btay) Wax wanaag-sanaa xumeyn.

**kharribaad** *m.db* Halleynta wax wanaagsanaa la halleeyo. *ld* kharrib<sup>1</sup>.

**kharriban<sup>1</sup>** *f.mg1* (-bmay, -bantay; -bmi) Wax la kharribay noqosho.

**kharriban<sup>2</sup>** *f.mg4* (-bnaa, -bnayd) Wax la kharribay ahaansho.

**kharribid** *m.f.db eeg* kharrib<sup>2</sup>.

**kharribmid** *m.f.db eeg* kharriban<sup>1</sup>.

**kharribnaan** *m.f.dh eeg* kharriban<sup>2</sup>. *ld* kharribnaansho.

**kharribnaansho** *m.l/dh ld* kharribnaan.

**khsaanad** *m.db* (-do, m.l) 1. Bir aad u adag oo sida sanduuqa u sameysan oo lacagta, dahabka iwm lagu keydiyo. 2. Quful si adag u xirma oo dhawr wareeg leh.

**khasaar** *f.mg1* (-ray, -rtay) Khasaro la kulmid.

**khasaari** *f.g2* (-iyay, -isay) Cid khasaro gelin.

**khasaard** *m.f.db eeg* khasaar.

**khasaarin** *m.f.db eeg* khasaari.

**khasaaro** *m.db* (-ooyin, m.l) Dhibaato ku timaada qof hantidiisa.

**khlasab<sup>1</sup>** *m.l* 1. Dirqinta cid lagu dirqiyo wax aysan raali ka ahayn. 2. Geed bal iyo alammo leh oo toos u baxa oo dheecaankisa sonkorta laga sameeyo.

**khlasab<sup>2</sup>** *f.g1* (-sbay, -sabtay; -sbi) Wax cid ku dirqin.

**khasbid** *m.f.db eeg* khasab<sup>2</sup>.

**khashabad** *m.db* (-do, m.l) Doon.

**khashiimiin** *m.db.w eeg* khashiin.

**khashiin** *m.l* (-iimiin, m.db) Qof degaanka uu joogo dhaqankiisa aan aqoon u lahayn.

**khashiinnimo** *m.db* Khashiin ahaansho.

**khashin** *m.l* Wax walba oo wasakh, haraa cunto, iwm ah ee la iska xaaqo lagana fogeeyo degaan lagu nool yahay. *ld* qashin.

**khashinsaar** *m.l* (*c.naf*) Saaridda wasakhda jirka sameeyey sida badan ay kelyaha laga soo saaro.

**khashkhash<sup>1</sup>** *m.l* 1. Dhagar; sir; mardabo. 2. Wadnaqabad; qasacajebis. *ld* qashqash<sup>1</sup>.

**khashkhash<sup>2</sup>** *f.g1* (-shay, -shtay) 1. Hadal badan oo been iyo khayaano ah cid wax kaga qaadir. 2. Cid dhibid, ku dheelid ama lagu dheelo. *ld* qashqash<sup>2</sup>.

**khashkhashaad** *m.db* 1. Hadal badan oo been iyo khayaano ah cid wax looga qaado. 2. Cid la dhibo ama lagu dheelo. *ld* qashqashaad.

**khashkhashid** *m.f.db eeg* khashkhash<sup>2</sup>. *ld* khashkhashaad, qashqashaad, qash-qashid.

**khashuuc<sup>1</sup>** *m.l* Dareen beernugeyl diimeed leh oo qof ka muuqda. *ld* khushuuc<sup>1</sup>.

**khashuuc<sup>2</sup>** *f.mg1* (-cay, -cday) 1. Dareen beernugeyl diimeed leh muujin. 2. U k.: wax ka raalli noqosho ama la dhicid. *ld* khushuuc<sup>2</sup>.

**khashuucid** *m.f.db eeg* khashuuc<sup>2</sup>. *ld* khushuucid.

**khashuucsan** *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax khashuuc hayo ahaansho. *ld* khushuucsan.

**khashuucsanaan** *m.f.db eeg* khashuucsan. *ld* khashuucsanaansho, khushuucsanaan, khushuucsanaans

**khashuucsanaansho** *m.l/dh ld* khashuuc-sanaan.

**khasif<sup>1</sup>** *m.l* Waxyeelo xag Ilaal ka timaadda oo dad iyo dal ku dhacda oo burbur iyo halaag gaarsiyya.

**khasif<sup>2</sup>** *f.g1* (-fay, -ftay) Waxyeelo xag Ilaal ka timaadda oo dad iyo dal ku dhicid, burbur iyo halaagna gaarsiin.

**khasifid** *m.f.db eeg* khasif<sup>2</sup>.

**khasiis** *m.l* (-syo/-siin, m.db) Qof aan ka xishoon falalka xunxun oo dhan.

**khasiisiin** *m.db.w eeg* khasiis.

**khaisir<sup>1</sup>** *m.l* 1. Maal lacag ah oo si aan habboonay lagu bixiyo ama lagu lumiyoo. 2. Ganaax; xaal; yake. *ld* khasiraad.

**khaisir<sup>2</sup>** *f.g1* (-ray, -rtay) 1. Hanti si aan habbooneyn u isticmaalid. 2. Cid ganaaxid.

**khasiraad** *m.db* Ganaax cid la saaro. *ld* khasir<sup>1</sup>.

**khasirid** *m.f.db eeg* khaisir<sup>2</sup>.

**khasiyad** *m.dh (-do, m.)* Wax la qoonsado oo gardarro ah oo cid lagula kaco.

**khasiyadayn** *m.f.dh eeg* khasiyadee.

**khasiyadee** *f.g2 (-deeyay, -daysay)* Cid khasiyad ku sameyn.

**khasnad** *m.dh (-do, m.)* Bir aad u adag oo sida sanduuqa u samaysan oo lacagta, dahabka iwm lagu kaydiyo. *ld qasnad*.

**khasnaji** *m.l (-iyo, m.dh)* Qofka lacagta bixiya, khasnaddana furaheeda haya.

**khasoobid** *m.f.dh eeg* khasow.

**khasow** *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* Fal xun oo aad sameysay dhibaatada ka timaadda dareemid.

**khatal<sup>1</sup>** *m.l* Been cid lagu khayaamayo. *ld khataalad*.

**khatal<sup>2</sup>** *f.g1 (-alay, -ashay)* Cid been lagu khayaamayo u sheegid.

**khatalaad** *m.dh ld khatal<sup>1</sup>*

**khatalan<sup>1</sup>** *m.l* Ismoodsiin iyo malahabaabid cid ku dhacda.

**khatalan<sup>2</sup>** *f.mg1 (-lmay, -lantay; -lmi)* Wax ismoodsiis iyo malahabow ku dhacay noqosh.

**khatalan<sup>3</sup>** *f.mg4 (-lnaa, -lnayd)* Wax la khatalay ahaansho.

**khatalid** *m.f.dh eeg* khatal<sup>2</sup>.

**khatalmid** *m.f.dh eeg* khatalan<sup>2</sup>.

**khatalnaan** *m.f.dh eeg* khatalan<sup>3</sup>. *ld khatalnaansho*.

**khatalnaansho** *m.l/ld ld khatalnaan*.

**khatar** *m.dh* 1. Dhibaato halis ah. 2. K. ah: wax waxyello ama dhibaato ka iman karta, halis.

**khatif<sup>1</sup>** *m.l* Habaabidda laga habaabo meel la mari lahaa. *ld khaddif<sup>1</sup>*.

**khatif<sup>2</sup>** *f.mg1 (-fay, -ftay)* Marin ka habaabid. *ld khaddif<sup>2</sup>*.

**khatifid** *m.f.dh eeg* khatif<sup>2</sup>. *ld khaddifid*.

**khatifsan** *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax habaabay ahaansho. *ld khaddifsan*.

**khatifsanaan** *m.f.dh eeg* khatifsan. *ld khaddifsanaan, khaddifsaansho, khatifsaansho*.

**khatifsanaansho** *m.l/ld ld khatifsanaan*.

**khatimid** *m.f.dh eeg* khatin<sup>2</sup>. *ld khatin<sup>1</sup>*.

**khatin<sup>1</sup>** *m.l* 1. Gabagabeynta iyo gunaanadka Quraan iyo duco la soo akhriyay. 2. *ld khatimid*.

**khatin<sup>2</sup>** *f.mg1 (-imay, -intay, -imi)* Quraan iyo duco la akhriyay gunaanadid.

**khawaaf** *m.l.kh (-fiin, m.dh)* Qof magaalo joog ah oo rug iyo raaslaawe ah oo wuxuu doonaba sameeya.

**khawaafad** *m.dh.kh* Naag magaalo joog ah oo rug iyo raaslaawe ah oo waxay doon-taba sameysa.

**khawaafifi** *m.dh.w eeg* khawaaf.

**khawaafsasho** *m.f.dh eeg* khawaafso.

**khawaafso** *f.mg3 (-saday, -satay)* Hanti la'aan awgeed dhibaato la kulmid.

**khawaajii** *m.l.kh* K. ah: qof maalqabeen ah.

**khawayiis** *m.l/ld khawaysiin*.

**khawaysii** *f.g2 (-iiyay, -iisay)* Been iyo khayaano cid ka dhaadhicin.

**khawaysiin** *m.f.dh eeg* khawaysii. *ld khawaysiis*.

**khayaamayn** *m.dh ld khayaanayn*.

**khayaamee** *f.g2 (-meeyay, -maysay)* *ld khayaanee*.

**khayaamid** *m.dh ld khayaanid*.

**khayaan** *f.g1 (-aamay/-aanay, aantay; -aami/-aani)* Cid khayaano ku samayn.

**khayaanalow** *m.l (-wyo, m.dh)* Qof dhagar badan.

**khayaanayn** *m.f.dh eeg* khayaanee. *ld khayaamayn, khiyaamayn, khiyaanayn*.

**khayaanee** *f.g2 (-neeyay, -naysay)* Cid khayaano ku samayn. *ld khayaamee, khiyaamee, khiyaanee*.

**khayaanid** *m.f.dh eeg* khayaan. *ld kha-yaamid*.

**khayaano** *m.dh* Dhib si qarsoodi ah cid loogu geysto; dhagar; sir. *ld khiyaamo, khiyaano*.

**khayli** *m.dh* Guntiino daliig madow darfaha ku leh oo waagii hore dumarku qaadan jireen.

**khaymad** *m.dh (-do, m.)* 1. Aqal fudud oo kolna la dhiso, kolna la furfuro oo lala guuro. 2. Teendho; taanbuug.

**khayr** *m.l (-raad, m.)* Wax wanaag ku jira oo dhan.

**khayraad** *m.l.w* 1. Waxyabaha dabiiciga ah oo banii'aadanka manaafacaad u leh oo laga helo oogada ama gudaha badda iyo berrigaba. 2. *eeg* khayr.

**khaysaraan** *m.dh (-no/-aamo, m.)* Geed alammo leh oo geedka qasabka u eg, ka laamo dhuudhuuban kana baxa webiyada hareerahooda iyo meelaha biyo fariisinnada, lagana sameeyo bakoorado, kurraas, dambilo iwm.

**khibrad** *m.dh (-do, m.)* Waayo-aragnimada iyo aqoonta uu qofku ka soo kasbo hawl uu muddo badan hayey. *ld khibro*.

**khibro** *m.dh ld khibrad*.

**khiddad** *m.dh (-do, m.)* Qorshe loo sameeyo hawl, mashruuc iwm.

**khidmad** *m.dh ld khidmo*.

**khidmee** *f.g2 (-meeyay, -meysay)* Qof la xurmaynayo hawl u qabasho.

**khidmeyn** *m.f.db eeg khidmee*.

**khidmo** *m.db 1. (dii.)* Soddonka jus ee quraanka oo kol isku meel lagu wada akhriyo. 2. Hawl cid loo qabto; adeeg. 3. (-oozin, m.l) Lacagta la siyo qof hawl fudud qabtey. *ld khidmad*.

**khidmo-shuruud** *m.db (dii.)* Quraanka oo dhan ama qaarkiis oo qof jirran lagu dul akhriyo.

**khilaaf<sup>1</sup>** *m.l* Heshiis la'aan; is-afgaranwaa.

**khilaaf<sup>2</sup>** *f.g1 (-fay, -ftay)* Arrin iwm cid ku diidit.

**khilaafid** *m.f.db eeg khilaaf<sup>2</sup>*.

**khilaaflo** *m.db* Nidaam muslimiinta oo dhan ku dooran jireen khaliifkooda.

**khilaafsan** *f.mg4 (-naa, -nayd)* 1. Wax, wax kale ka duwan ahaansho. 2. Arrin iwm waxaan raacsaneyn ahaansho.

**khilaafsanaan** *m.f.db eeg khilaafsan*. *ld khilaafsanaansho*.

**khilaafsanaansho** *m.l/db ld khilaafsanaan*.

**khilaawayn** *m.f.db eeg khilaawee*. *ld qalwayn*.

**khilaawee** *f.mg2 (-weeyay, -waysay)* Kelinnimo meel gaar ah Ilaha ku baryid. *ld qalwee*.

**khilaawo** *m.db* Kelinnimo, meel gaar ah, muddo go'an arrin gaar ah oo Ilaha looga baryo. *ld khalaawo, khalwo, qlwo*.

**khiyamayn** *m.db ld khayaanayn*.

**khiyamee** *f.g2 (-meyay, -meysay)* *ld khayaanee*.

**khiyamo** *m.db ld khayaano*.

**khiyanayn** *m.db ld khayaanayn*.

**khiyanee** *f.g2 (-neeyay, -neysay)* *ld khayaanee*.

**khiyano** *m.db ld khayaano*.

**khiyaar** *m.l ld ikhtiyaar*.

**khoobar** *m.l* 1. Libaax badeedka waaweyn mid ka mid ah. 2. Hombaro.

**khoof<sup>1</sup>** *m.l* Cabsi; baqdin.

**khoof<sup>2</sup>** *f.mg1 (-fay, -ftay)* Ka kh.: wax ka cabasho.

**khoofid** *m.f.db eeg khoof<sup>2</sup>*.

**khoori<sup>1</sup>** *m.l (-iyo, m.db)* Gacan yar oo bad berriga soo gudaggala.

**khoori<sup>2</sup>** *m.l (-iyo, m.db)* 1. (*Juqr.*) Dhul ballaaran oo biyaha baddu ama kuwa harooyinku ay soo galeen. 2. (*Juqr.*) Liid dhuleed dhuuban oo isku xira laba dhul oo waaweyn, tusaaeahaan: labo dhul qaaraadeed oo waaweyn, ama jasiirad-u-eke ku xira dhul-weynaha; tusaae caad waxaa noqon kara qooriga Panama iyo qooriga Suez.

**khubaro** *m.db.w eeg khabuur*.

**khudaar** *m.db ld khudrad*.

**khudbad** *m.db (-do, m.l)* Hadal dad badan horpii laga jeediyo. *ld khudbo*.

**khudbasireed** *m.l* Meher qarsoodi ah.

**khudbasireysad** *m.l ld khudbasireysasho*.

**khudbasireysasho** *m.f.db eeg khudbasirey-so*. *ld khudbasireysad, khudbasireysi*.

**khudbasireysi** *m.l ld khudbasireysasho*.

**khudbasireyo** *f.g3 (-stay, -satay)* Si qarsoodi ah haweenay u mehersasho.

**khudbee** *f.mg2 (-beeyay, -beysay)* Khudbad jeedin.

**khudbeyn** *m.f.db eeg khudbee*.

**khudbo** *m.db ld khudbad*.

**khudrad** *m.db.u* Dhir yaryar oo ka kooban ubax, caleemo iyo xiddido oo dadku cuno, cuntadana ku darsado. *ld khudaar*.

**khulafaa** *m.db.w eeg khalif*.

**khulcid** *m.f.db eeg khuluc<sup>2</sup>*.

**khuluc<sup>1</sup>** *m.l* Shuruudda lagu xidho haweenay haddii ay rabto in la furo.

**khuluc<sup>2</sup>** *f.mg1 (-lcay, -luctay; -lci)* Is kh.: haweeney furitaan rabta shuruud ku xirid.

**khumkhum** *m.l* Walax udgoon oo haweenku shitaan.

**khuraafaad** *m.l.u* Waxyabo aan jirin oo la rumaysto; sanan.

**khurraad** *m.l* Hadal aan macno lahayn.

**khusayn** *m.f.db eeg khusee*.

**khusee** *f.g2 (-seeyay, -saysay)* Arrin iwm ku lug lahaan.

**khushi** *m.l* Kh.gay, kh.gaa iwm: bareer; ulakac; ogaan; ikhtyaar.

**khushiye** *m.l.kh* Kh. ah: qof qalaase ama fawdo abuure ah.

**khushuuc<sup>1</sup>** *m.l ld khashuuc<sup>1</sup>*

**khushuuc<sup>2</sup>** *f.mg1 (-cay, -cday)* *ld kha-shuuc<sup>2</sup>*.

**khushuucid** *m.db ld khashuucid*.

**khushuucsans** *f.mg4 (-naa, -nayd)* *ld khashuucsans*.

**khushuucsanaan** *m.db ld khashuucsanaan*.

**khushuucsanaansho** *m.l/db ld khashuuc-sanaan*.

**khusuusi** *m.l* 1. Lataliyeyaashii Sayidka mid ka mid ah. 2. Wax gaar ama khaas ah. *ld qusuusi*.

**khuuri<sup>1</sup>** *m.l (khuuri, m.db)* Geed-gaab leh caleemo yaryar, xabag iyo qoryo udgoon oo guryaha loo shito.

**khuuri<sup>2</sup>** *f.mg2 (-iyay, -isay)* Khuuro sameyn.

**khuurin** *m.f.db eeg khuri<sup>2</sup>*. *ld khuuris*.

**khuuris** *m.l ld khuurin*.

**khuuro** *m.dh* Shanqar aan loo begin oo kolka la hurdo neefsashada la socota oo afka ka timaadda.

**ki (-ki)** *dk.lh.l ld kiisa<sup>2</sup>*.

**kibilli** *m.l* Fiidmeer. *ld kobolli*

**kibir<sup>1</sup>** *m.l* Qab iyo islaweyni.

**kibir<sup>2</sup>** *f.mg1* (-bray, -birtay; -bri) Qab iyo islaweyni muujin.

**kibirsan** *f.mg4* (-naa, -nayd) Qof kibray ahaansho.

**kibirsanaan** *m.f.dh eeg* kibirsan. *ld kibirsanaansho*.

**kibirsanaansho** *m.l/dh ld kibirsanaan*.

**kibis** *m.dh* (-bsø, *m.l*) Cunno laga sameeyo bur ama budada badarka oo biyo, caano ama wax kale lagu qaso oo dabadeed inta qaabab badan loo yeelo la dubo; muufo.

**kibraan** *m.l* Qof kibir badan.

**kibri** *f.mg2* (-iyay, -isay) Cid kibir ku abuurid.

**kibrid** *m.f.dh eeg* kibir<sup>2</sup>.

**kibriid** *m.l ld kabriid*.

**kibrin** *m.f.dh eeg* kibri. *ld kibris*.

**kibris** *m.l ld kibrin*.

**kici** *f.g/mg2* (-iyay, -isay) 1. (*f.g*) Wax fadhiya istaajin. 2. (*f.g*) Qof hurda toosin. 3. (*f.g*) Qoraal hikaadin. 4. (*f.g*) Mattoor iwm howlgelin. 5. (*f.mg*) Ku k.: col meel ku weerarid.

**kicid** *m.f.dh eeg* kac.

**kicin<sup>1</sup>** *m.l* Isbeddel daruuraha iyo hawada gala kolka xilliga roobku bilaabanayo; kacsan.

**kicin<sup>2</sup>** *m.f.dh eeg* kici.

**kicitimid** *m.f.dh eeg* kicitin<sup>2</sup>.

**kicitin<sup>1</sup>** *m.l* Socdaal; safar.

**kicitin<sup>2</sup>** *f.mg1* (-imay, -intay; -imi) Meel u socdaalid.

**kidaar** *m.l* Nooc kibis ka mid ah.

**kidfamid** *m.f.dh eeg* kidfan<sup>1</sup>.

**kidfan<sup>1</sup>** *f.mg1* (-amay, -antay; -ami) Wax kidif laga dhigay noqosh.

**kidfan<sup>2</sup>** *f.mg4* (-naa, -nayd) Wax kidfan ahaansho.

**kidfanaan** *m.dh eeg* kidfan<sup>2</sup>. *ld kidfa-naansho*.

**kidfanaansho** *m.l/dh ld kidfanaan*.

**kidfid** *m.f.dh eeg* kidif.

**kidib** *m.l* Been.

**kidif<sup>1</sup>** *m.l* (-fyø, *m.dh*) Wax la jarjaray oo aad loo yaryareeyey cad ka mid ah; jab ama go' yar; qurub.

**kidif<sup>2</sup>** *f.g1* (-dfay, -dftay; -dfi) Wax is-haysta jarjar yaryar oo badan ka dhigid; qurbid.

**kifaax<sup>1</sup>** *m.l* 1. Hawl qabashadeeda ama wax hanashadooda loo dagaallamo; halgan. 2. Raaxo.

**kifaax<sup>2</sup>** *f.mg1* (-xay, -xday) 1. Hawl qabashadeeda ama wax hanashadooda u dagaallamid. 2. Raaxaysasho.

**kifaaxid** *m.f.dh eeg* kifaax<sup>2</sup>.

**kifaayo** *m.dh* In wax ku filan; wax deeqa.

**kii<sup>1</sup>** *mu.ac.l* **kuwii**, *w* Magacuyaal aan cayinnay oo lab, oo cid ama wax la isla ogaa oo maqan oo aan magaciisa la sheegayn. Tus. "Kanu waa kii beryahanba aan raadinayay": "Kii baa yimid".

**kii<sup>2</sup>** (-Kii) *dk.lh.l ld kiisa<sup>2</sup>*.

**kii<sup>3</sup>** (-kii) *q.l* Qodob magac lab dib looga qodbo, kaasoo tilmaamaya waxay hadlaha iyo maqluhu isla ogyihiin. Tus. "Ninkii baa yimid"

**kiil<sup>1</sup>** *m.l* 1. Beeg; miisaan; qiyas; cabbir. 2. Bilow ciyaareed (turub).

**kiil<sup>2</sup>** *f.g1* (-iilay, -iishay) 1. Wax cabbirid, beegid. 2. Ciyaar turub bilaabid.

**kiilad** *m.l ld kiilasho*.

**kiilan** *f.mg4* (-lnaa, -lnayd) Wax la kiilay ahaansho.

**kiilasho** *m.f.dh eeg* kiilo. *ld kiilad*.

**kiilayn** *m.f.dh eeg* kiilee.

**kiilee** *f.g2* (-eeyay, -eeysay) Wax kiilo ku cabbirid.

**kiilid** *m.f.dh* kiil<sup>2</sup>.

**kiilnaan** *m.f.dh eeg* kiilan. *ld kiilnaansho*.

**kiilnaansho** *m.l/dh ld kiilnaan*.

**kiilo<sup>1</sup>** *m.dh* (-ooyin, *m.l*) Kun garaam culayskood; kiilogaraam.

**kiilo<sup>2</sup>** *f.g3* (-iishay, -iilatay) 1. Wax cabbirasho; miisaamid. 2. Ciyaar turub bilaabasho.

**kiilogaraam** *m.l* (-myo, *m.dh*) *ld kiilo*.

**kiilomitir** *m.l* (-rro, *m.dh*) Fogaan kun mitir dhan.

**kiilowaat** *m.l* Kun waad oo ah awoodda korontada ama makaanikada.

**kiimika** *m.dh* Cilmiga laga barto walxuu waxa ay ka sameysan yihii yio isbeddellada mid kasta ku imanaya nooca uu yahay.

**kiin<sup>1</sup>** *mu.dhm.ly* Magacuyaal layeelle ee tilmaamaya qofka labaad ee wadarta ah. Tus. "Wuu iiga kiin waday".

**kiin<sup>2</sup>** (-kiin) *dk.lh.l ld kiinna<sup>2</sup>*.

**kiinjo** *m.l* Qasabka alanka ugu hooseeya ee macaan.

**kiinna<sup>1</sup>** *mu.ll.b* (**kuwiinna**, *w*) Magacuyaal lahaansho oo tilmaamaya wax idinku (qofka labaad ee wadarta ah) aad leedihiin. Tus. "Kiinna warkiisa iskaba daal".

**kiinna<sup>2</sup>** (-Kiinna) *dk.lh.l* Dibkabe lahaansho oo tilmaamaya wax idinku (qofka labaad ee

- wadarta ah) aad leediihin. Tus. "Dad badan baa dhagaysta warkiinna". *ld kiin<sup>2</sup>*.
- kiintaal** *m.l (-llo, m.dh)* Boqol kiilogaraam culayskood; jawaan.
- kiis<sup>1</sup>** *m.l (-sas, m.l)* 1. Dacwad maxkama-deed. 2. *ld xiish*. Xereynta geel laga xereeyo dad mag lagu leeyayah.
- kiis<sup>2</sup>** *fg1 (-say, -stay)* 1. Wax cidid. 2. Dad mag lagu leeyayah xoolo ka xereyn.
- kiis<sup>3</sup>** *(-kiis)* *dk.ll.1 ld kiisa<sup>2</sup>*.
- kiisa<sup>1</sup>** *mu.ll.1 (kuwiisa, w)* Magacuyaal lahaansho oo lab ah, oo tilmaamaya wax isagu (qofka saddexaad ee kelida ah ee lab) uu leeyayah. Tus. "Buuggaaga qaado kiisana meel u dhig".
- kiisa<sup>2</sup>** *(-kiisa)* *dk.ll.1* Dibkabe lahaansho oo lab ah oo tilmaamaya wax isagu (qofka saddexaad ee kelida ah ee lab) uu leeyayah. Tus. "Aaway qalankiisa?". *ld kiis<sup>3</sup>, ki, kii<sup>2</sup>*.
- kiisad** *m.dh ld kiishad*.
- kiish** *m.l* Kolay maro, harag iwm ka samaysan oo wax lagu rito. *ld kiis<sup>1</sup>*.
- kiish yaro** *m.l (-shash ..., m.l)* (daww.) Kiish yar oo ka sameysma meelaha dabacsan ee xubnaha dheefsiidka.
- kiishad** *m.dh (-do, m.l)* Suun la xirto oo leh jeeb ama laba oo lacagta iwm. lagu rito. *ld kiisad*.
- kiish-dabac-halfawle** *m.l (daaw.)* Kiish dhiig ka buuxo oo ka sameysma halfawlayasha jirka, wawaana keena xididka oo meel ka dabca.
- kiishka xabka** *m.l (c.nafl.)* Kiishka xabku ka buuxo oo ilmaha uurka ku jira ku dhex jiraan wawaana daboola xuubka "amnion".
- kiisid** *m.f.dh eeg kiis<sup>2</sup>*.
- kiismiskiin** *m.l* Codsi qof u qorto maxkamad si looga dhaafko kharajka ku baxaya dacwadda loo qaadayo.
- kiitoon** *m.l (-nno, m.dh)* (*kiim.*) Molikuyuuallada leh urur shaqaale RCOR'. *eeg* urur shaqo.
- kilkil<sup>1</sup>** *m.l* Ruxidda si xoog ah wax loo ruxo.
- kilkil<sup>2</sup>** *fg1 (-ilay, -ishay)* Wax si xoog iyo dhakso leh u ruxid.
- kilkilayn** *m.f.dh eeg* kilkilee. *ld kilkilays*.
- kilkilays** *m.l ld kilkilayn*.
- kilkilee** *fg2 (-leeyay, -laysay)* Cid kilkilada ka xagatayn.
- kilkilid** *m.f.dh eeg* kilkil<sup>2</sup>.
- kilkilo** *m.dh (-ooyin, m.l)* Meesha godan ee ku taal meesha cududda iyo garabku isaga yaalliiin, dhankeed hoose; shaqfal.
- killaal<sup>1</sup>** *m.l* 1. Xabsi. 2. K. ah: meal ciriiryoon oo aan laga bixi karin. 3. Meesha cududda iyo dhudhunka dadku iska galaan.
- kiloogaraam** *m.l (-mo, m.dh)* Summad: Kg. Halbeegga caalamiga (H.C.) ee cufka loona qeexo cuf le'eg muunadda caalamiga ee ka samaysan balaatinam, iridiyam, laguna keydiyo waaxda keydinta cabbirkha iyo misaanka, kuna taalla Sefres, agagaarka Baariis. Muunadda caalamigu waxa ay ka samaysan tahay dhululubo jooggedeu le'egyahay dhexroorkeeda kana diyaarsan iskudhaf' ka kooban 90% balaatinum iyo 10% iridiyam.
- kiloogaraam culeys** *m.l eeg* cufisjiidad.
- kimistariga noolaha** *m.l (kiim.)* Barashada kiimistariga noolayaasha, gaar ahaan dhismayaashooda iyo shaqada waxyaabaha kiimikeed ee ay ka koobanyihiin, sida badan borotiin, kaarboohaydrayt, dux iyo asiidho bu'eed.
- kimistariga oorgaaningga ah** *m.l (kiim.)* Kiimistariga iskudhisyada kaarboon.
- kimistariga orgaanig-ma-ahe** *m.l (kiim.)* Laan ka mid an kiimistariga oo la xiriita curiyayaasha (marka laga reebo kaarboon) iyo weliba diyaarintooda, astaamahooda iyo falgallada isku dhisyadooda iskudhisy fudud oo kaarboon ah oo kooban oo ay ka mid yihiin ogsaydhadu ayaa lagu bartaa kiimistariga orgaanig-ma-ahe.
- kiniin** *m.l ld kiniini*
- kiniini** *m.l (-iyaal, ml/dh)* (daaw.) Dawo la adkeeyey oo iniinaha laga dhigo, guud ahaan oo afka laga qaato.
- kintir** *m.l (-rro, m.dh)* (*c.nafl.*) Xubin yar oo jilicsan oo u eg dhoorka digaaggaa oo ku taal xubinta taranka haweenka, kuna shaqo leh dareenka macaansiga galmeda.
- kir** *e.d* Yallah!, hayahee! bax!, tag!, kac!, hus!, yur! *ld kis*.
- kiree** *fg2 (-reyyay, -reysay)* Hanti gaar ah sida baabuur, guri iwm manaafacaad-sigooda cid kale lacag kul heshiin.
- kireyn** *m.f.dh eeg* kiree. *ld kireys*.
- kireys** *m.l ld kireyn*.
- kireysad** *m.l ld kireysasho*.
- kireysasho** *m.f.dh eeg* kireyo. *ld kireysad, kireysi*.
- kireysi** *m.l ld kireysasho*.
- kireyso** *fg3 (-stay, -satay)* Hanti gaar ah sida baabuur, guri iwm ijaarasho.
- kirib** *m.l ld kareeb*.
- kiriiri** *m.l* 1. Geed-gaab, geed-madow ah oo cufan oo leh miro kuuskuusan oo hurdi ah

yo caleen xanaf leh. 2. (-ijo, m.dh) Waxyaalo jaadad badan ah oo salka loo dhuubo, oo inta faraha lagu wareejiyo ama xarig salka lagala dhaco, lagu cayaaro oo aad u xiima una dheereeya.

**kirishboy** *m.l (-booyo, m.dh)* Inan yar oo ka shaqeeya baabuurka oo caawiya wadaha.

**kirishowmirish** *m.l* Xayr, calool iyo mindhicir la isku maray oo la karsado.

**kirishaan** *m.l (-nno, m.dh)* (dii.) Nin aaminsan diinta Masiixiga.

**kirishaanad** *m.dh (-do, m.l)* (dii.) Haweeney aaminsan diinta Masiixiga.

**kirishaannimo** *m.dh* (dii.) Kirishtaan ahaansho.

**kirkir<sup>1</sup>** *m.l (-ro, m.dh)* Raadka ay reebto mindi iwm oo aan af lahayn oo wax lagu gooyay. *ld kirkirid.*

**kirkir<sup>2</sup>** *m.l (-ro, m.dh)* 1. (*daaw.*) Cudur bulshadeed ragga kaga dhaca guska oo inta hore gooya, lagana qaado galmada. 2. (*daaw.*) Nabar furan oo aan xanuun lahayn oo ka samysma meesha jeermigu jirka ka galay (guska, dibnaha, iwm) waana astaana ugu horreysa ee xabbadda (siiflis).

**kirkir<sup>3</sup>** *f.g1 (-ray, -rtay)* Mindi aan af lahayn wax ku goyn.

**kirkiran** *f.mg4 (-rnaa, -rnayd)* Wax kirkir leh ahaansho.

**kirkirid** *m.f.dh eeg* kirkir<sup>3</sup>.

**kirkirmid** *m.f.dh eeg* kirkiran<sup>1</sup>.

**kirkirnaan** *m.f.dh eeg* kirkiran. *ld kirkirnaansho.*

**kirkirnaansho** *m.l/dh ld kirkirnaan.*

**kirkirre** *m.l (-rayaal, m.l/dh)* Doonfaar; doofaar.

**kirli** *m.l (-yo, m.dh)* Weel biyaha iyo shaaha lagu karsho oo siddo fur iyo naas leh; ibriiq; jalmad.

**kiro** *m.dh* Hanti laga baxsho wax aan la lahayn oo la manaafacsanayo.

**kirtamid** *m.f.dh eeg* kirtan<sup>2</sup>. *ld kirtan<sup>1</sup>.*

**kirtan<sup>1</sup>** *m.l* Dhaqdhaqaqa ay xooluhu sameyaan marka uu jirkoodu taabto waxaysan rabin. *ld kirtamid.*

**kirtan<sup>2</sup>** *f.mg1 (-amay, -antay; -ami)* Xolo jirkooda waxaysan rabin taabteen kadaalliyid.

**kis** *m.dh* In yar; xoogaa; kistoo.

**kis** *e.d ld kir.*

**kisi** *m.l* 1. K. ah: tiro aan qaybsami karin oo weligeed wax soo haraan (sida: 3, 5, 7, iwm).

2. (-ijo, m.dh) Qof aan meher ku dhalan.

**kistoo** *fk.* Kis yar; xoogaa.

**kiswad** *m.dh* Dhar qali ah, lagu xarragoodo oo dumarku qaataan.

**kitaab** *m.l (kutub, m.dh/kutubo/-bbo, m.l)*

1. (*dii*) Buug ay ku yaallin waxyaabo badanaha diini ah oo farta carabiga ku qoran. 2. (*u*) Ballanbaalis.

**kitaabday** *f.mg1 (-deyyiyay, -dayday; -deyi)* U k.: qof buka si loo daaweyyo kitaab u eegid; kutubbo-rogid.

**kitaabdheyid** *m.f.dh eeg* kitaabday.

**kitaabfur<sup>1</sup>** *m.l* Hantida ugu horreysa oo la siyo wadaad qof jirran daaweynaya.

**kitaabfur<sup>2</sup>** *f.mg1 (-ray, -rtay)* Wadaad (kitaabgaablow) cid jirran kitaab u fiirid.

**kitaabfurid** *m.f.dh eeg* kitaabfur<sup>2</sup>.

**kitaabgaab** *m.l* Nin diinta si xun ugu shaqeysta; fiqidduur. *ld kotaabgaablow.*

**kitaabgaablow** *m.l ld kotaabgaab.*

**kix** *m.dh* Cudur badanaa carruurta ku dhaca oo leh qufac iyo neefraac xiriira oo qaylo dheer; xiqdheer. *ld jix, qix.*

**kob** *m.dh (-bo, m.l)* 1. Meel kooban oo la tilmaami karo. 2. Daliigo caw laga falkiyeey oo dhaadheer ballacooduse yaryaryahay oo kolkii laysku toltole dermada noqda middood. 3. Meel geedo dhaadheer leh oo hareeraha ka bannaan. 4. *ld kab<sup>2</sup>.*

**kobatol** *m.l ld kobatole.*

**kobatole** *m.l (-layaal, m.l/dh)* 1. Qalabka kabaha lagu tolo oo mudac weyn u eg. 2. Ninka kabaha tola. *ld kabatol.*

**kobci** *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Dhasha dadka iyo xoolaha cayilin. 2. Dhaqaale iwm kordhin.

**kobcid** *m.f.dh eeg* koboc<sup>2</sup>.

**kobcin** *m.f.dh eeg* kobci. *ld kobcis.*

**kobcis** *m.l ld kobcin.*

**koboc<sup>1</sup>** *m.l.kh* K. ah: nafley yar oo cayilan.

**koboc<sup>2</sup>** *f.mg1 (-bcay, -bocday; -bci)* 1. Nafley yar cayilid. 2. Dhaqaale iwm korid.

**kobocsan** *f.mg4 (-naa, -nayd)* Ahaansho wax la kobciyey.

**kobocsanaan** *m.f.dh eeg* kobocsan. *ld kobocsanaansho.*

**kobocsanaansho** *m.l/dh ld kobocsanaan.*

**kobocsasho** *m.f.dh eeg* kobocso.

**kobocso** *f.mg3 (-saday, -satay)* Ilmo xoolaad oo la doonaayo in la qasho cayilsasho

**kobojaal** *m.l ld kabajaa.*

**kobolli** *m.l ld kibilli.*

**kobon** *m.l* Geed dheer oo laan-laan u baxa oo leh caleemo balballaaran iyo miro macaan, lana cuno, oo cadcadada markay bisaadaan.

**kodho** *m.dh* Harag waxar yar oo haamaha caanaha lagu lulo loo hoos dhigo.

**kodhon** *m.l (-no, m.dh)* (*baay.*) Beys naytaroojin saddexan ah oo ku jira

---

molikiyuulka DNA ama ka RNA da, taasi oo taxda amiino asiidh gaar ah xilliga samaynta borotiinka ku jira unugga.	adeegsanaayo siimow xulasho oo la dhexmarinaayo xuub badh-habe ah.
<b>kog f.mg1 (-gay, -gtay)</b> Wax fidsanaa isku soo roorid.	<b>kolmayn</b> <i>m.f.dh eeg</i> kolmee.
<b>kogid m.f.dh eeg</b> kog.	<b>kolmaysan</b> <i>f.mg4 (-snaa, -snayd)</i> Wax kolmo loo yeelay ahaansho.
<b>kogsan f.mg4 (-naa, -nayd)</b> Wax kogay ahaansho.	<b>kolmaysnaan</b> <i>m.f.dh eeg</i> kolmaysan. <i>ld</i> <b>kolmaysnaansho</b> .
<b>kogsanaan m.f.dh eeg</b> kogsan. <i>ld</i> <b>kogsanaansho</b> .	<b>kolmaysnaansho</b> <i>m.l/dh ld kolmaysnaan</i> .
<b>kogsanaansho m.l/dh ld kogsanaan</b> .	<b>kolmee</b> <i>f.mg2 (-meeyay, -maysay)</i> Ka k.: wax, wax kale ka soo laalaadin ama lalmin.
<b>koji f.g2 (-iyay, -isay)</b> Wax fidsan isku soo roorin.	<b>kolmo</b> <i>m.l (nax.)</i> Astaan qoraal (" ") oo sida badan loo adeegsado iyadoo labo labo ah oo hor iyo gadaal laga mariyo hadal, weer, erey, si loo muujiyo hadalka tooska ah, yacni sida qof afkiisa uga soo baxay (tus. Cali wuxuu yiri: "berri baan imanaya").
<b>kojin m.f.dh eeg</b> koji.	<b>kolombaawi</b> <i>m.dh</i> Macawiso raggu qaato midabyo kala gaar ah leh.
<b>kojiye m.l (-yayaal, m.l/dh)</b> Toddoba-maggarto; teetano.	<b>kolon</b> <i>m.dh (-lmo, m.l)</i> 1. Labo cad oo yaryar oo dhuudhuuban oo cunaha ariga qaarkiis ka baxa midkood. 2. Buro jirka meel ka mid ah ka soo baxda oo laallaadda. 3. ( <i>w</i> ) <i>eeg</i> kolmo.
<b>kol<sup>1</sup> m.l 1. ld kal 1. (kolal, m.l)</b> Waqtii, jeer; mar. Tus. "Cali kol baan arkay". 2. K.ba: mar walba. 3. K.ka: haddaba, sidaas darteed. 4. K.kiiba: isla waqtigii. 5. K.naba ama k.laba: si kastaba; dhab ahaan. 6. Waa k. iyo laba: marmar buu dhacaa.	<b>koloraydh m.l.u (-dyo, m.dh) (kiim.)</b> Iskudhis uu ku jiro koloriin.
<b>kol<sup>2</sup> xi.</b> K.ka ama k.kii: erey lagu xiriiriyo weer waqtiley ah. Tus. "Kolka uu geelu oomo ayuu olol badnaadaa."	<b>koloriin m.dh (-nno, m.dh) (kiim.)</b> Curiye neef cagaar-hurdi ah oo firfircoon kana tirsan haloojinnada (ururka VII ee tusaha kalgalka curiyeasha). Wawa laga helaa biyaha badda, cusbadha harooyinka iyo helaytka (NaCl) oo tuulma fadhiisimo dhul-hoosad ah. K.ta oo ah ogsidheeye xooggan, waxa laga xisaabay in dhulka oogadiisa ay ka tahay 0.055%.
<b>kolay m.l (-yo, m.dh)</b> Kiish ama qandi alaabta lagu rito.	<b>kombaleeso m.dh</b> 1. Wadajir. 2. ( <i>muus.</i> ) Koox muusig.
<b>kolayfiiq m.l (-qyo, m.dh)</b> Weel qashinka lagu ururiyo.	<b>kombiyuutar m.l (-rro, m.dh) (tegno.)</b> Aalad ku shaqeysa elektroonik si gaar ahna u qabata xogta lagu kaydiyo, marka loo baahdana si qeexan uga jawaabta.
<b>kolaytis m.l (daaw.)</b> Halaamacooldka mindhicirka waaweyn. Astaamaha u badan waa: shuban mararka qaarkood ay la socdaan dhiig iyo axal iyo xanuun urkurjirtada hoose.	<b>kongerees m.l (-syo, m.dh)</b> Shirweyne dad badan isugu yimaadaan oo arrimo muhiim ah lagaga hadlo.
<b>kolka xi. eeg kol<sup>2</sup>.</b>	<b>kontarabaan m.l</b> Badeeco aan canshuureyn oo si sharci-darro ah dal ku soo gasha ama uga baxda. <i>ld kontrobaan</i> .
<b>kolkii xi. eeg kol<sup>2</sup>.</b>	<b>kontomaad m.l.t.j</b> Midka ku abbaaran tirada konton. <i>ld kontonaad</i> .
<b>kolkol<sup>1</sup> m.l.fk</b> Waqtiyo kala durugsan; marmar.	<b>kontomeeye m.l.t.</b> Tiro qiyas ahaan konton u dhow. <i>ld kontomeeyo</i> .
<b>kolkol<sup>2</sup> m.dh (-lo, m.l)</b> Kolay lagu sameeyo in dharka duubayo.	<b>kontomeeyo m.dh ld kontomeeye.</b>
<b>kolla fk.</b> Marnaba; marna.	<b>konton m.l.t.</b> Tiro ka kooban shan meelood oo min tobani ah; shan tobnaad; "50".
<b>kollajiin m.l (-no, m.d)</b> ( <i>c,nafl</i> ) Borotiin miiqsan oo ma milme ah lagana helo nudo isku xidhayaasha maqaarka, taharta iyo lafta.	<b>kontonaad m.l.t.j</b> Tirada jagaale, kan kontonka u dhigma. <i>ld DSI, kontomaad</i> .
<b>kollaydh m.dh (-ooyin, m.l) (baay.)</b> Kollaydhada markii ugu horreysey waxa uu u qeexay Thomas Graham sannadkii 1861, walxo ahaan, sida istaarj ama jellatiin, kuwaas oo aan ka gudbi karin xuub.	<b>kontorool<sup>1</sup> m.l</b> 1. Wax baaridda wax la baaro. 2. Meel wax lagu baaro.
<b>kolley fk.</b> K.ba: si kastaba; dhab ahaan.	
<b>kollooydh-soocid m.dh (baay.)</b> Dariiqo molikuyuulada waaweyn (sida istaarajka ama borotiinka) iyo molikuyuulada yaryar (sida guluukows ama amiino asiidhada) oo ku wada jira milan lagu kala sooco iyada oo la	

**kontorool<sup>2</sup>** *f.g1 (-oolay, -ooshay)* Wax baarid.  
**kontoroolan** *f.mg4 (-lnaa, -lnayd)* Wax la kontoroolay ahaansho  
**kontoroolasho** *m.f.db eeg* kontoroolo.  
**kontoroolid** *m.f.db eeg* kontorool<sup>2</sup>.  
**kontoroolaan** *m.f.db eeg* kontoroolan. *ld* kontoroolnaansho.  
**kontoroolnaansho** *m.ll/dh ld* kontorool-naan.  
**kontoroolo** *f.mg3 (-rooshay, -roolatay)* Wax kontorool ku sameysasho.  
**kontrobaan** *m.l ld* kontarabaan.  
**Koo<sup>1</sup>** *mu.ti.l (kuwoo, w)* Mgacuyaal tilmaame oo lab, oo wax qofka hadlaya aad uga fog oo farta la isugu fiqayo lagu tilmaansado.  
**koo<sup>2</sup>** *mu.ac.l (kuwoo, w)* 1. Magacuyaal aan cayinnay oo lab ah oo tilmaama wax ama qof jooga meel kan hadlaya ka fog. 2. (*t*) *ld kow*.  
**koob<sup>1</sup>** *m.l (-bab, m.l)* 1. Weel yar oo badanaa dhig leh oo wax lagu cabbo; fijaan. 2. Qalab ka samaysan dahab, qalin iwm oo lagu kala qaato tartamada cayaarah.  
**koob<sup>2</sup>** *f.g1 (-bay, -btay)* 1. Wax dhammaantood wada marid ama wada aqoon. 2. Soo k.: arrin iwm soo gaabin.  
**koobaab<sup>1</sup>** *m.dh ld goobaab<sup>1</sup>*.  
**koobaab<sup>2</sup>** *f.g1 (-bay, -btay) ld goobaab<sup>2</sup>*.  
**koobaaban** *f.g4 (-bnaa, -bnayd) ld goobaaban.*  
**koobaabasho** *m.f.db ld goobaabasho*.  
**koobaabid** *m.dh ld goobaabid*.  
**koobaabnaan** *m.dh ld goobaabnaan*.  
**koobaabnaansho** *m.ll/dh ld goobaabnaan*.  
**koobaabo** *f.g3 (-btay, -batay) ld goobaabo*.  
**koobaad** *m.l ld koowaad*.  
**kooban<sup>1</sup>** *f.mg1 (-bmay, -bantay; -bmi)* Ku k.: wax koobmay noqosho.  
**kooban<sup>2</sup>** *f.mg4 (-bnaa, -bnayd)* 1. Wax la koobay ahaansho. 2. Ku k.: wax ku eg meel oo aan dhaafsaneyn ahaansho. "Ceebtaasi Cali bay ku koobantahay". 3. Ka k.: wax dhawr shey isugu jira ahaansho.  
**koobi** *f.mg2 (-iyay, -isay)* Ka k.: cid war xiiso leh sheegaysa hadal ka gurid.  
**koobid** *m.f.db eeg koob<sup>2</sup>*.  
**koobin** *m.f.db eeg koobi*.  
**koobir** *m.l (-rro, m.dh)* Minxiis.  
**koobmid** *m.f.db eeg* kooban<sup>1</sup>. *ld koobniin*.  
**koobnaan** *m.f.db eeg* kooban<sup>2</sup>. *ld koobnaansho*.  
**koobnaansho** *m.ll/dh ld* koobnaan.  
**koobniin** *m.dh ld* koobmid.  
**kood<sup>1</sup>** *m.l (-dad, m.l)* 1. Lafaha gebiga ah oo indhaha ka korreeya oo sunnayaashu ku yaalliin midkood. 2. Hadal hoos laysugu

sheego; faq. 3. Xodxodasho. 4. Neef bayr leh oo aan la qaban karin; farow. 5. (*m.l/dh*) (-do, m.l) Dhul siman meel ka yara sarreysa.  
**kood<sup>2</sup> (-kood)** *dk.ll/l ld kooda<sup>2</sup>*.  
**kooda<sup>1</sup>** *mu.ll.l (kuwooda, w)* Magacuyaal lahaansho oo tilmaamaya wax iyagu (qofka saddexaad ee wadarta ah) ay leeyihii. Tus. "Kooda aaya ka wanaagsan kiinna".  
**kooda<sup>2</sup> (-kooda)** *dk.ll/l* Dibkabe lahaansho oo tilmaamaya wax iyagu (qofka saddexaad ee wadarta ah) ay leeyihii. Tus. "Macallinkooda ayay la tashadaen". *ld kood<sup>2</sup>*.  
**koodh** *m.l (-rar, m.l) ld koor<sup>1</sup>*.  
**koodhi** *m.l* Canshuur dadka laga qaado.  
**koodhiin** *m.dh (-nno, m.dh) (daaw.)* Dowo xanuun bi'iso ah oo laga sameeyo morfiinta laakiinse awooddeeda xanuun bi'inta iyo dejinta maskaxdaba ay yartahay, waana sun yartahay waxa laga qaataa afka iyo duritaan si xanuun loo yareeyo ama qufac loo joojiyo.  
**koodi** *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Hadal sir ah cid ku qarsasho. 2. Cid shukaansasho.  
**koodin** *m.f.db eeg* koodi. *ld koodis*.  
**koodis** *m.l ld koodin*.  
**koofaar** *m.dh (-ro, m.l)* Magac aan qof kiisii runta ahaah ahayn; naanays.  
**koofi** *m.dh ld koofiyad*.  
**koofiyad** *m.dh (-do, m.l)* Shey ka samaysan dun, dhar iwm. oo raggu madaxa gashadaan. *ld koofi, koofyo*.  
**koofiyad xidid** *m.l (baay.)* Dhisime daboola fiqa ugu horreeya ee xididka (dhinaca carrada). Waxay ilaalisa xididka inta uu korayo si uu u dhex maro carrada.  
**koofyo** *m.dh ld koofiyad*.  
**koofur** *m.dh* Jiha waqooyiga liddiga ku ah. *ld koonfur*.  
**koo-insaym** *m.l (-myo, m.dh) (baay.)* Molikiyuul aan borotiin ahayn oo orgaanik ah, kaas oo ku xidhiidhiya molikiyuul insaym dedejinta falgallada baayokiimi-keed.  
**kookas** *m.l (-syo, m.dh) (baay.)* Nooc bakteeriyyada ka mid ah oo qaab dhulu-lubaysan leh.  
**kooke** *m.l (-kayaal, m.ll/dh)* Qof cunto kariska si fican u yaqaan.  
**kookeyn** *m.dh (daaw.)* Alkoloyd laga sameeyey caaleenta geedka loo yaqaan kooka (erythroxylon coca) amaba shayaarrada lagu diyaariyo, waxa loo isticmaalaa dawo suuxiso meel kooban ee jirka, sida: qallinka isha, dhegta, sanka iyo cunaha.  
**kool** *m.dh* Ammaan; faan.

**koolestarool** *m.l (daaw.)* Isterool badankeeda laga helo nudaha xayawaanka iyo qaar ka mid ah dhirta sare iyo aljiga. K.ka waxaa laga nuugaa mindhicirka yar ama waxaa lagu sameeyaa beerka. Naasleyda sare waxaa laga helaa dhiigga, waxaanay kaalin weyn ka ciyaartaa qaadidda duxda iyo soo saaridda horoomoonada.

**kooli** *f.g2 (-iyay, -isay)* Cid ammaan u jeedin.

**kolin** *m.f.dh eeg kooli. ld koolis.*

**kolis** *m.l ld kolin.*

**koolkooli** *f.g2 (-iyay, -isay)* Ilmo yar si gacalo leh u barbaarin.

**koolkolin** *m.f.dh eeg koolkoli. ld koolkolis.*

**koolkolis** *m.l ld koolkolin.*

**kooma** *m.dh* Miyirbeel.

**koombo** *m.dh* Weel yar oo bir ka samaysan oo wax lagu cabbiro ama biyaha la darsado.

**koon** *m.l* Duni.

**koonbiro** *m.dh (-ooyin, m.l)* Milxiisad.

**koone** *m.l* Laba xarriiqood meesha ay isugu yimaadaan dhinaca dibadda ah.

**koonfur** *m.dh ld koofur.*

**koor<sup>1</sup>** *m.l (-rar, m.l)* Dhar adag oo culus oo raggu qaarka sare ka qaataan oo dhaxanta laga geshado, laguna xarragoodo; jubbad. *ld koodh.*

**koor<sup>2</sup>** *m.dh (-ro, m.l)* Dawan geed laga qorey oo xoolaha qoorta loogu xiro.

**koor<sup>3</sup>** *f.mg1 (-ray, -rtay)* 1. Ciyaar turub (shaboollo), nin inuu wada qabto turubka oo dhan ballan qaadid. 2. Koorabixis adeegsasho.

**koorabixis** *m.l* Bir dhuubar, daab xooggan leh oo weelasha lagu xordo.

**kooraggooye** *m.l (-yayaal, m.dh)* Nin fuulitaanka fardaha aad u yaqaan.

**kooraggooyennimo** *m.dh* Kooraggooye ahaansho (nin).

**kooraqore** *m.l (-rayaal, m.dh)* Nin farsamaynta kooraha ku wanaagsan.

**koorasaar** *m.l* 1. Midab madow oo neef ido ah dusha uga yaal. 2. Duudka fardaha meesha kooraha la saaro.

**koorayn** *m.f.dh eeg kooree.*

**koore** *m.l (-rayaal, m.l/dh)* Shey badanaa idiin (harag la megdey) ka sameysan oo la saaro fardaha iyo baqlaha, si marka la fuulo fadhiigu raaxo u yeesho.

**kooree** *f.g2 (-reeyay, -raysay)* Koore saarid (Faras, baqal).

**koori** *f.mg2 (-iyay, -isay)* Koor yeerid.

**koorib** *m.dh* Nooc ka mid ah jarta la ciyaaro.

**koorid** *m.f.dh eeg koor<sup>2</sup>.*

**koorin** *m.f.dh eeg koori.*

**koorkoox** *m.dh ld kooxkoox.*

**koorniya** *m.dh (-yayaal, m.l/dh) (c.nafl )* Dabool ilays gudbiye ah oo ku yaalla kubbadda isha xaggeeda hore. Waa isbedel socda oo ka yimaadda ilxaydha.

**koorrib** *m.dh* Kuul madow oo quraarad ah.

**koos** *m.l* 1. Dabaylahu lagu dhoofo oo ka yimaadaa koonfurgalbeed. 2. (-sas, m.l) Gobol; dhul.

**koosaar<sup>1</sup>** *m.dh* Hilib, caano, subag iwm oo cuntada la cunayo lagu iidaanto. *ld goosaar<sup>1</sup>.*

**koosaar<sup>2</sup>** *f.g1 (-ray, -rtay)* Cunto iidaan ku darid. *ld goosaar<sup>2</sup>.*

**koosaarad** *m.l ld goosaarad.*

**koosaaran** *f.mg4 (-rmaa, -rnayd)* Wax la koosaaray ahaansho. *ld goosaaran.*

**koosaarasho** *m.f.dh eeg koosaaro. ld goosaarasho.*

**koosaarid** *m.f.dh eeg koosaar<sup>2</sup>. ld goosaarid.*

**koosaarnaan** *m.f.dh eeg koosaaran. ld goosaarnaan, goosaarnaansho, koosaarnaansho.*

**koosaarnaansho** *m.l/dh ld koosaarnaan.*

**koosaaro** *f.g3 (-rtay, -ratay)* Cunto koosaar ku darsasho. *ld goosaaro.*

**koosayn** *m.f.dh eeg koosee.*

**koose** *m.l* Orodka ugu gaaban ee farduhu ku ordaan.

**koosee** *f.mg2 (-seeyay, -saysay)* Si aayar ah u ordid (faras).

**koostik-bootash** *m.l (kiim.)* Kaaliyam haydarogsaydh, KOH.

**koostik-soodha** *m.dh (kiim.)* (Naatriyan haydarogsaydh). Adke cad oo sayax-milme ah una habaysan duneed, ilays gudbintiisuna liidato. Milanka uu ku jiraa waa alkali xooggan waana gudbiye-milme.

**kootali** *m.l (-iyo, m.dh)* Nin aan ilaah iyo Nabigiisa rumaysnayn.

**kootalinimo** *m.dh* Kootali ahaansho (nin).

**kootaliyad** *m.dh (-do, m.l)* Haweeney aan Ilaha iyo Nabigiisa rumasnayn.

**koow** *m.l.t ld kow.*

**koowaad** *m.l 1. (t.j)* Lambarka tirada jagaalada ah ugu horreya. 2. (-dyo, m.dh) Halbeeg, *ld koobaad, kowaad.*

**koox** *m.dh (-xo, m.l)* 1. Tiro isku duuban oo aan badnayn. 2. (*muus.*) Dad badan oo aaladaha la afuufo ama la garaaco ee muusikada yeeriya. 3. Dad badan oo ciyaartoy ah oo kubbadda nooc ka mid ah ciyaara.

**kooxaha dhiigga** *m.l (baay.)* Noocyada farabadan ee dhiigga dadka loo kala sooco.

Waxay ku xidhan tahay joogista iyo maqnaanshaha qaar ka mid ah boroottinnada (lid jidh-dhaliyayaal) unugyada cascas guudkooda. Koox dhiiggoodu waxa uu ka koobanyahay lid jidh-galayaal ku jiramuudka kaas oo ka hor yimaadda lid jidh-dhaliyayaasha kooxaha kale.

**koox-amayno** *m.l (-xo ..., m.l) (kiim.)* Iskudhis leh kooxda - NH -halkaas oo atamka naytarojiin aanu ku dheggeneyn kooxo kaarbonayt ama atamyo kale oo haydarojiin ah. Ururku waa kooxda amayno.

**kooxayn** *m.f.dh eeg kooxee. ld kooxays.*

**kooxays** *m.l ld kooxayn.*

**kooxee** *f.g2 (-xeeyay, -xaysay)* Koox koox ka dhigid.

**koox-kaarbogsayl** *m.l (-xo ..., m.l) (kiim.)* Kooxda orgaanikada ee - COOH, taas oo laga helo kaarbogsilik asiidhada.

**kooxkoox** *m.dh* Wax qaybo-qaybo u kala qaybsan. *ld koorkoox.*

**kor<sup>1</sup>** *m.l* 1. Meel sare; dul. 2. Wada jirka xubnaha nafleyda, madax, gacmo, lugo iwm; oogo; jir.

**kor<sup>2</sup>** *f.mg1 (-ray, -rtay)* 1. Nafley markii fil ku kordhaba weynaan iyo dherer yeelasho. 2. Meel sare lug ku fuulid ama wax dusha ka fuulid.

**korad** *m.l ld korasho.*

**koran** *m.l ld koron.*

**koranwaa<sup>1</sup>** *m.l* 1. K. ah: sugiwa; dhawriwa. 2. *ld koranwaayid.*

**koranwaa<sup>2</sup>** *f.g1 (-aayay, -ayday; -aayi)* Sugid waayid; dhawriwaayid.

**korasho** *m.f.dh eeg koro. ld korad.*

**kordhi** *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax hore loo hayey wax ku sii darid; badin.

**kordhid** *m.f.dh eeg korot<sup>2</sup>.*

**kordhin** *m.f.dh eeg kordhi. ld kordhis.*

**kordhis<sup>1</sup>** *m.l ld kordhin.*

**kordhis<sup>2</sup>** *m.l* Khudaar la cuno oo ka baxda dhul-beereedka, meelaha carro-madowga ah, waqtiga roobka.

**kordhisasho** *m.f.dh eeg kordhiso.*

**kordhiso** *f.g3 (-stay, -satay)* Wax horey loo hayey wax ku darsasho.

**kordhiye** *m.l (-yayaal, m.l/dh) (fis.)* Qalab kordhiya itaalka sinyaala danabeed sida codka oo tamar dheeraad ah ka soo dheegata il danab kale.

**kore<sup>1</sup>** *m.l ld korow.*

**kore<sup>2</sup>** *s.* Meel sare ku sugar; korreyya.

**kori** *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. *(f.g)* Wax dhashay ama yar dheefin si uu u weynaado. 2. *(f.mg)* Ka k.: nafley dhibaato ka nabad-gelin (Ilaah).

**korid** *m.f.dh eeg kor<sup>2</sup>.*

**korin** *m.f.dh eeg kori. ld koris.*

**koris** *m.l ld korin.*

**koritaan** *dhaqaale* *m.l (dhaq.)* Koritaan warshad ama dhaqdhaqaaq dhaqaale, wax kordha lacagta ku baxda iyo wax-soo-saarka.

**korjad** *m.dh.t (-do, ml.)* Harag iwm oo labaatan xabbo ah.

**korjoog** *m.l* 1. Taagnaanta cid fadhida ama bugta la dul taagnaado. 2. Ilaalo.

**korjooge** *m.l (-gayaal, m.l/dh)* Cid dusha ka ilaalin; gaarhayee.

**korjoogeyn** *m.f.dh eeg korjoogee. ld korjoogteyn.*

**korjoogtee** *f.mg2 (-teeyay, -teysay)* *ld korjoogee.*

**korjoogteyn** *m.dh ld korjoogeyn.*

**korjoogto** *m.dh (-ooyin, m.l)* Col yar oo col weyn dusha ka ilaaliya

**korme** *m.l (-mayaal, m.l/dh)* Faras qoor ah oo loo reebo in uu fardaha boodo.

**kormeer<sup>1</sup>** *m.l (-rro, m.dh)* Baaris iyo ka warqabid hawl iwm socodkooda iyo baahidooda.

**kormeer<sup>2</sup>** *f.g1 (-ray, -rtay)* Hawl iwm socodkooda u kuurgelid.

**kormeere** *m.l (-rayaal, m.l/dh)* 1. Qof ay hawshiisu tahay inuu wax soo kormeero. 2. Askari darajadiisu ka korreysa saddex alifle kana hooseysa xiddigle.

**kormeered** *m.f.dh eeg kormeer<sup>2</sup>.*

**kornayl** *m.l (-llo, m.dh)* Derajo askareed ah gaashaanledhexe ama gaashaanle-sare.

**korneylnimo** *m.dh* Korneyl ahaansho.

**korniimo** *m.dh* Kobaca iyo weynaanta ay nafley marto. *ld korniin, korriimo, korrini.*

**korniin** *m.l ld korniimo.*

**koro** *f.g3 (-rtay, -ratay)* Wax sugid.

**korobaxo** *m.dh (-wyo, m.dh)* Xoolaha intooda aan irmaaneyn.

**korolla** *ilaacayaal* *m.l (-lo, m.dh) (bot.)* Laacayaasha ubaxa. Wuxuu ku wareegsan-yahay faxal sidaha iyo aarballada.

**koromatidhyo** *m.dh (baay.)* Xidhmo dun oo kala ah oo ka somaysantay koromosoom xilliga wejiyada hore ee qaybsanka unug-ga.

**koromatiin** *m.l (baay.)* Walaxda ay koromosoonyadu ka samaysan yihiin. Waxay ka kooban tahay borotiinno (gaar ahaan histoono), DNA iyo waxoogaa yar oo RNA ah.

**koromosoom** *m.l (-myo, m.dh) (baay.)* Dhisme dun oo kale ah oo laga helo bu'da unugyada dhiirta iyo naflayda . Koromo-soonyadu waxay ka koobanyhiin kormatiin, waxaanay qaadaan hiddo-sidaha, kaasoo suga astaamaha noolaha.

**koromosoom-jinsi** *m.l (-myo ..., m.dh)* (*baay.*) Korokoosomyada xukuma xaya-wanka dhalanayaa lab iyo dheddig midka uu noqonayo. Waxay ku leeyihiin bu'da hal sinji lammaane koromosoomo oo isku kaan ah.

**koron** *m.l (-ommo, m.dh)* Rati la dhufaanay. *ld koran.*

**koronkor<sup>1</sup>** *m.l* Sabuul meseggo oo iniihiisu caanacaano yihiin oo aan weli bislaan

**koronkor<sup>2</sup>** *m.dh* Mesego la kariyay, iyadoo aan la shiidin; cambuulo.

**koronkoraysad** *m.l ld koronkoraysasho.*

**koronkoraysasho** *m.f.dh eeg koronkorayso. ld koronkoraysad, koronkoraysi.*

**koronkoraysi** *m.l ld koronkoraysasho.*

**koronkorayso** *f.g<sup>3</sup> (-stay, -satay)* 1. Badar karsmaya qaar gurasho. 2. Badar koron-kor ka dhigasho.

**koronkorro** *m.dh.u* Ayaxa dhashiisa aan weli duulid baran.

**korontayaqaan** *m.l (-nno, m.dh)* Qof yaqaan farsamada korontada.

**koronto** *m.dh (-ooyin, m.l)* 1. Qeyb cilmiga fisikada ka mid ah oo isku dhaf ah oo loo yaqaan danab, loona isticmaalo quwad dhalin sida guryo ifinta, karinta, waraabka iwm. 2. Danabka lafteeeda.

**kor-ood** *m.l* Meel beerta dhinaceeda laga oodo oo xoolaha la daaqsoado marka jiilaal la gaaro; oodan.

**koroomeiyam** *m.l (kiim.)* Bir ka tirsan curiyeyaasha kalaguurka ah, dabiici ahanna u jirta koromayt. Waxay aad ugu badantahay dalka Simbaabwi.

**koror<sup>1</sup>** *m.l* Inta, wax ku darsanta.

**koror<sup>2</sup>** *m.l (kiim.)* Isbeddel togan ama taban ee ku dhaca doorsome. Koror guud ahaan waxaa loo isticmaalaan micno ahaan isbeddel yar.

**koror<sup>3</sup>** *f.mg1 (-ray, -rtay)* 1. Wax is khordin. 2. Ku k.: wax, wax kale ku darid.

**kororsad** *m.l ld kororsasho.*

**kororsasho** *m.f.dh eeg kororso. ld kororsad, kororsi.*

**kororsiimo** *m.dh* Wuxuu ku siyaada wax horay u jiray

**kororso** *f.g<sup>3</sup> (-saday, -satay)* Wax kororsiimo ku darsasho.

**korow** *m.l* Jaadadka daanyeerka mid ka mid ah oo yaryar aadna u fudfudud; kore.

**korran** *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax la koriyey ahaansho.

**korrranaan** *m.f.dh eeg korran. ld korra-naansho.*

**korrranaansho** *m.l/dh ld korrranaan.*

**korrayn** *m.f.dh eeg korree.*

**korree** *f.mg2 (-reeyay, -raysay)* Meel sare ku sugnaan.

**korriimo** *m.dh ld korniimo.*

**korrii** *m.l ld korniimo.*

**korsaar<sup>1</sup>** *m.l* 1. Wax la iibinayo faa'iidada laga helo. 2. Dhinacdhow.

**korsaar<sup>2</sup>** *m.l* 1. Sahay yar oo awrta rarkeeda dheeraad ku ah. 2. Raar aqalka miyiga dhalada laga saaro; dhalo-saar. 3. K. ah: sidiq.

**korsaar<sup>3</sup>** *f.g/mg. 1 (-ray, -rtay)* 1. (f.g) Wax, wax kale ka kor marin. 2. (f.mg) U k.: badeeco iwm faa'iido saarid.

**korsaaran** *f.mg4 (-rnaa, -rnayd)* Wax, wax kale dushiisa yaalla ahaansho.

**korsaarid** *m.f.dh eeg korsaar<sup>2</sup>.*

**korsaarnaan** *m.f.dh eeg korsaaran. ld kor-saarnaansho.*

**korsaarnaansho** *m.l/dh ld korsaarnaan.*

**korsad** *m.l ld korsasho.*

**korsasho** *m.f.dh eeg korsos. ld korsad.*

**korshirix** *m.l* 1. Neef korka ku leh baro midabo ah. 2. Xoor barobaro leh.

**korsii** *f.g2 (-iiyay, -iisay)* Cid meel sare fuulin.

**korsiin** *m.f.dh eeg korsi.*

**korso** *f.g<sup>3</sup> (-saday, -satay)* Nafley yar xannaanaysasho si ay u korto.

**korsocod** *m.l* Faa'iidada laga helo ganacsiga. 2. Lacag laysku dhigto marka turub la cayaarayoo oo bannaanka ka ah wixii lagu ciyaarayey. 3. Dad dhex-dhexaadiya laba qolo oo dagaashan.

**korsocoto** *m.dh* Socoto reero u marti ah.

**korsooh<sup>1</sup>** *m.l* Xarig seddex raab oo laysku tidcay ka samaysan.

**korsooh<sup>2</sup>** *f.g1 (-hay, -hday)* Xarig hab saddex lugood ah u tabin.

**korsoohid** *m.f.dh eeg korsooh<sup>2</sup>.*

**kortag<sup>1</sup>** *m.l* Aadidda la aado meel xoogaa durugsan si loogu kaadsho ama saxaroodo. *ld kortegid.*

**kortag<sup>2</sup>** *f.mg1 (-tegay, -tagtay; -tegi)* 1. Kaadi ama saxaro meel durugsan u aadid. 2. Ka k.: dad meel joogey oo aan ku ogeyn si kedis ah ugu tegid.

**kortegid** *m.f.dh eeg kortag<sup>2</sup>.*

**korubooddo** *m.dh* Nooc ka mid ah jarta la ciyaaro oo si god ka bood ah la isugu cuno.

**koryaal** *m.l (-llo, m.dh)* Qumbe ligligii laga gooyey oo haruuub loo yeelay.

**koryeeri** *m.l(-iyo/koryeeri, m.dh)* Bas.

**kosayn** *m.l 1. (xis.)* Fansaan tirigonoomeeteri ee xagal. Kosayska xagal + (cos+) ee saddexagal qumman waa saamiga dhinaca la deriska ah xagasha + iyo shakaalka. 2. Absiisaha bar ku taalla goobo halbeeg ah marka laga hadlayo habdhiska kulannada laydi.

**kotaanjant** *m.l (xis.)* Fansaar tirigonoo-meeteri ee xagal, kaas oo la mid ah ro-gaalka tanjankiisa.

**kow** *m.dh.t* Lambarka tirada laga billaaboo oo labada ka horreeya; hal, mid; “1”. *ld koow.*

**kowaad** *m.l ld koowaad.*

**kowk** *m.l (jool.)* Adke aan cufnayn oo burbura midabkiisuna yahay boor oo ay ku jiraan ilaa 80% kaarboon ahi. Waa hadhaaga la helo marka la samaynayo neefta dhagax-dhuxuleedka. Wawa kale oo laga diyaariyya dhagax-dhuxuleedka oo lagu shido heerkul hoose.

**kowrax** *f.g1 (-xay, -xday)* Hilib iwm oo inuu suyaco looga baqayo dabayl u dhigid.

**kowraxesan** *f.mg4 (-naa, -nayd)* Hilib wax la kowrixiyay ahaansho.

**kowrixi** *f.g2 (-iyay, -isay)* Hilib kowrax ka dhigid.

**kowrixid** *m.f.dh eeg* kowrax.

**kowrixin** *m.f.dh eeg* kowrixi.

**kowsad** *m.l ld kowsasho.*

**kowsasho** *m.f.dh eeg* kowso. *ld kowsad, kowsi.*

**kowsi** *m.l ld kowsasho.*

**kowso** *f.mg3 (-saday, -satay)* Tiro bilaa-basho.

**koxdin** *m.dh* Xiddig naafaha ka mid ah, oo u dhexeya majinta iyo dirirdaya.

**koyto** *m.dh.u* Dad yimid oo degey dhul aanay ku dhalan.

**ku dhalasho** *m.dh (baay.)* Xaalad qof ku dhasho sida badanna uu waalidka ka dhaxlay.

**ku<sup>1</sup>** *mu.dhm.ly* Magacuyaal layeеле oo tilmaama qofka labaad ee kelida ah, oo lala hadlayo.

**ku<sup>2</sup>** *mu.ac.l (kuwo, w)* Magacuyaal aan cayinnayn oo lab ah oo cid ama wax maqan tilmaamaya. Tus. “Maanta ku aan isku fasil ahayn baan arkay”.

**ku<sup>3</sup> h** *(nax.)* Qurub la isticmaalo falka bidixdiisa: a) qurub la xiriira wax ama meal gudohooda fal uu ka dhacayo. Tus. “Biyaha weelka ayay ku jiraan”; b) qurub la xiriira

wax ama qof uu fal taabanayo. Tus. “Kursigii ayuu ku fadhiyaa”, “Xaringga geedka ku xir!”; c) qurub la xiriira wax wax lagu qabsado. Tus. “Qalinka wax ku qor!”, d) ugu: qurubyo lagu cabbiro kalasarraynta. Tus. “Wiilasha asaga ayaa ugu wanaagsan”.

**kub** *m.l (-bab, m.l)* Cagta iyo lowga xubinta u dhexeysa.

**kubaddawaco** *m.dh* Mid ka mid ah afarta caloolood ee raamsatada oo leh laallaabyo ay ku shiiddo cuntada.

**kubadhangaxoobid** *m.f.dh eeg* kubadha-gaxow<sup>2</sup>.

**kubadhangaxow<sup>1</sup>** *m.l* Kolka calooshu qallasho oo saxarada imaatinkeedu yaraado ama dhib noqdo.

**kubadhangaxow<sup>2</sup>** *f.mg1 (-oobay, -owday; -oobi)* Kubadhangaxow ku dhicid.

**kubbad** *m.dh (-do, m.l)* 1. Shey kankoonсан oo ka sameysan cinjir, harag iwm oo neefi ku jirto looguna talaggalay in lagu ciyaaro; banooni. 2. Wax qaabka banooniga leh oo wareegsan.

**kubbad-badh** *m.dh (-do .., m.l) (juqr.)* Nuska dhulka, marka sallax dhexdiisa la matiyay uu labo gabal o isla eg u qaybiyo. Dhulka badanaa waxaa loo qaybiyaa kubbad badhka woqooyi iyo kubbad badhka koonfureed, kan hore waa badhka ushiisa ah ee dhulka badhaha woqooyi ka xiga, kan dampena waa midka koonfur ka xiga dhul badhaha.

**kubbayn** *m.f.dh eeg* kubbee. *ld kubbays.*

**kubbays** *m.l ld kubbayn.*

**kubbee** *f.g2 (-beeyay, -baysay)* Wax diirran meel dhig fadhiistay saarsaard.

**kubeerto** *m.dh (-ooyin, m.l)* Go' weyn oo dhogor jilicsan laga sameeyo oo dugsoon oo sariiraha la saaro, xilliga dhaxantana la la huwado; buste.

**kubkucirroole** *m.l (-layaal, m.l/dh)* Qof dalal badan maray oo waayo-aragnimo leh.

**kubkusiigaale** *m.l (-layaal, m.l/dh)* Qof socod dheer soo galay oo markaa ka sooo istaagay.

**kubo** *m.dh (-ooyin, m.l)* Kuboddawaco.

**kubram** *m.l (kiim.)* Curiye kalaguur ah, midabkiisu yahay baroor-cas, summadiisuna tahay Cu. Tiro atamkiisu waa 29, cuf atamkiisu waa 63.546. Bar dhalaashan-kiisu waa 1083.4°C.

**kud<sup>1</sup>** *m.l* Cudur dadka iyo xoolahaba ku dhaca oo badanaa aan laga kicin.

**kud<sup>2</sup>** *f.g/mg1 (-day, -dday)* 1. *(f.g)* Gam-maan is abaahin. 2. *(f.mg)* Orod bootin ku bilaabit.

**kudaal<sup>1</sup>** *m.l 1. Kudid. 2. Baxsi.*

**kudaal<sup>2</sup>** *m.dh* 1. Dhicidda xoolo fardo lagu dhaco. 2. Faras aan la lahayn lala cararo.

**kudaal<sup>3</sup>** *f.mg3 (-aalay, -aashay)* Ka k./u k.: dhibbato awgeed meel uga cararid.

**kudaalid** *m.f.dh eeg kudaal<sup>3</sup>*.

**kudaankudi** *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax horey u tikhaantikhin.

**kuddaafad** *m.dh ld dukaafad*.

**kuddar** *m.l Xisaab xisaab kale lagu daro; isugayn*.

**kuddayad** *m.l ld kuddayasho*.

**kuddayasho** *m.dh* Sameynta cid falkeed laga daba sameeyo. *ld kuddayad*.

**kuddo** *m.dh* 1. Orod booddo ku anabbaxa oo waxli dheer leh. 2. Dagaal aan habeys-nayn oo aan laysu tureyn. 3. Masaafada u dhexeysa laba qof oo orotameysa oo kala horreysa. 4. Orgoodka gammaanka.

**kudhac** *m.dh (-cyo, m.l)* Suuq lagu iibyo waxyaabaha duugga ah.

**kudid** *m.f.dh eeg kud<sup>2</sup>*. *ld kudmo (2)*.

**kudkude** *m.l* Dulin shilinta u eg dhiig-kunool ah oo badanaa laga helo meelaha digada xooluhu ku badanyihiin; hooskuhar.

**kudmo** *m.dh* 1. Saarashada dibi ama faras saarto, sac deggan ama geenyo beydalan. 2. *ld kudit*.

**kuduud<sup>1</sup>** *m.l ld kaduudid*.

**kuduud<sup>2</sup>** *f.g1 (-day, -ddy)* *ld kaduud<sup>2</sup>*.

**kuduudan** *f.mg4 (-dnaa, -dnayd)* *ld kaduudan*.

**kuduudi** *f.g2 (-iyay, -isay)* *ld kaduudi*.

**kuduudid** *m.dh ld kaduudid*.

**kuduudin** *m.dh ld kaduudin*.

**kuduudnaan** *m.dh ld kaduudnaan*.

**kuduudnaansho** *m.l/dh ld kaduudnaan*.

**kuf<sup>1</sup>** *m.l.kh* K. ah: isu qalmidda ay isu qalmaan laba qof xagga guurka, iyadoo laga eegayo dhinacyo badan sida: dhala-sho, xirfo, caafimaad iwm; geyaan.

**kuf<sup>2</sup>** *f.mg1 (-fay, -ftay)* Nafley socota horay u dhicid.

**kufaar** *m.l.w 1. eeg kaafir. 2. eeg kufri<sup>1</sup>*.

**kufi** *f.g2 (-iyay, -isay)* Noole socda horay u ridid.

**kufid** *m.f.dh eeg kuf<sup>2</sup>*. *ld kufniin, kuftin*.

**kufin** *m.dh eeg kufi*. *ld kufis*.

**kufis** *m.l ld kufin*.

**kukufu<sup>1</sup>** *m.l* Dhicdhicidda qof tabar yari la dhacdhaco

**kukufu<sup>2</sup>** *f.mg1 (-fay, -ftay)* Tabar darro awgeed dhicdhicid (nafley)

**kukufiid** *m.f.dh eeg kufkuf<sup>2</sup>*.

**kufniin** *m.l ld kufid*.

**kufri<sup>1</sup>** *m.l ld kaafir*.

**kufri<sup>2</sup>** *f.mg1/2 (-iyay, -iday/-isay; -iyi) (di)* Nabiga iyo diinta Ilaaah dafirid.

**kufrin** *m.dh ld kufriyid*.

**kufriinimo** *m.dh* Kufri ahaansho.

**kufrisii** *f.g2 (-iyay, -isay)* Cid kufri ka dhigid.

**kufriisin** *m.f.dh eeg kufrisii*.

**kufriyid** *m.f.dh eeg kufri<sup>2</sup>*. *ld kufrin*.

**kufsad** *m.l/dh kufsasho*.

**kufsasho** *m.f.dh eeg kufsasho*. *ld kufsad, kufsi*.

**kufsi** *m.l ld kufsasho*.

**kufso** *f.g3 (-saday, -satay)* Qof dumar ah oo aan meher kuu ahayn iyadoo aan raallu ka ahayn xoogid.

**kuftin** *m.dh* Dhicidda horay loo dhaco jillaafu awgeed. *ld kufid*.

**kug** *m.dh* Wax walba oo taagan, meesha ugu korreysa; dhako.

**kuhaamid** *m.f.dh eeg kuhaan<sup>2</sup>*.

**kuhaan<sup>1</sup>** *m.l* 1. Habaar. 2. *(-nno, m.dh)* Qof gabayga ku habaarrama. 3. Kaahin.

**kuhaan<sup>2</sup>** *f.g1 (-aamay, -aantay; -aami)* 1. Waxyabo aan weli dhicin waxka-sheegid, ka warramid. 2. Cid gabay iwm ku habaarisid.

**kuhaanlow** *m.l* 1. Nin ku dheer kuhaanka. 2. Gabyaa habaarkiisu kaco.

**kuijiye** *m.l (-yaal, m.l/dh) (daaw.)* Cudur muddo gaaban oo la isqaadsiyo, kuna dhaca qaybta maskaxda iyo dareen-wadayaasha, waxaana keena baktiiri-yuumka la yiraahdo "cloridium tetani". Infekshinku wuxuu ka yimaadaa nooca adkeysta ee baktiiriyyada oo gaarta meel dhaawacan oo jirka ka mid ah, baktiiriyyadu way badataa waxayna soo saartaa sun kicisa dareemayaasha oo muruqyada isku koojiya. Toddobamagaarto, teetano.

**kul** *m.l* Diirimaadka fallaaraaha qorraxda iyo shidaal gubanaya bixiyaan oo jirka nafleydu kahdo.

**kulaal<sup>1</sup>** *m.l* Dab ama wax la mid ah oo kulul oo inta loo dhowaado dhaxanta laysaga bi'yo.

**kulaal<sup>2</sup>** *f.g1 (-aalay, -aashay)* Dab ag fariisasho si dhaxanta la isaga bi'yo.

**kulaalah-koonfureed** *m.l (juqr.)* Barbar la-ahe lool, qiyas ahaan 23° k, oo muujinaya dacalka ugu koonfureeya ee qorraxdu toos isu dul taagto duhurkii.

**kulaalah-waqooyi** *m.l (juqr.)* Barbar la-ahe lool, qiyas ahaan 23° w, oo tilmaamaya dacalka woqooyi ugu xiga ee qorraxdu toos isu dul taagto duhurkii.

**kulaalayaal** *m.l/dh (juqr.)* Gobolka ku yaal inta u dhexaysa kulaalah waqooyi iyo kulaalah koonfureed oo marmarka qaarkood loo

yaqaan jiidda kulul. Jiidaas waxay qorraxdu toos isu dul taagtaa laba jeer sannadkii, iftiinka qorraxduna uguna dhaco jeenjeedh, cimilo ooreeededuna waa kulaal. Eraygu wuxuu inta badan xambaarsanyahay meelo ku qabsan loolka sare, tusaale, ugu fogaan ilaa 30° w iyo k, halkaasoo xaaladda cimilada kulaalayda, tusaale, ahaan, laga helo.

**kulaale** *m.l (-layaal, m.l/dh)* Dhulka u dhexeeya labada lool ee dhulbaraha hareeraha ka mara cimiladiisuna kulu-shahay.

**kulaalid** *m.f.dh eeg* kulaal<sup>2</sup>.

**kulaanbeey** *m.dh* Ceesaamo yaryar; uegyb.

**kulan<sup>1</sup>** *m.l (-ammo, m.dh)* Isu imaadka dad meel isugu yimaadaan; urur; shir. *ld* **kulanti**.

**kulan<sup>2</sup>** *m.l (xis.)* Urur tirooyin ah oo lagu muujiyo bar ku taalla dulalaati. Bar maguuraan ah oo la yiraahdo unugga iyo xarriiqyo maguuraan ah oo la yiraahdo dhidibbo ayaa tixraac ahaan loo adeeg-sadaa.

**kulan<sup>3</sup>** *f.mg1 (-lmay, -lantay; -lmi)* Dad meel isugu imaansho ama ku shirid.

**kulannda Kaartis** *m.l (xis.)* Habdhis kulan ee rugta ay bari taallo lagu helo fogantaay bartaa si u jirto xarriiqyo tixraac oo lagu magacaabo dhidibbo. Laba addimaa-leyaasha waxaa la adeegsadaa laba xarriiqood, badanaaba labada xarriiqood waa ay isku qotomaan. Wawa aynaa sammeeyaan habdhiska kulannada laydi. Xarriiqda juifta waa dhidibka - x, tan taaganna waa dhidibka - y. Barta ay labada xarriiqood iska gooyaan 0, waa unugga habdhiska kullanka.

**kulanno-cidhifeed** *m.l (xis.)* Bar ku taalla sallax loona muujin karo kulanno ahaan (r, theta), taas oo theta ay tahay xagasha u dhexeysa dhidibka togan ee x iyo fallaadha ka bilaabanta unugga kuna dhammaata barta, r - na waa dhererka fallaadha.

**kulansan** *f.mg4 (-naa, -nayd)* Wax kulmay ahaansho.

**kulansanaan** *m.f.dh eeg* kulansan. *ld* **kulansanaansho**.

**kulansanaansho** *m.l/dh ld* **kulansanaan**.

**kulanti** *m.dh ld* **kulan**.

**kulayl** *m.l* Holan, humri iwm ee ka yimaada qorraxda, dabka iwm.

**kulayle** *m.l* 1. Xilli kulul. 2. Meel kulul. 3. Dhul aad u dhir badan oo aan marino lahayn oo manena ah.

**kulayli** *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax kulayl ka dhigid. *ld* **kululee**.

**kulaylin** *m.f.dh eeg* kulayli. *ld* **kululayn**.

**kulbeeg** *m.l (-gyo, m.dh)* *ld* **kulbeege**.

**kulbeege** *m.l (-gayaal, m.l/dh)* (*fiis.*) Qalab loo isticmaalo cabbiraadda heerkulka walax. *ld* **kulbeeg**.

**kulbixiye<sup>1</sup>** *m.l (-yayaal, m.l/dh)* Shay kulka dhaliya sida qorraxda, matoorrada iwm.

**kulbixiye<sup>2</sup>** *m.l' (-yayaal, m.l/dh)* (*fiis.*) Falgal ka kiimikaad ee sii daaya kulka (taas macnaheedu waa kulku wuxuu ka baxaa habka ama heerkulka aaya kordha). Gubashadu waa falgal kul bixiye ah.

**kul-dahsoon** *m.l (fiis.)* Summad L. Xaddiga kulka ee ay qaadato ama ay bixiso walax marka u weji-geddoon ku dhacayo, heerkulkuna yahay joogto. Sida weji-geddoonka adkaha uu noqdo hoor, marka heerkulku yahay barta dhalaashanka, ama weji-geddoonka hoorku uu noqdo neef, marka heerkulku yahay barta karka.

**kul-daynaamika** *m.l (fiis.)* Barashada xeerarka xukuma isu-rogidda qaababka tamarta, jihada uu kulku u gudbo iyo helitaanka tamar lagu qabto hawl.

**kuldhac** *m.l (daaw.)* Hoos u dhac kulka jirka oo ka hoos mara cabbirka caadiga ah ayna jirinna falalka difaaca jirka sida - qarqaryada. Badanaa waxay ku dhacdaa caruurga iyo waayeelka haddii ay ku noolyihiin guryo aan la kululeyn ayna haysan dhar huwasho oo ku filan.

**kul-dhexdhexaadin** *m.l (-lal ..., m.l)* (*fiis.*) Tamarta la sii daayo hal mool oo beys ama asiidh ah la dhexdhexaadiyo.

**kul-dhibib** *m.l (daaw.)* Xaalad cudureed ay xubnaha saxa kulka jirka hawlgaabaan taas oo keenta kulka jirka oo kor u kaca, dhidid la'aan iyo miyir beel.

**kuldhuleed** *m.l (jool.)* Kulka ka immaanaya dhulka gudihiisa, in heerkulkiisu sarreeyana waxaa muujiya magmada ka timaada dhulka gudihiisa.

**kuldiir<sup>1</sup>** *m.l.kh (-rro, m.dh)* *ld* **kuljiir**.

**kuldiir<sup>2</sup>** *f.mg1 (-ray, -rtay)* Wax qabow kul yar helid.

**kuldiiri** *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax in yar kululayn.

**kuldiirid** *m.f.dh eeg* kuldiir<sup>2</sup>.

**kuldiirin** *m.f.dh eeg* kuldiiri. *ld* **kuldiris**.

**kuldiiris** *m.l ld* **kuldirin**.

**kulekeeye** *m.l (-yayaal, m.l/dh)* (*juqr.*) Xarriiq khariidad ku yaal, oo isku xira meelaha celceliska heerkulkoodu isku mid yahay in muddo go'an ah.

**kul-falgal** *m.l (-lal ..., m.l)* (*fiis.*) Tamarta la sii daayo ama la nuugo marka falgal kiimikaad

oo dhammeystiran ka dhex dhaco xaddiyo moolan oo falgalayaal ah.

**kul-gubash** *m.l (-lal gubasho, m.l) (kiim.)*

Tamarta la sii daayo marka hal mool oo walax ahi ay si dhammeystiran u ogsidhowdo.

**kulgudbin** *m.db (fis.)* Mootinta kulka ee walax gudaheeda, isaga oo kulkku ka tegayo meesha heerkulkeedu sarreeyo, una gudbaya meesha heerkulkeedu hooseeyo. Neefaha iyo badanka hoorarka, gudbinta kulkka waxa dhaliya is-hirdiga atamyada iyo molikiyuulada tamar socodkoodu kala duwanyayah.

**kuljiir** *m.l.kh* K. ah: kul yar oo aan badnayn oo hoore iwm. ay yeeshaan; qandac. *ld kuldir<sup>1</sup>*.

**kulkulul** *f.mg4 (-laa, -layd)* Qof mannex ah ama shadiid ah, ahaansho.

**kulkululaan** *m.f.db eeg* kulkulul. *ld kulkululaansho.*

**kulkululaansho** *m.l/db ld kulkululaan.*

**kullaab** *m.db (-bo, m.l)* 1. Gan qaroofsan oo wixii culus la suro oo kor loogu qaado.

2. Nooc ka mid ah tarashka maryaha dacalladooda lagu sameeyo oo sawirro leh.

**kullaabi** *m.db (-iyo, m.l)* 1. Xiddo weyn oo ballaaran. 2. Marada xiddadaas leh lafteeda.

**kullad** *m.db (-do, m.db)* Koofiyad askareed.

**kullan** *m.l* Geed abaareed dheer oo qodxo, qori adag iyo miro macaan oo la cuno leh; dhirta daawada laga sameeyana ka mid ah. *ld shillan.*

**kulleeo** *m.db (-ooyin, m.l)* Hooy jiif iyo cunto leh oo arday wax ku barato.

**kulliyad** *m.db (-do, m.l)* Qeyb ka mid ah Jaamacad oo lagu barto cilmi gaar ah sida sharciga, daawada iwm.

**kulmi** *f.g2 (-iyay, -isay)* Meel isugu keenid (nafley).

**kulmid** *m.f.db eeg* kulan<sup>2</sup>.

**kulmin** *m.f.db eeg* kulmi. *ld kulmis<sup>1</sup>.*

**kulmis<sup>1</sup>** *m.l ld kulmin.*

**kulmis<sup>2</sup>** *m.l (xis.)* Bar la xariirta toobineed. Fogaanta u dhexeysa kulmiska iyo bar kasta oo ku taalla xoodka waxa ay saami maguuraan ah la samaysaa fogaanta u dhexaysa bartaasi iyo xirriiqda loo yaqaanno jeedshe.

**kulqaad** *m.l (fis.)* Summad: C. Xaddiga kulka ee loogu baahdo in uu sare u qaado heerkulka walax hal digrii kelfin (IK) ama 1° C. Kulqaadka waxaa lagu cabbiraa. Juul halkii kelfin (J/K).

**kulqaad-gaar** *m.l (fis.)* Summad: c. Kulqaadka halkii halbeeg ee cuf ah, oo ah xaddiga kulka

ee loogu baahdo in uu sare u qaado heerkulka hal halbeeg oo cufka walax hal digrii kelfin (IK). Kulqaadka gaarka ee walax waxa lagu cabbiraa Juul/Kg K.

**kulqaate** *m.l (-tayaal, m.l/db) (fis.)* Dariiqo tilmaamaysa nuugidda kulka ee hab ama walax ku jirta falgalid (waxa kale oo lagu sharxi karaa kulka bannaanka uga baxa walax, ama hoos-u-dhaca heerkulka).

**kulsamays** *m.l (-lal ..., m.l) (fis.)* Tamarta la sii daayo ama la nuugo marka hal mooloo iskudhis ahi ka samaysmo curiyayaasha uu ka koobanyayah.

**kulul** *f.mg4 (-laa, -layd)* 1. Wax kul leh ahaansho. 2. Qof xanaaq badan ahaansho.

**kululaan** *m.f.db eeg* kulul. *ld kululaansho.*

**kululaansho** *m.l ld kululaan.*

**kululayn** *m.f.db ld kulaylin.*

**kululee** *f.g2 (-leeyay, -laysay)* *ld kulayli.*

**kulxidhan** *m.l (fis.)* Isbeddellada ku dhaca neef xaggaa cadaadiska iyo heerkulka, marka aan la kordhin amase aan la dhimin kulka neefta.

**kuma** *mu.we.l (kuwama. w)* Magacuyaale weyddiimeed oo lab oo wax ama qof lagu hubsado; waa ayo? yaa waaye?

**kumaad** *m.l.t* Derajada sagaal boqol sagaashan iyo sagaal ka hooseyso.

**kumaankun** *m.l.t* Tiro ka kooban dhowr kun oo la isu geeyay; tiro aad u badan oo aan go'nayn.

**kumanaal** *m.l.w eeg* kun.

**kumanyaal** *m.l.w eeg* kun.

**kumbi** *f.g2 (-iyay, -isay)* 1. Hilib jiir ah dufan ku shiiliid. 2. *ld yumbi.*

**kumbin** *m.f.db eeg* kumbi. *ld yumbin.* *ld kumbis (3).*

**kumbis** *m.l* 1. Hilib jiir ah oo laga dhigo cadad bagbagafsanoo subag lagu shiilo, kaydna gala. 2. Hog daawo ku jirta oo xoolaha cadhada qaba la geliyo si loogu daaweyyo; jarcays. 3. *ld kumbin.*

**kumi** *m.l ld kuumi.*

**kummeelgaar** *m.l.kh* 1. K. ah: qof jago uu hayo aan rasmi ku ahayn. 2. K. ah: wax isticmaalkood aan joogto ahayn ee inta wax rasmi ah laga helayo lagu sii sugo.

**kumulas** *m.l (-yo, m.db) (c.cimi.)* Daruur u kobacsan si joog maangal, inkasta oo ay ka yartahay kumuloonombaas.

**kumuloonimbas** *m.l (-syo, m.db) (c.cimi.)* Daruur culus oo madaw oo qaradeedu tahay 4.500 mitir ama in ka badan. Badanaa waxay u fidsantahay si heebhaab ah oo u eg ubbad.

**kumus** *m.l (-syo, m.db)* Hilib gumaarka fuula oo ay haweenka qaarkood leeyihii.

**kun** *m.l.t. (-umanaal/-umanyaal, m.l)* Tiro ka kooban tobant meelood oo min boqol ah; tobant boqolaad; "1000".

**kur<sup>1</sup>** *m.l (-rar, m.l)* Madax; unuun.

**kur<sup>2</sup>** *m.db (-ro, m.l)* 1. Duco iyo Alla-bari dumarka uurka lihi sameeyaan kolka sidkoodu dhammaad ku dhow dahay; kuraysi; madaxshub; sagaalaysi; tararaysi. 2. Buur yar; kood. 3. Xeero yar oo bunka lagu shubto. 4. Weel qori ah oo qaabka dhiisha loo qoro oo lagu kaydiyo burcadka inta aan la shiilin.

**kur<sup>3</sup>** *f.g1 (-ray, -rtay)* Wax si siman u goyn.

**kuraankur** *m.db (-ro, m.l)* 1. Laf wareegsan oo lowga korkiisa ku taal. 2. *ld karaankur*.

**kuraas** *m.db.w eeg* kursi.

**kuray** *m.l (-yo, m.db)* Will carruurnimo ka baxay oo aan weli qaangaarin.

**kuraysad** *m.l ld kuraysasho*.

**kuraysasho** *m.f.db eeg* kurayso. *ld kuraysad, kuraysi*.

**kuraysi** *m.l ld kuraysasho*.

**kurayso** *f.mg3 (-stay, -satay)* Haweeney kur samaysasho; sagaalaysasho.

**curbayn** *m.f.db eeg* kurbee.

**curbaysan** *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Cid kurbo hayso ahaansho.

**curbaysnaan** *m.f.db eeg* kurbaysan. *ld kurbaysnaansho*.

**curbaysnaansho** *m.l/dh ld kurbaysnaan*.

**kurbee** *f.g2 (-beeyay, -baysay)* Cid kurbo ku ridid.

**kurbin** *m.db (-no, m.l)* Xeero yar oo bunka lagu shubto. *ld kur<sup>2</sup> (3)*.

**kurbo** *m.db* Dareen, welwel, cabsi iyo tiiraanyo leh oo ka dhasha mushkilad cusub oo cid ku timaadda oo aan maaro loo hayn.

**kurboo** *f.mg3 (-ooday, -ootay)* U k.: kurbo dareemid.

**kurbood** *m.f.eeg* kurboo.

**kurdad** *m.db (-do, m.l)* Gashi dheer oo haweenku qaataan oo googgaradda qariya; canbuur.

**kurdo** *m.l* Nooc cawska ka mid ah oo beeraha waxyeeleeya.

**tureeddo** *m.db.u* Suuqada haweenku dhegaha ku qaataan jaad ka mid ah; dhego; hilgado.

**kurid** *m.f.db eeg* kur<sup>3</sup>.

**kurkuray** *m.db* Naag jirkeeda si qarsoodi ah uga ganacsata; dhillo.

**kurkurraynimmo** *m.db* Kurkurray ahaansho.

**kurmaan** *m.l (kurmaan, m.db)* Badarka budada ah marka la karinayo kuuska uu yeesho; burlaqan; burtuur.

**kureer** *m.l* Biyo aan macayn oo culus.

**kursi** *m.l (-iyo/kuraas, m.db)* 1. Qalab qaabab badan loo yeelo oo lagu fariisto, lana dhigto guryaha, xafisiyada iwm. 2. Goob loogu talaggalay in ay fariistaan mudanayaal la soo doortay.

**kursijif** *m.l (-fyo, m.db)* Kursi fidsan oo fadhi iyo ku jiifba loo isticmaali karo.

**kurtin** *m.l ld kurtun*.

**kurtumeysasho** *m.f.db eeg* kurtumeysasho.

**kurtumeysyo** *f.mg3 (-stay, -satay)* Cududdaha iyo laabta sawirro aan ka go'in ku sawirasho.

**kurtun** *m.l (-ummo, m.db)* 1. Qori ama jirrid geed oo gaaban oo dhulka ku aasan oo afkiisu soo taaganyahay. 2. Laan la gooyey oo intii hartay ay geedka ka soo taagantahay. *ld kurtin*.

**kurus** *m.l (-syo, m.db)* Cad baruur ah oo weyn oo geela dhabarkiisa ka baxa.

**kuryeysan** *f.mg4 (-snaa, -snayd)* Wax qaab kankoonсан leh ahaansho.

**kuryeysnaan** *m.f.db eeg* kuryeysan. *ld kuryeysnaansho*.

**kuryeysnaansho** *m.l/dh ld kuryeysnaan*.

**kuryo** *m.db* 1. Qaab sida kan kubbadda u wareegsan, u kankoonсан. 2. Huryo. 3. Madaxa inta luqanta ka sarreysa.

**kuryoxoogle** *m.l* Wiil kuray ah oo aan qaangaarin.

**kush** *m.l* Dhir badan oo aan la dhex mari karin; juq; kayn.

**kushad** *m.f.eeg* kusho.

**kusheeg** *m.l* Is k.: qof isuqabe ah ama sheegte ah.

**kushiin** *m.l (-nno, m.db)* Qol cunnada lagu kariyo; jiko; alawaad.

**kusho** *f.mg3 (-shaday, -shatay)* Kul iyo caro iska dareemid; xanaaqid; dhiidhiyid.

**kusime** *m.l (-mayaal, m.l/dh)* Qof jago uu hayo aan rasmi ku aheyn; kumeelgaar.

**kusimid** *m.db eeg* kusin.

**kusin** *f.g1 (-imay, -intay; -imi)* 1. Kumeelgaar. 2. Ku wareejin.

**kutaan** *m.db.u* Dhiqle. *ld tukhaan*.

**kutiri-kuteen** *m.l.kh* K. ah: war aan xaqiqadiisa la hayn oo la sheegsheego.

**kutirsane** *m.l (-nayaal, m.l/dh)* (c.nafl) Xubin ka mid ah xubnaha urur, tusaaile ahaan, 6 waa kutirsane ururka bilaha sannadka. 2. (xis.) Xarriijinta ka samaysanta qayb ka mid ah dusha sallaxan ee toobin ama dhululubo summad: E.

**kutub** *m.l w ld kitaab.*

**kuud** *m.l (-dad, m.l)* 1. Dhismo adag oo salkisu wareegsanyahay ama afar gees yahay oo qurux ama in lagu dagaallamo loogu talaggalay. 2. Dhismo loogu talaggalay in korkiisa wax laga daawado, dhismayaasha kale oo dhanna ka dheer.

**kuudud<sup>1</sup>** *m.l* 1. Fadhi foolxun; yoxoob, kamandhuur. 2. *ld kuududid.*

**kuudud<sup>2</sup>** *f.mg1 (-day, -dday)* Si foolxun u fadhiyid. *ld kawdiidi<sup>2</sup>.*

**kuududi** *f.g2 (-iyay, -isay)* Si foolxun u fariisin. *ld kawdiidi.*

**kuududid** *m.f.dh eeg* kuudud<sup>2</sup>. *ld kawdiid<sup>1</sup>, kawdiidid, kuduud<sup>1</sup>.*

**kuududin** *m.f.dh eeg* kuududi. *ld kawdiidin.*

**kuududkiye** *m.l ld kuududshe.*

**kuududshe** *m.l* Cudur dadka iyo duunyadaba ku dhaca oo addimadu soo laabmaan, dhaqdaqaqana u diida. *ld kuududkiye.*

**kuug** *m.l* 1. (*-gag, m.l*) Qof cuntada si wanaagsan u karin yaqaana; kooke. 2. K. ah: nooc tusbaxyada ka mid ah qurux badan oo aan qayirmin.

**kuuki** *m.dh (-iyo, m.l)* Bocoosha badda qaarkeed oo midabyo badan leh. *ld kuukiyaan.*

**kuukiyaan** *m.l ld kuuki.*

**kuul<sup>1</sup>** *m.dh (-lo, m.l)* Iniinyo kulkulucsan oo dhalo iwm ka sameysan, dhexdana ka daloola oo inta dun lagu taxo qoorta haweenku ku xirtaan, si ay ugu xarragoodaan.

**kuul<sup>2</sup>** *f.g1 (-uulay, -uushay)* Khad madow indho marin.

**kuulad** *m.l ld kuulasho.*

**kuulam** *m.l (fis.)* Summad: C. Halbeegga Caalamiga ah (H.C.) ee saldanabka danab, waxana loo qeexaa saldanabka uu ku raro hal sekend qulqul danab hal ambiyeer ahi.

**kuulan** *f.mg4 (-lnaa, -lnayd)* 1. Qof wax indhakuul marsadey ahaansho. 2. Indhaha agagaarkooda madow ku leh ahaansho (sac iwm)..

**kuulasho** *m.f.dh eeg* kuulo. *ld kuulad.*

**kuuli** *m.l* 1. K. ah: shaqaalahi dhisme ka shaqeeya oo an farsamayaqaan ahayn. 2. (*u*) Dad shaqaale ah.

**kuulid** *m.f.dh eeg* kuul<sup>2</sup>.

**kuulnaan** *m.f.dh eeg* kuulan. *ld kuulnaansho.*

**kuulnaansho** *m.l/dh ld kuulnaan.*

**kuulo** *f.mg3 (-uushay, -uulatay)* Indhakuul marsasho.

**kuumi** *m.l (-iyo, m.dh)* Lacag sarrif ah oo qiiimaheed yahay toban senti. *ld kumi.*

**kuuni<sup>1</sup>** *m.l* Wax qiiimo dheeraad ah leh oo cidi haysato, cid kale oo u baahan si buunbuunsan u eegto oo ku cawrido.

**kuuni<sup>2</sup>** *f.g1 (-nyay, -niday; -nyi)* Wax qiiimo dheeraad ah leh oo cidi haysato, cid kale oo u baahani ku cawriyid.

**kuunkun** *m.l* Ciyaar ay ilmuhi ciyaaraan.

**kuunto** *m.dh (-ooyin, m.l)* Futo.

**kuunyid** *m.f.dh eeg* kuuni<sup>2</sup>.

**kuur<sup>1</sup>** *m.l (-rar, m.l)* Kaabi; ag; cimil.

**kuur<sup>2</sup>** *f.g1 (-ray, -rtay)* Cid cabsiin, indho ku gubid.

**kuurgal<sup>1</sup>** *m.l* 1. K. ah: qof u kuurgalaya. 2. *ld kuurgelid.*

**kuurgal<sup>2</sup>** *f.mg1 (-alay, -ashay; -geli)* U k.: wax si aad ah ugu dhabbagelid.

**kuurgeli** *f.mg2 (-iyay, -isay)* U k.: cid aan war hayn oo meel aad u dhow u fariisasho si loo ogaado xogta.

**kuurgelid** *m.f.dh eeg* kuurgal<sup>2</sup>. *ld kuurgal<sup>1</sup> (2).*

**kuurgelin** *m.f.dh eeg* kuurgeli.

**kuuri** *f.g2 (-iyay, -isay)* Wax ku dhowaansho.

**kuurid** *m.f.dh eeg* kuur<sup>2</sup>.

**kuurin** *m.f.dh eeg* kuuri.

**kuurkuursad** *m.l ld kuurkuursasho.*

**kuurkuursasho** *m.f.dh eeg* kuurkuurso. *ld kuurkuursad, kuurkuursi.*

**kuurkuursi** *m.l ld kuurkuursasho.*

**kuurkuurso** *f.mg3 (-saday, -satay)* Iyadoo la fadiyo dhaqdaqaqid ama nuuxnuuxsasho.

**kuus<sup>1</sup>** *m.l (-sas, m.l)* 1. Wax buuran ama qaab kankoon san leh. 2. K. lacag ah: lacag badan oo wax qiiimo leh goysa.

**kuus<sup>2</sup>** *f.mg1 (-say, -stay)* Wax badan meel yar isugu keenid.

**kuusad** *m.dh (-do, m.l)* Weel dhoobo ka sameysan oo biyaha lagu shubto.

**kuusan<sup>1</sup>** *f.mg1 (-smay, -santay; -smi)* 1. Wax qaab kankoon san leh noqosho. 2. Wax meel laysugu keenay noqosho.

**kuusan<sup>2</sup>** *f.mg4 (-snaa, -snayd)* 1. Wax qaab kankoon san leh ahaansho. 2. Wax meel laysugu keenay noqosho.

**kuusid** *m.f.dh eeg* kuus<sup>2</sup>.

**kuusin** *m.dh* Mayrax iwm oo geela la dhayayo gegabbada lagula mariyo.

**kuuskuus** *f.g1 (-say, -stay)* Dhoobo iwm dhawr waxyaabood oo qaabab kankoon san leh ka sameyn.

**kuuskuusid** *m.f.dh eeg* kuuskuus.

**kuusmid** *m.f.dh eeg* kuusan<sup>1</sup>.

**kuusnaan** *m.f.dh eeg* kuusan<sup>2</sup>. *ld kuusnaansho, kuusni.*

**kuusnaansho** *m.l/dh ld kuusnaan.*

**kuusni** *m.dh ld kuusnaan.*

**kuuti** *f.mg2 (-iyay, -isay)* Si aayar ah u socosho.

**kuutin** *m.f.dh eeg kuuti. ld kuutis.*

**kuutis** *m.l ld kuutin.*

**kuutiyad** *m.dh (-do, m.l)* Doonyo waaweyn oo qonjadda u eg oo dalka Hindiya lagu sameeyo.

**kuwa** *mu.ti.w eeg ka<sup>1</sup>.*

**kuwaa** *mu.ti.w ld kuwaas.*

**kuwaaga** *mu.lb.w eeg kaaga 1 / taada<sup>1</sup>.*

**kuwaantam** *m.l (fis.)* Qaybta ugu yar ee tamar, lagana heli karo kaah birlabdanabeed leh rakaad go'an. Mar kasta, tamarta kaah birlabdanabeeedku waa dhufsanaha kuwaantum.

**kuwaartsayd** *m.l (jool.)* Dhadhaabo aad u kakan oo ka kooban kuwaarts (badan 90% ma ka) waxayna ka samaysantaa dhagax bataax; kuwaartsaydku daldalolo ma laha sida dhagax bataax.

**kuwaas** *mu.ti.w eeg kaas<sup>1</sup>. ld kuwaa.*

**kuwaatis** *m.l (jool.)* Mid ka mid ah macaadintra aad loo helo, oo ku jirta dhadhaabooyin iyo carrooyin badan iyadoo leh qaabab kala duwan, badanaa waxay buuxisaa dhuumaha, isgalooyinka, iyo

hogagga dhadhaabaha. Badanaa waxaa ku qasan macaadin kale, oo ay ka mid yihiin birta ceeriin. Waxay ka samaysantahay silika iyo ogsajii. Waxay samaysaa xaddigu ugu badan ee bataaxda.

**kuwama** *mu.we.w eeg kuma, tuma<sup>1</sup>.*

**kuwan** *mu.ti.w eeg kan<sup>1</sup>.*

**kuwayaga** *mu.lb.w eeg kaayaga 1 / taayada<sup>1</sup>.*

**kuwayga** *mu.lb.w eeg kayga 1 / tayda 1.*

**kuwee** *mu.we.w eeg kee<sup>1</sup>, tee<sup>1</sup>.*

**kuweeda** *mu.lb.w eeg keeda<sup>1</sup> / teeda<sup>1</sup>.*

**kuweenna** *mu.lb.w eeg keenна<sup>1</sup> / teenna<sup>1</sup>.*

**kuweer** *mu.ti.w* Magacuyaal tilmaame oo wadar, oo wax ama cid hadlaha ka fog yarana jaahiisa ka babcan lagu tilmaansado. Tus. “Waa kuweer habliih soomaaliyeed”.

**kuwii** *mu.ac.w eeg kii.*

**kuwiinna** *mu.lb.w eeg kiinna<sup>1</sup> / tiinna<sup>1</sup>.*

**kuwiisa** *mu.lb.w eeg kiisa<sup>1</sup> / tiisa<sup>1</sup>.*

**kuwo** *mu.ac.w eeg ku<sup>2</sup>.*

**kuwoo** *mu.ac.w eeg koo 2 (1).*

**kuwoo** *mu.ti.w ld eeg koo<sup>1</sup>/too<sup>1</sup>*

**kuwooda** *mu.lb.w eeg kooda<sup>1</sup> / tooda<sup>1</sup>.*

**kuxige** *m.l (-gayaal, m.ll/dh)* Qof jago uga hooseeya cid kale. *ld kuxigeen.*

**kuxigeen** *m.l ld kuxige.*